

VRIJ NEDERLAND

je maintiendrai

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD VOOR ALLE NEDERLANDERS

Abonnementsprijs voor Engeland:
£2-0-0 per jaar—11 sh. per kwartaal
Buiten Engeland: Alleen jaar-abonnementen à £2-10-0
Voor Zwitserland, Spanje en Portugal: Alleen luchtpost
abonnementen à £3-10-0

5 December 1942

3de JAARGANG No. 19 ONE SHILLING

7 Park Lane, London, W.1
Telephone: Grosvenor 4666-4667
Registered at the G.P.O. as a Newspaper

★ Het geval-Darlan

HET GEVAL-DARLAN houdt ook in ons midden velen bezig. De vraag naar zijn betrouwbaarheid staat daarbij niet meer op den voorgrond. De admiraal heeft zijn schepen achter zich verbrand—letterlijk! Dat ook vele “strijdende Fransen” van meet af met hard en ziel voor Frankrijk, maar niet even geestdriftig voor onze democratische beginselen hebben gevochten—weinigen ingewijden is dat onbekend gebleven. Het aantal van dit soort strijders is nu, in Noord Afrika, met tienduizenden vermeerderd. Admiraal Darlan is een van hen. Wij moeten hen als bondgenooten aanvaarden zooals zoovelen, die anders denken dan wij.

Aan het geval-Darlan zit echter nog een ander probleem vast, dat wel degelijk menigeen onder ons, en waarschijnlijk ook in het Vaderland, met bekommring heeft vervuld. Wij hebben de vraag gehoord: “Kan een quisling zich straffeloosheid en tevens een belangrijke positie verschaffen als hij naar ons overkomt, zodra hij inziet dat het met Hitler misloopt?” En, beklemmender vraag nog: “Kunnen de Duitsche militairen zich weer redden zooals zij zich in 1918 hebben gered, als zij den man en het regime, waarvoor zij hun daden bedreven hebben, maar bijtijds prijs geven? Zullen wij overlopende Duitsche generaals en industrieelen met open armen ontvangen, ter verkorting van den oorlog?”

De twee gevallen zijn niet gelijk. Er is geen quisling in Europa wiens overloopen voor de zaak der geallieerden de betekenis kan hebben, die de samenwerking van Darlan in Noord Afrika voor ons heeft gehad. Als Mussert en Rost van Tonningen, Seyss-Inquart of Quisling zelf hun diensten kwamen aanbieden, zouden deze met verachting worden van de hand gewezen. Belangwekkender is het probleem van een Duitsche verloochening van Hitler op groote schaal. Zeker, daardoor zouden de oorlog en de offers die hij eischt, zeer bekort kunnen worden. Zooals de oorlog in 1918 is bekort doordat de geallieerden niet naar Berlijn oprukten. Maar de vrede van volgende generaties zou er niet mee gediend zijn, zomin als die vrede gediend is geweest met de terughouding van 1918. Zouden wij, terwille van tijdelijk voordeel, ex-vrienden van dezen aard welkom heeten aan onzen kant, dan ware dit verraad aan de toekomst. Zeker zijn er kortzichtigen aan beide zijden van den Atlantischen Oceaan, die op het oogenblik dat de kans zich bood, zouden willen toehappen. Maar meer dan

ooit kunnen wij tegenwoordig erop vertrouwen, dat de mannen, die aan onzen kant doorslaggevend gezag uitoefenen, nooit een dergelijke zwakheid zouden begaan. En rotsvast rekenen wij ook op het woordje dat Russen, en de overige Europeanen onder de bondgenooten, daarbij zouden meespreken. De tijd is voorbij waarin een missie als die van Rudolf Hess nog de moeite waard kon lijken.

★

Nu vraagt men misschien: “Maar is de macht, aan Darlan verleend, dan toch geen voorbeeld van een dergelijke ‘capitulatie’?” Dat is niet zoo. Darlan was geen quisling, en nog minder te vergelijken met een generaal van Hitler. Hij was een reactionair Fransman die het mis heeft gehad, en zich kleinmoedig heeft betoond in het uur van de nederlaag. Hij was geen verrader bij voorbaat, zooals Rost en Mussert en Quisling en Seyss-Inquart. Hem ontbraken het geloof en de vaderlandsche moed, die een generaal de Gaulle naar Engeland brachten. Hij achtte de zaak van Frankrijk niet alleen, maar ook die van Engeland reddeloos verloren. En in onderwerping zocht hij te redden wat er voor Frankrijk te redden was. Zeker, daarnaast was hij ook anti-Britsch, zooals in het bijzonder zooveel Fransche marineofficieren dat zijn. Dit echter heeft stellig zijn houding niet bepaald. Ware de nederlaag niet gekomen, dan zou hij vol ijver met de Britsche vloot samen hebben gewerkt, zooals hij dat te voren had gedaan. Het is een historische ervaring, dat bondgenooten zelden elkaar goed kunnen zetten. Een voorbeeld zijn Duitschers, Oostenrijkers, Hongaren en Turken in den vorigen oorlog. En hebben nu Duitschers, Italianen, Hongaren, Roemenen en Japanners elkaar lief? Zijn van ouds bekende gevoelens tenopzichte van de Engelschen hebben Darlan vroeger geen oogenblik verdacht gemaakt, en zij doen dit thans evenmin. Want ook aan onzen kant kent men het verschijnsel.

Darlan heeft met de Duitschers samen-gewerkt, uit vrees en in haat voor den Duitscher. Hij deed dit op een wijze, die hem bij den hartstochtelijk vaderlandslievenden maar hopeloos defaitistischen maarschalk Pétain bemind en bij den Duitscher gewantrouwd maakte. Wat te Toulon nu is gebeurd, had hij lang geleden voorbereid. Reeds geruimen tijd had hij beseft, dat hij te vroeg den moed had laten zinken.

In Frankrijk kon hij niets meer veranderen. Toen loerde hij op de gelegenheid, zich buiten het moederland aan de zijde van de strijders voor de bevrijding te scharen. Wij zijn overtuigd, dat Washington daarvan vermoeden heeft gehad, vóór het naar buiten bleek. In ieder geval stond het reeds weken lang vast voor Darlan het kon verwezenlijken. Hij zond zijn familie naar Afrika. Toen hij naar Dakar ging om de “verdediging van Dakar tegen een Amerikaanschen aanslag” voor te bereiden, voerde hij die missie op zonderlinge wijze uit. Slechts een oogenblik bleef hij te Dakar, ternaauwernood een paar dagen. En toen ging hij heel lang en grondig besprekingen houden met generaal Noguès in Marokko, die met Dakar niets uitstaande had. Zijn reisprogram heeft onmiddellijk allen die iets weten van Noord Afrikaansche menschen en dingen, zeer getroffen.

Darlan was precies op het juiste oogenblik te Algiers, gelijk generaal Giraud. Giraud is een duidelijk en groot patriot. Maar Darlan had den profetenmantel van den maarschalk uit Vichy ontleend, en dien wilden de Fransche militairen in Afrika zien voor zij een bevel tot onderwerping gehoorzaamden. Van het gecompliceerde patriotisme van den Franschen soldaat, die zich eerst tegen den bevrijder moet hebben doodgevochten voor hij hem als bevrijder aanvaardt, weten wij nu genoeg.

★

Generaal Eisenhower kon niet anders dan Darlan aanvaarden. Alleen dan was het slagen van zijn expeditie verzekerd. Wij hoeven dat niet meer uit te leggen. En Darlan kon worden aanvaard, aangezien zijn doeleinden duidelijk, en voor onze zaak dienstig waren.

De Gaulle is een groote figuur, en dat is ook Giraud. Darlan is niet groot en meende in 1940 practisch te zijn. Dat loopt in de politiek bijna altijd verkeerd uit, vooral in oorlogstijd. Moed, verbeelding en geloof zijn dan noodig. Men moet echter ook weer niet al te onpractisch zijn. Ware Eisenhower dat geweest door Darlan te verwerpen—dan had hij voor een kriegsraad thuis gehoord.

Wij gelooven, dat dit inzicht ook in het strijdende Frankrijk, na de eerste, zoo verklaarbare bitterheid, reeds veld wint. Maar Darlan moet het nu verder politiek niet verkerven. En daarvoor bestaat nog gevaar.

HET HERFSTTIJ DER DICTATORS

De slaapwandelaar struikelt

DIT ZIJN VERBIJSTERENDE weken. Slag op slag daalt neer op het hoofd van Hitler. En het ziet er volstrekt niet naar uit alsof hij het ergste reeds achter den rug heeft.

Hij moet daarbij het besef hebben dat hij zelf in de eerste plaats daarvoor verantwoordelijk is. Steeds heeft hij vertrouwen gehad in zijn intuïtie. En wij, op een andere manier, ook. De man, die placht te zeggen dat hij met de onfeilbaarheid van den slaapwandelaar zijn weg ging, moest eens daarbij ten val komen. Hitler's mysticisme schijnt zich nu te wreken.

Zijn mysticisme en zijn koppigheid. Maar zijn deze twee begrippen wel te scheiden? Hitler heeft er zich steeds op beroemd dat hij groot geworden is door volhouden, zelfs als allen om hem heen zijn zaak, of een bepaalde situatie, als verloren beschouwden. In vertrouwen op zijn gesternte heeft hij gehandeld als de speler, die steeds inzet met winst laat staan, en op die manier, als het hem een tijdje meeloop, een kapitaal bijeenhaalt; om het te verliezen als het balletje der roulette maar één keer tegen hem is. En dat kan niet eeuwig blijven rollen volgens zijn wensch.

Hitler is steeds een speler geweest, en geen spel kon hem te hoog zijn. Zoo veel als maar mogelijk was, wilde hij binnenhalen, en dat zoo snel als maar mogelijk was. Toen de oorlog in 1939 dreigde, zei hij tot den Britschen ambassadeur, dat hij den oorlog, als deze toch komen moest, liever onmiddellijk had dan 5 jaar later. Velen hebben het zoo opgevat, alsof hij bevreesd was te oud te worden om den oorlog met voldoende kracht te kunnen voeren. De waarheid zal wel zijn geweest dat hij van de wereldheerschappij, die hij binnen zijn bereik waande, zolang mogelijk nog wilde genieten. Hitler heeft steeds gehandeld als een man, die geen tijd te verliezen had. Men heeft hem in deze oorlogsjaren naar alles tegelijk zien grijpen. Het meest verbijsterend is wel zijn greep naar Rusland geweest.

Zijn fouten zijn de consequentie van zijn aard en zijn bijgeloof. Hij schijnt nooit te hebben gedacht, dat iets hem kon tegenloopen. Verleden jaar zette hij den veldtocht in Rusland voort, toen zijn generaals hem voorhielden, dat het reeds tijd was zich op winterkwartieren terug te trekken. Hij echter wilde nog Moskou overvallen. En zooals hij steeds gedaan had, deed hij toen: Hij zette door, tegen allen raad in. Steeds had hij tegenover waarschuwers gelijk gekregen. Maar dezen keer was het mis. Hij kreeg een harde aanmaning van het lot; ternauwernood kwam hij den uitgelokten tegenslag te boven. Maar toen hij dien te boven was, zag hij er blijkbaar slechts een bevestiging in van zijn geloof, dat hij alles kon wagen.

Dit jaar heeft hij het erger gemaakt. Toen gebleken was dat Rommel niet naar Alexandrië kon doorbreken — en het lesje was kostbaar geweest — hadden de Duitschers moeten teruggaan uit die gevaarlijke buurt naar de grens van Libyë. Daar had hun niet licht het ongeluk, dat hen nu getroffen heeft, kunnen overkomen. Later, toen het was gebeurd, vertelde Goebbels zijn geloovigen, dat de terugtocht naar de ruimte van de woestijn juist datgene was, wat Rommel nodig had. Dat zou niet onjuist zijn geweest, als Rommel met een weinig geschikt leger had kunnen wijken. De fout van Rommel was, dat hij ermede wachtte tot het te laat was. Maar was daaraan zijn triomftocht naar Berlijn, en de grootspraak die daarbij nodig was, vreemd? Rommel

Wat doet de
slaapwande-
laar in de kou?

(Daily Mirror,
Londen)

had voor het prestige van Hitler en Mussolini tegelijk te zorgen. En eigen bode taal had hij eveneens waar maken.

Met de koppigheid van den mysticus heeft Hitler aan Stalingrad vastgehouden. Ook daar bond hij zich door een belofte aan de zijnen te Berlijn, op een wijze, die niet anders meer dan lichtzinnig genoemd kon worden. Hij liet den winter over Rusland komen, hij putte zich nog meer uit dan een jaar geleden, terwijl hij weten kon dat de vijand nu sterker was. Voor vele anderen was het duidelijk, dat de Russen hun krachten spaarden voor het koude jaargetijde. Het was op de vingers uit te rekenen.

Wij zullen niet op de gebeurtenissen vooruitloopen. Maar als Hitler zich, zooals hij zelf heeft getuigd, het vorige jaar op den rand van een Napoleontische ramp heeft gevoeld, hoe moet hij zich dan nu voelen?

"Vous l'avez voulu, Georges Dandin," laat Molière zijn eierzuchtigen burgerman tot zich zeggen. "Du hast es gewollt, Adolf," kan Hitler nu prevelen.

Wat Toulon leert

Hitler leert niets af. Vooral ook niet zijn trouweloosheid. Hij schond den wapenstilstand met Frankrijk, maar hij beloofde tenminste Toulon niet te bezetten. Maar zoodra hij kon, maakte hij zich verraderlijk van Toulon meester. Als zich zelf gelijk blijven onder alle een omstandigheid een verdienste is, dan kan Hitler aanspraak maken op hooge onderscheiding. Maar wij zijn nooit bewonderaars geweest van den consequenten misdadiger, dien wij vroeger slechts uit verbeeldingrijke literatuur kenden. In Hitler zien wij hem in leventen lijve aan het werk. Zijn grootheid doet inderdaad niet onder voor de grootste misdadigers der wereldletterkunde. En in quivelschen invloed op het lot der wereld, en als verdere van karakters en van menschen, is niemand onder hen zijn gelijke. Zijn methode van bedrog en besluipen heeft slechts de zwakte der eentonigheid. Zij was een speculatie op de naïveteit der staatslieden. Met een dergelijke speculatie, zoo heeft hij bewezen, kan men het heel ver brengen. Bonthed van denkbeelden is er niet voor nodig.

De Fransche vloot te Toulon, en een gedeelte van haar officieren en manschappen, zijn het slachtoffer daarvan geworden. Wij hebben den lof, de Fransche marine daarvoor toegezwaaaid, niet geheel kunnen beamen. Prijzen wij de daad van Toulon, dan moeten wij ook het onzinnig verzet in Syrië prijzen. Het is een zelfde geest. Voor het overige een geest, die echt Fransch is. De glorie bovenal! De Duitser vecht voor

macht, voor praktische doeleinden. Ziet hij dat hij er niet komt, dan houdt hij ermede op en speelt hij den bekeerling. Hij schaamt zich niet voor eenige onderwerping, met de bedoeling, tijd te winnen voor een betere kans. Het Duitsche militarisme heeft een welberekend doel, het Fransche is "l'art pour l'art." De mannen van Syrië, zooals de mannen van de vloot voor Casablanca, wisten dat zij zich voor niets doodvochten, ja, tot schade van hun eigen zaak. Maar de militaire eer — welk misverstand van eer! — ging boven alles. Daarvoor offerden zij zich op. Dat heeft de vloot te Toulon gedaan tegenover de Duitschers. Zij zou het niet minder tegenover de geallieerden gedaan hebben. Zij deed het niet omdat zij, gelijk Darlan en anderen, tot beter inzicht was gekomen. Slechts eenige duikboten hebben geprobeerd, naar Afrika te komen, ofschoon het Duitsche verraad den vlootvoogd niet overrompelde.

Wij kunnen tevreden zijn met het resultaat, maar dat resultaat hebben de Franschen niet nagestreefd, ons ten pleziere. Zij gaven hun leven ter handhaving van hun eigen stijl.

Toch zouden wij wenschen: Hadden de Franschen in Indo-China dien maar eveneens gehandhaafd.

In den Italiaanschen hoek

Wij kunnen deze week de berichten voor zich zelf laten spreken. Een weekblad heeft ook nauwelijks de mogelijkheid ze bij te houden. Er is echter een hoekje waarop wij willen wijzen: Het hoekje waar de slagen bijzonder dicht vallen. Dat hoekje is Italië.

Ieder heeft het op de arme Italianen gemunt: De Duitschers, die hals over kop er divisies heen zenden, zeker evenzeer om de Italianen zelf in toom te houden als om den vijand te stuiten. Verder de Britsche en de Amerikaansche luchtmacht, die de volgelingen van Mussolini tuchtigen. Mussolini is als een hond, die door verschillende zware laarzen tegelijk in een hoek wordt getrapt.

Voor hem heeft niemand een goed woord over. Dat hebben sommigen echter wel voor de Italianen. Niet de Duitse vrienden, maar de Britsche vijanden. Het duidelijkst is Churchill geweest. Uit zijn rede bleek, dat Italië geen verzengenden toorn te duchten heeft, als het tot inkeer komt. Wij hebben daarover het laatste nog niet gehoord.

Italië kan Mussolini afschudden. Het kan echter den oorlog niet opgeven. Het zal moeten blijven meestrijden tot het einde ervan.

Wij weten alleen niet, aan welke zijde.

PRINS BERNHARD

★ vertelt van zijn reis

Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden heeft op Zondagavond 29 November voor Radio Oranje als volgt gesproken:

NU IK TERUG ben van mijn reis naar Canada, de Vereenigde Staten en onze gebiedsdeelen in West-Indië, wil ik U graag iets hierover vertellen. Ik ben blij, U te kunnen zeggen, dat mijn vrouw het bijzonder goed maakt en wij gelukkig enkele dagen samen konden zijn, wat helaas bij mijn bezoek in Juli bijna niet mogelijk was.

De kinderen zagen er zeer goed uit en waren geweldig gegroeid. Ze gaan nu met enkele andere kinderen op een soort kleuterschool, waar ze heel veel plezier in hebben.

Na enkele dagen rust in Canada opende ik een tentoonstelling van oude Nederlandsche meesters in New York, ten bate van het Koningin Wilhelmina Fonds. Hiervoor was een zeer groote belangstelling en op mijn terugreis in New York hoorde ik, dat deze nog dagelijks even druk bezocht werd.

Daarna logeerde ik twee dagen op het Witte Huis en had gelegenheid, uitvoerig met den President te spreken. Wederom was ik zeer onder den indruk van zijn groot inzicht in het wereldgebeuren en zijn enorme werkkraft. Naar aanleiding van deze gesprekken wil ik U daarbij nog eens in het bijzonder zeggen hoe de President, door zijn Nederlandsche afkomst, zich zeer verbonden voelt met het Nederlandsche Volk.

Van Washington uit begon dan mijn reis naar West-Indië.

Wij vlogen in een Nederlandsch toestel van de Nederlandsche Vliegschool in de Vereenigde Staten eerst naar Curaçao. De ontvangst daar was buitengewoon hartelijk en ik was er zeer van onder den indruk, dat ik na twee-en-een-half jaar voor het eerst weder op vrij Nederlandsch grondgebied

stond. In het bijzonder ontroerde het mij in den ochtend de aubade van de kinderen te Willemstad voor het Gouvernementshuis te hooren. Het herinnerde mij zoo aan de dagen van Januari 1937.

Het was zeer interessant te zien hoeveel hier — en in Aruba, dat ik ook bezocht gepresteerd wordt op verschillend gebied, en hoe de geheele bevolking met U mede leeft. De verdediging dezer eilanden is goed voorbereid. De samenwerking tusschen onze en de Amerikaansche troepen, die allen onder het bevel staan van den Gouverneur, is buitengewoon goed. Er zijn bijvoorbeeld zelfs batterijen, die door Nederlanders en Amerikanen gezamenlijk bediend worden. De bevolking en de Staten gaven mij een zeer belangrijk bedrag mede voor voedselpakketten ten behoeve van onze krijgsgevangenen.

Van daar vlogen wij naar Suriname, waar de ontvangst door de bevolking even hartelijk en enthousiast was. Hier waren de bauxiet-ondernemingen bijzonder interessant, terwijl er ook op landbouwgebied veel gedaan wordt. Uit de bevolking, met eenige aanvulling van hieruit, is een krachtige, goede, en zeer modern uitgeruste troep gegroeid. Deze is niet alleen bestemd voor de verdediging van Suriname, maar kan ook ingezet worden bij de bevrijding van ons Rijk, waar dit noodig zal zijn. Ook hier is een Amerikaansch contingent, dat onder ons bevel gereed is voor de verdediging van dit gewest.

In beide gewesten was ik zeer getroffen door de gevoelens van liefde en trouw aan het Huis van Oranje, welke zoo uitbundig geuit werden door alle deelen en landaarden der bevolking. O.a. kwam dit tot uiting door de vele gaven van zelfvervaardigde ge-

Z.K.H. PRINS BERNHARD der Nederlanden

schenken voor mijn vrouw, onze kinderen, en mijzelf.

Van Suriname vlogen wij naar Jackson in Mississippi, waar onze militaire vliegers worden opgeleid voor Marine en Leger in Indië. De eersten van hen zullen binnen korten tijd in den Stillen Oceaan aan den strijd deelnemen, waar zij allen naar hunneren. Ik bezocht ook enkele Amerikaansche vliegscholen, om hun trainingsschema en resultaten te zien. Ik heb hiervoor niets dan lof en het was zeer leerzaam, hun opleiding met de onze en de Britsche te vergelijken. Hierna keerde ik naar Canada terug, om aan mijn vrouw mijn indrukken van deze reis te vertellen. Deze zijn, zooals U reeds uit mijn woorden is gebleken, dat allen, beziel met een vurigen nationalen geest, trouw zijn aan Koningin en Vaderland, en zich de grootste inspanning getroosten om mede te werken aan de bevrijding van ons Rijk.

★ NEDERLAND'S BUITENLANDSCHE POLITIEK

Mr. E. N. van Kleffens, Minister van Buitenlandsche Zaken, heeft op Woensdag 25 November voor Radio Oranje de volgende rede gehouden:

VELEN VAN U zullen zich afvragen, is het heden nog niet te vroeg om over Nederland's buitenlandsche politiek te spreken?

Dat is een begrijpelijke vraag — in Europa en in Azië is ons land bezet, en de nooden van elken dag nemen het denken goeddeels in beslag. Maar aan den anderen kant — er is toch ook een toekomst, een toekomst, waarin het uit zal zijn met de Duitsche overheersching, waarin dwang het veld zal hebben geruimd voor welgeordende vrijheid, waarin (na bestraffing der schuldigen) Nederlandsche verdraagzaamheid haar mild schijnsel weer over ons land zal spreiden.

De verbetering van den laatsten tijd in de algemeene positie der geallieerden heeft ons recht gegeven tot versterkt vertrouwen.

Eens — wij mogen verwachten, dat die tijd nadert — zal Nederland dus opnieuw een onafhankelijke staat zijn. En omdat een onafhankelijke staat nu eenmaal een buitenlandsche politiek moet hebben, is het zaak, dat wij ons daarvan tijdig een voorstelling maken.

Eén ding is daarbij wel zeker: dat het oude zonder meer zou terugkeeren, is buitengesloten. Wat was dat oude? De zelfstandigheidspolitiek, de politiek van geen politieke verbintenissen met welken staat of statengroep ook. Die politiek was, toen eenmaal de Volkenbond een onmachtig

instrument was gebleken, de eenige die in die dagen voor ons openstond. Nederland was er ten eerste aan gewend, en zoolang in de wereld twee groepen elkaar min of meer in evenwicht hielden, was er veel voor te zeggen. In de tweede plaats bestond de indruk, dat die houding ons in den vorigen oorlog goede diensten had bewezen. En in de derde plaats had in de jaren, die aan den tegenwoordigen oorlog voorafgingen, niemand ons eenige wezenlijke hulp te bieden tegen een agressief Duitsland of Japan.

Hadden wij ons in die jaren met te zwak bewapende landen verbonden, dan waren wij er onherroepelijk "bij" geweest. Zelfstandig blijvend, was er althans nog een kans, dat het, evenals in 1914-18, goed zou afloopen. Die kans mochten wij niet zelf verwerpen.

Zoo had dus vóór den Duitschen aanval op Nederland die zelfstandigheidspolitiek ongetwijfeld veel goeds, niet zoozeer omdat zij aan een ideaal beantwoordde, maar omdat er niets beter was. Onze zelfstandigheidspolitiek, evenals elke andere politiek, was nooit doel, maar middel: een middel om iets te bereiken. Om wat te bereiken? Er zijn maar twee doeleinden denkbaar in de internationale politiek: uitbreiding van macht of veiligheid. Voor ons niet-agressieve Nederland was het doel: veiligheid en dat zal ongetwijfeld na den oorlog zoo blijven. De vraag, die wij moeten beantwoorden is, zuiver gesteld, dus deze: hoe kunnen wij na den oorlog het best onze nationale veiligheid verzekeren?

Wij kunnen niet in bijzonderheden voorzien wat na den oorlog voor ons land de

beste internationale politiek zal zijn. Dat hangt teveel af van nu nog onbekende factoren, en met name van de handelingen en opvattingen van anderen: geheel alleen kan Nederland den vrede in de wereld niet verzekeren. Niettemin is het zeer goed mogelijk eenige algemeene gedachten onder woorden te brengen. Wat wij willen is: veiligheid. En nu is het wel zeker, dat voor Nederland veiligheid niet kan bestaan als er in de rest van de wereld geen veiligheid heerscht. De grond-waarheid, die wij goed in het oog moeten houden is: de internationale veiligheid is ondeelbaar. Een brand veraf kan op ons huis overslaan. Daarom zullen wij goed doen door te zien of er, tezamen met andere veiligheidswillende staten, geen regeling kan worden gemaakt om die algemeene veiligheid op doeltreffende wijze te verzekeren. De Volkenbond heeft op dit punt volkomen gefaald en wij zullen goed doen, andere wegen in te slaan. Een universeele organisatie der Staten, zooals de Volkenbond beoogde te zijn, zal ongetwijfeld nuttig blijven voor de behandeling van sociale, economische en financieele vraagstukken. Maar voor de verzekering van 's wereld's veiligheid is een dergelijk lichaam ongeschikt.

Wij moeten dus een andere organisatie zien te scheppen. Het zou mij niet verwonderen als een organisatie op regionalen grondslag, die echter het universele element van den ondeelbaren vrede niet verwaarloost, het meest doeltreffend zou blijken. Zoo iets kan alleen tot stand worden gebracht door samenwerking van

(Vervolg op bladz. 580)

Een jaar geleden

NEDERLAND was de eerste der bondgenooten van Amerika en Engeland, die op 7 December 1941 den Japanschen handschoen opnam. Slechts een paar uur nadat de eerste bommen op Pearl Harbour neerregenden, nam onze Ministerraad te Londen de belangrijke beslissing tot het verklaren van den staat van oorlog.

Daar onze regeerders moeilijkheden verwachtten, was het geheele kabinet erop voorbereid, dat het op stel en sprong bijeen kon worden geroepen. De leden bleven het geheele weekeinde in telefonisch contact.

Onmiddellijk nadat Prof. Gerbrandy het nieuws van den Japanschen aanval had vernomen, kwam het zorgvuldig uitgewerkte plan tot uitvoering. Het was al laat op Zondagavond toen de Ministers bijeen werden geroepen voor een specialen ministerraad, die werd gehouden in de eenvoudige woonkamer van onzen eersten Minister in een ouderwetsch Londensch hotel, dat gelegen is in een van de Victoriaansche zijstraten van het Londensche Westend. Twee of drie der ministers konden niet aanwezig zijn, maar per telefoon deelde men hun de voorstellen van den eersten minister mede.

Prof. Gerbrandy raadpleegde inmiddels telefonisch den Gouverneur-Generaal in Batavia en Jhr. Loudon, den Nederlandschen gezant te Washington. Jhr. Tjarda van Starkenborgh beaamde onmiddellijk het voorstel, dat voor den ministerraad zou worden gebracht, en hij gaf de verzekering, dat Nederlandsch-Indië tot het bittere einde voor de vrijheid zou vechten.

Kort na middernacht nam de ministerraad een aanvang. De ministers waren gezeten om een ronde mahonietafel. Prof. Gerbrandy nam het woord en zette in korte woorden den toestand uiteen. Hetgeen verwacht werd, was gebeurd. Het was beklemmend, maar aan den anderen kant was er toch ontspanning; het was een voldoening, dat de gebeurtenissen Nederlandsch-Indië niet onvoorbereid vonden. Nadat Prof. Gerbrandy had gesproken, discussieerden de ministers nog een kwartier lang. Ze spraken echter niet over wat te doen, maar hoe het te doen, want men was het volmaakt eens, dat de Japansche aanval op de Ver. Staten en Groot-Brittannië voor de Nederlandsche Regeering geen keus overliet. Japan had de geallieerden aangevallen; van Nederlandsch standpunt bezien betekende dit, dat ook tusschen Nederland en Japan een staat van oorlog bestond.

Het Kabinet ontwierp een korte, krachtige verklaring. De volgende stap was het verkrijgen van de constitutioneele bevestiging. Prof. Gerbrandy belde Hare Majesteit de Koningin op. De Landsvrouw had zich alreeds te ruste begeven, maar Zij had instructies achtergelaten, dat Zij onmiddellijk gewekt moest worden als het noodig was. Even later was Hare Majesteit aan de telefoon. In een paar kernachtige zinnen schetste de Minister-President de situatie. Hij antwoordde op een aantal vragen, die

★

(Vervolg van blz. 579)

staten, die daarover evenzoo denken. Voor agressieve staten is in zulk een lichaam geen plaats; zij zullen integendeel in toom moeten worden gehouden. Gelukt het, zulk een organisatie te scheppen op deugdelijken grondslag, dan zal, naar het mij voorkomt, Nederland daaraan moeten deelnemen. In dat geval zou onze veiligheid meer en beter gediend zijn door deelneming dan door onthouding. Bedenk ook, dat ons land — hoe wel het een groot rijk is met dienovereenkomstige verantwoordelijkheden in drie werelddeelen — in Europa slechts een geringe diepte heeft. Dat maakte, dat wij ons in dezen tijd van tanks en vliegtuigen

Een jaar geleden berichten de Indische bladen met groote koppen het tragische nieuws

Maandag 5 December 1941 No. 211

AVONDELAD

de Java-Bode

Algemeen Dagblad voor Nederlandsch-Indië

Maandag 5 December 1941 No. 211

Oorlog in den Pacific

Japan valt Hawaii en Manila aan!

President Roosevelt maakte Zondagmiddag bekend, dat Japansche vliegtuigen een aanval hebben uitgevoerd op Pearl Harbor en Hawaii, alsmede op alle maritieme en leger-activiteit — zooals hij dit noemde — op het voornaamste eiland Oahu. Enkele minuten later volgde de bekendmaking, dat de Japanners ook een luchtaanval hebben uitgevoerd op de leger- en marine-bases te Manila.

Zonder waarschuwing!

Zeegevecht nabij Honolulu?

Nederlandsch-Indië in oorlog met Japan

Wij aanvaarden de uitdaging!

Deze aanvallen, die welhaast aan een staat van oorlog leidden, zijn een uitdaging voor ons. Wij aanvaarden de uitdaging!

Aanval op Singapore

Hare Majesteit stelde en gaf Haar de laatste berichten uit Batavia. Hij las daarna met langzame stem de verklaring voor, die het Kabinet had ontworpen. Een korte pauze volgde. Een zin moest worden herhaald. Daarop zei de Koningin: "Ik keur het goed."

De Minister van Buitenlandsche Zaken, Mr. E. N. van Kleffens, ontwierp toen een telegram waarin den Nederlandschen Gezant te Tokio werd opgedragen de Keizerlijke Japansche Regeering mede te deelen, dat volgens besluit der Nederlandsche Regeering een staat van oorlog tusschen Nederland en Japan bestond. Hij kreeg ook de opdracht zich in verbinding te stellen met de Britsche en Amerikaansche ambassadeurs te Tokio voor het terugvragen der paspoorten en voor het regelen van de bescherming van de Nederlandsche belangen in Japan. Generaal Pabst volgde het eerste gedeelte der instructies prompt op, maar het was hem onmogelijk het tweede gedeelte uit te voeren, daar de Amerikaansche en Britsche ambassadeurs reeds waren afgezonderd.

De verklaring werd onmiddellijk naar Batavia en Washington getelefoneerd.

Intusschen was het 2.45 in den nacht geworden. De volgende stap was de Britsche Regeering van een en ander in kennis te stellen. Door de zwaar beijdsde, pikdonkere Londensche straten reed Jhr. Michiels van Verduynen naar het Britsche Ministerie van Buitenlandsche Zaken. De straten waren zoo glad, dat de wagen een paar maal slipte. Hij overhandigde de boodschap aan het Foreign Office, waarna hij terugkeerde naar de kamer, waar het Kabinet nog bijeen was. Het was toen 4 uur. Het werk was gedaan en de leden van het Kabinet gingen uiteen.

★

moeilijk alleen kunnen verdedigen. Ook daarom zou samenwerking met andere goedgezinden wenschelijk zijn.

De vraag, die zich onmiddellijk voordoet, is, of de Vereenigde Staten ditmaal tot een dergelijk samenwerking bereid zullen zijn. Eenige hoop te dien aanzien schijnt gewettigd: tweemaal hebben de Vereenigde Staten ingezien, dat de veiligheid van den den Atlantischen en van den Stillen Oceaan en die van de aan die Oceanen grenzende landen (Nederland, Nederlandsch-Indië en Amerika zelf inbegrepen) een ondeelbare zaak is: wordt zij ergens aangerand, dan wordt Amerika er vroeg of laat bij betrokken. De Vereenigde Staten hebben dus

Vroeg op Maandagmorgen lazen de Londenars in de ochtendbladen, dat het Koninkrijk der Nederlanden de eerste was, die aangekondigd had zich in oorlog te beschouwen met den aanval.

Nog denzelfden dag schetste de Gouverneur-Generaal in een toespraak den toestand: "Wij hebben den handschoen opgehaald, en nemen de wapens op tegen het Japansche Keizerrijk." Hare Majesteit zette in een groote rede tot het volk van het Koninkrijk der Nederlanden de positie uiteen.

President Roosevelt telegrafeerde, dat de Ver. Staten de beslissing van de Nederlandsche Regeering warm welkom heette, terwijl Churchill in het Britsche Parlement mededeelde, dat "de Koninklijke Nederlandsche Regeering onmiddellijk haar solidariteit met ons had getoond door om 3 uur dezen morgen aan het Foreign Office mede te deelen, dat er een oorlogstoestand tusschen Nederland en Japan bestond."

Ook in Amerika was alles vlug in het werk gegaan. Reeds om 8.30 Zondagavond, Amerikaansche tijd, kon Jhr. Loudon aan Sumner Welles mededeelen, dat Nederland met Japan in oorlog was.

Tot slot vermelden wij hier een totnogtoe onbekend incident. Op den 1sten Januari vernam de Nederlandsche Regeering door middel van Zweedsch diplomatieke kanalen, dat de Japansche Regeering voorstelde dat "in naam der menscheijkheid het bloedvergieten zou worden voorkomen en dat geenerlei vijandelijke actie noch direct, noch indirect, tegen de Japansche strijdmachten zou worden ondernomen."

Het Nederlandsche antwoord was kort en krachtig. Het zeide, dat de Nederlandsche Regeering in oorlog was met Japan en dat dus "het Japansche voorstel nutteloos was."

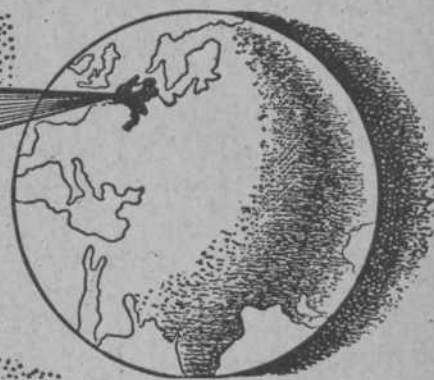
★

ondervonden dat zij belang hebben bij tijdig meedoen.

Naar als het nu eens niet mocht gelukken een doeltreffende regeling ter verzekering van de algemeene veiligheid te maken? Wat zou Nederland dan moeten doen? Onze positie zou dan, althans op den duur, opnieuw zorgelijk zijn.

Daarom moeten wij, naar ik meen, niets onbeproefd laten om gedaan te krijgen, dat er wél een betere gezamenlijke regeling van de internationale veiligheid komt. Aangezien vele — waaronder zeer machtige — landen hetzelfde belang hebben, mogen wij de toekomst op dit punt niet zonder vertrouwen tegemoetziën.

NEDERLANDSCH NIEUWS

De regeling der evacuatie

★ EEN DOEKJE VOOR HET BLOEDEN

DE ONTRUIMINGEN van woningen zijn hoofdzakelijk vrijwillige ontruimingen geweest: mensen, die gehoord hadden wat er aanstaande was en vreesden voor een later groot tekort aan woningen in het midden en het Oosten des lands, waren alvast aan het verhuizen gegaan. Zij mochten niets, zelfs geen levensmiddelen, tabak, enz., meenemen, zooals wij reeds geschreven hebben. Maar de groote menigte van landgenooten in de breede kuststrook, die door den bezetter voor evacuatie is aangewezen, heeft afgewacht.

Deze laatsten nu moeten hun huizen verlaten volgens een daartoe op 2 November gepubliceerde regeling. Zij gaan niet allen tegelijkertijd, maar in ploegen, naar dat het hun gelast wordt. Deze mensen kunnen een deel van hun goederen meenemen en volgens de nieuwe verordening komen de transportkosten voor rekening van het Rijk; d.w.z. van de Nederlandsche gemeenschap. Het transport geschiedt in "de laagste klasse van het gebezigde openbaar middel van vervoer," en er wordt gesproken van "medegenomen lijfgoederen en huisraad tot geen grooter gewicht dan bij de regeling van de evacuatie werd toegestaan."

Indien de verplaatsing geschiedt op overheidsbevel ("dus niet in geval van eigenmachtig uitwijken") heeft de betrokkene aanspraak op eenige tegemoetkoming.

Tot een bedrag van 20% van de huurwaarde der ontruimde woning kan de geëvacueerde vergoeding krijgen voor de kosten van opslag van zijn meubelen elders. Zoolang een woning geëvacueerd blijft, zal verder de huur daarvan betaald worden door het Rijk. Bij eigen woningen wordt een vergoeding toegekend van ten hoogste 4 maal het belastingvrije maximum, genoemd in artikel 12 van de wet op de personeele belasting 1896.

In de kosten van inrichting van een nieuwe woning wordt van Rijkswege een tegemoetkoming verleend, variërende van 40 tot 100 gulden per jaar. Gaat men een eigen huishouding voeren, dan kan men even-

tueel een steunbedrag uitgekeerd krijgen volgens de, in de gemeente van hulpverlening geldende steunregeling voor verzekerde werklozen, verhoogd—voor het geval de geëvacueerde onder dak is gebracht in een gemeente van lagere steunklasse dan die der gemeente van herkomst—met het halve verschil tusschen beide klassen. Bij onderbrenging in gezinnen van derden of in gestichten enz. wordt voor Rijksrekening een inkwartieringsgeld uitgekeerd.

Op de uitkeeringen wegens huisvesting enz. worden echter eigen (of gezins) inkomsten "binnen zekere grenzen" in mindering gebracht.

Kosten wegens ziekte, die niet uit verzekering kunnen worden bestreden, neemt het Rijk voor zijn rekening.

"Ingeval van onderbrenging in gezinnen van derden of in gestichten wordt aan de geëvacueerden daarenboven een zakgeld uitgekeerd."

Men kan zich indenken, wat de gevoelens moeten zijn van een familie, die bijv. ergens in of bij den Haag heeft gewoond en gewerkt, en ineens werkeloos

op de Veluwe zit. De Duitschers werken, zooals men weet, werkloosheid in de hand om gemakkelijke prooien te hebben voor wegzending naar Duitschland als arbeidskrachten. Het volgende wijst erop, dat de bezetter zeer goed ziet, hoe die massa-evacuatie in staat is voor hen duizenden en nog eens duizenden nieuwe werklozen te kweken:

"Op de van Rijkswege gesteunde geëvacueerden, die tot arbeid in staat zijn, rust de plicht passende arbeid te aanvaarden, zoodra de gelegenheid zich daartoe voordoet of men daartoe wordt aangewezen. Zij, die daarvoor in aanmerking komen, dienen bij het Gewestelijk Arbeidsbureau ingeschreven te worden en te blijven."

Daar ziet men het dus vóór zich: Een bloemenkweker uit Lisse, een jeneverstoker uit Schiedam, een winkelier uit Schoorl zitten nu met hun gezin in Overijssel of in den Achterhoek, en de vader en de zoons en een deel van de vrouwelijke gezinsleden hebben zich moeten laten inschrijven in het Arbeidsbureau ter plaatse en kunnen elk oogenblik opge-

commandeerd worden . . . naar Duitschland.

In aansluiting op onze mededeelingen omtrent evacuatie van zekere wijken in den Haag kunnen wij nog vermelden, dat bijv. het heele flatgebouw Willemspark (op den hoek van de Zeestraat en Javastraat) is moeten ontruimd worden.

Meubeltransport in Noord- en Zuid-Holland verboden

DE RIJKSCOMMISSARIS heeft, naar in de Nederlandsche dagbladen van 27 October staat vermeld, met het oog op de omstandigheid, dat met de beschikbare brandstof in de eerste plaats steenkool en levensmiddelen moeten worden vervoerd, het interlocale transport van meubelen en huisraad in de provincies Noord- en Zuid-Holland tot nader order verboden. Voor evacuatie uit het kustgebied is, zoo wordt gemeld, een aparte organisatie geschapen.

Duitsche zenuwen

IEDEREEN in Duitschland scheldt op iedereen, hetgeen een scherp contrast vormt met het leven in Nederland, waar de karakteristieke kalmte heerscht van een volk, dat zeker is van de uiteindelijke overwinning, aldus verklaarde een Nederlander, die onlangs uit het bezette gebied ontsnapt en in Engeland is aangekomen. Men heeft groot vertrouwen in de toekomst in Nederland, zoo zeide hij, hoewel velen zeer teleurgesteld waren, dat de Britsche invasie, die men algemeen in September verwachtte, maar niet kwam.

Onze zegsman bevestigde dat de Duitschers den heelen zomer door hadden gezwoegd om de kustverdedigingen te versterken en belangrijke strijdkrachten en groote hoeveelheden oorlogsmateriaal in het kustgebied op te hoopen, terwijl tevens belangrijke punten van den Haag, zooals bijvoorbeeld het Buitenhof, in staat van verdediging waren gebracht. De Duitschers waren erg zenuwachtig, terwijl tal van hooggeplaatste Duitschers naar de Oostelijke provincies waren verhuisd. Al deze maatregelen versterkten de meening der Nederlanders, dat een invasie aanstaande was. Maar zij droegen de teleurstelling als dappere mannen en vrouwen en hun doorzettungsvermogen verflauwde geen oogenblik, ook al werden de tijden moeilijker en ook al was het land aan grooter terreur onderworpen.

DE NAMEN

DER TE ARNHEM GEFUSILLEERDEN

De Deutsche Zeitung in den Niederlanden van 22 November publiceert de volgende vijftien namen van personen, die bij het sabotage-proces ter dood veroordeeld en te Arnhem gefusilleerd zijn. Zij luiden als volgt:

Gerrit van 't Einde,
Frans Teelen,
Jan Rodert,
Cornelis Lughthardt,
Wilhelm van der Marten,
Willem de Weerd,
Frederik de Weerd,
Klaas Bakker,

Gerrit van Werfen,
Jan Eekhuis,
Hendrik Eekhuis,
Bernhard Immerzeel,
Anton Seidenburg,
Gerrit Nieuwenhuis,
Wilhelm Lensen.

Voorts weet het blad mede te deelen, dat voortaan, wanneer "het wederom daden betreft, die tegen de eigen volks-genooten zijn gericht," het vonnis niet meer met den kogel zal worden voltrokken, maar door ophangen.

★ Mussert VERLIEST DEN MOED

MUSSERT is geen quisling; hij heeft niet de gelegenheid gekregen het te worden. Dat is waarlijk niet zijn schuld. Ten deele ligt het aan de houding van ons volk. De Duitsers hebben het niet aangedurfd, in Nederland te herhalen, waarvan zij in Noorwegen zooveel displezier hebben gehad. Dat hebben zij bijtijds geleerd uit de houding der onzen. Maar ten deele ligt het ook aan Mussert zelf. Hij had het formaat niet voor de rol. Mochten de Duitsers dat niet onmiddellijk hebben gemerkt, dan heeft Rost van Tonningen het hun zeker bijtijds verteld. Mussert en Rost hebben niet enkel het vaderland verraden; maar, waar zij konden, ook elkaar.

De vrienden van Mussert hebben getracht, hem het leed van de teleurstelling te doen vergeten. Maar Mussert vergeet niets zoo moeilijk als achteruitzetting. En, daar zijn figuur en zijn ambities volkomen buiten proportie tot elkaar staan, is achteruitzetting herhaaldelijk zijn lot geweest, tenminste naar zijn eigen oordeel.

Veel heeft hij verwacht van zijn verraad. Had hij niet op het verwerven van de macht gerekend, dan zou hij zich allicht nooit aan landverraad hebben gewaagd. Daarvoor is een desperate wrok noodig of wel een desperate ambitie. Bij Mussert was het de ambitie. En die heeft geen vervulling gevonden.

Mussert had al geruimen tijd gemerkt dat het misliep. Hij heeft zich in allerlei bochten gewrongen om op eenige wijze nog de rol te kunnen spelen waarvan hij had gedroomd. Maar nu moet ook hij reeds inzien, dat het met de heerlijkheid van Hitler bergaf gaat. Hij heeft niets meer te hopen. Hij is er melankoliek onder geworden. Wij kunnen het begrijpen dat hij voor Nederland slechts een hellend vlak ziet; want dat is inderdaad het geval met zijn Nederland.

Zijn vrienden hebben getracht hem te troosten, door op 6 November een "Mussertnummer" van *Volk en Vaderland* uit te geven. "Steunt Mussert in zijn zwaren strijd, juist nu", staat met koeien van gekleurde letters over de eerste bladzijde. Mussert wordt vergeleken met Thorbecke, Kuyper, Colijn. Mussert vecht tegen het verval onzer natie. "Mussert is geen dictator", (hoe zou hij ook) maar "in de beweging geeft hij ons binnen de grenzen van het algemeen belang die groote vrijheid, welke ons Nederlandsche hart zoozeer behoeft". "Mussert gelooft dat het de Goddelijke Voorzienigheid is, die ons het liiden zendt, opdat wij eens gelouterd weer zullen opstaan."

Dat wordt alles van Mussert gezegd. Maar vinden de Duit-

schers dat zoo maar goed? Er spreekt geen voldoening uit over hetgeen ons land onder hun onvolprezen voorgedij wedervvaart.

Een klaaglied wordt het vooral, als Mussert zelf aan het wordt komt. "Gelooven — trouw blijven — doorzetten" is zijn motto. Maar hoe staat het met hem zelf?

"Sinds Mei 1940 is het met ons volk steeds hollend bergafwaarts gegaan. Wat de gevluchte regering aan goud niet naar Amerika verscheept of zelf meegenomen had, is door Duitschland opgeëischt. De voorraden zijn als sneeuw voor de zon verdwenen, door gecontroleerde en ongecontroleerde aankopen. Veel van hetgeen er moeizaam in den loop der jaren was opgebouwd, is verloren gegaan. Geest en lichaam, het hart en de maag, zij werden hunkerend".

Aldus Mussert. Er zijn lieden voor veel minder naar een concentratiekamp gestuurd.

Van het Nederlandsche Imperium is sindsdien geen vierkante meter meer onbezet, zoo vertelt hij verder. Dat is werkelijk al te somber. Curaçao, Suriname, het overgrote deel van Nieuw Guinea — Italië wou dat het nog zooveel ruimte had.

Wij zouden haast kunnen gaan meenen, dat Mussert een aanloopje probeert voor een sprong à la Darlan of Flandin. Hij wijst waarlijk op den, door de Duitschers ingevoerden arbeidsdienstplicht, waardoor "tienduizenden en nogmaals tienduizenden worden gedwongen hun gezin, hun vaderland te verlaten om in den vreemde te werken." Geen slechte verzuchting, Mussert, maar zij zal niet helpen — wat zegt Rost hiervan, dien het nog niet genoeg is, blijken zijn Oostcompagnie?

Met huivering denkt Mussert aan het tweede front. Hij spot daar niet meer mee, want de vrees voor Engeland is hem in het gebeente gevangen. Gebeurt het, dan blijft er geen spaan heel, constateert hij. Natuurlijk is Engeland toch de schuld. Het werd ook hoog tijd dat hij het er bijvoegde.

Hij komt dan op de evacuatie. "Die staat nu weer als nieuwe beproeving, tegelijk met een zeer moeilijken winter, ons volk te wachten".

Men zou haast zeggen dat Mussert nog een geweten heeft! Maar sterker is zijn eerezucht. Want ziet hier wat hij, als een, helaas ontbrekend, lichtpunt zou beschouwen.

"Zoover zijn we dus. De weg naar omlaag is lang en pijnlijk. Hij zou gemakkelijker te gaan zijn als ons volk verenigd en eendrachtig tesaam stond, zich duidelijk bewust van het groote gebeuren van dezen tijd, onder leiding van een Nederlandsche regering, die verant-

woordelijk was. Ook dit moeten wij nu missen.

Hier komt de aap uit de mouw. Onder Mussert in de rol van Quisling zou alles beter te dragen zijn voor ons volk — naar Mussert's smaak.

"De weg naar het nationaal-socialisme in Nederland is wel zeer moeilijk en lijkt in dezen tijd soms meer af te voeren van het doel dan te leiden naar het doel", constateert hij ten slotte.

Nog zoo'n landverrader

DE OUD-HUZAREN-officier J. E. Feenstra, "de eens zoo bekende en populaire heerbanleider van de W.A. in den Haag", zooals *Het Nationale Dagblad* van 20 October het uitdrukt, is thans luitenant-kolonel der marechaussee. Met Arnhem als standplaats, zoo dicht mogelijk bij de Duitse grens dus, hetgeen onder de gegeven omstandigheden nog zoo slecht niet gezien is van "kameraad" Feenstra. Je kunt nooit weten...

Van de W.A. naar de marechaussee is een groote stap, zegt *Het Nationale Dagblad*.

Een "opsteller" van *Het Nationale Dagblad* vond het belangrijk genoeg om kameraad Feenstra te gaan interviewen en hij was verrukt van hetgeen hij zag en hoorde. We laten hem even aan het woord:

"Het vertrek is sober en degelijk. Aan den wand boven den schoorsteen hangt het portret van den Leider en daaronder een uitspraak van Mussert uit het jaar 1933, waarin hij zegt: "Op onze generatie rust de taak het werk van den grooten Zwijger te volbrengen". Op een kast tegenover den schoorsteen staat een beeltenis van den Führer en verder als eenige versiering ligt er Hitler's "Mein Kampf".

Kameraad Feenstra vertelt van zijn arbeid bij het korps, "dat door en door verslapt was en waarin geen enkele lijn meer te vinden was als gevolg van het feit, dat in dit wapen eigenlijk zoo'n allegaartje van beroepsmilitairen was gekomen". Het is wel van belang hierbij te vermelden, dat de heer Feenstra in de oorlogsdagen nog tot datzelfde "allegaartje van beroepsmilitairen" behoorde. De nieuwe commandant der marechaussee heeft "met één veeg de oude geestesgesteldheid weggeveegd". Hij zal nu probeeren het korps te maken tot... het keurkorps van de Nederlandsche politie, wat het vóór zijn tijd is geweest.

Eervol getuigenis voor onze (andere) generaals

LUIT-GENERAAL H. A. Seyffardt, de thuisblijvende commandant van het Vrijwilligerslegioen Nederland is op zijn

Inderdaad. Eerst moeten, zoo zegt hij, het bolsjewisme en het Amerikanisme overwonnen worden. Dat zal nog een jarenlange strijd op leven en dood zijn, met offers van honderdduizenden."

Mussert weet wel beter, dat blijkt uit zijn ontmoedigden toon. Die overwinning komt niet en evenmin nog jarenlange strijd.

Wie zou niet droefgeestig zijn als hij de vooruitzichten van Mussert had? En hij ware toch zo gemakkelijk te troosten. Eventjes maar werkelijk Nederlandsch "Führer", hoe kort ook.

Maar Rost heeft ervoor gezorgd, dat hij aan de macht, het doel van zijn leven en zijn verraad, zelfs geen oogenblikje likken mocht.

Opleiding van jeugdleiders met de buks

DE N.R.Ct. van 18 September meldt dat te Ommen de eerste opleidingschool voor jeugdstormleiders in gebruik is gesteld. Naast gewoon onderwijs aan de aspiranten, die tusschen de 17 en 25 jaar oud moeten zijn, krijgen zij onderricht in zelfverdediging, buks schieten, zingen en werken op het land.

De cursus duurt van 1 November tot 1 Februari. De taak der opleiders is hoofdzakelijk de leerlingen van den goeden geest te doordringen en hen voor te bereiden op de taak, die hun als jeugdleider te wachten staat. Voorts te bewijzen, dat alleen door een strenge discipline en hard werken de ware kameradschap ontstaat.

De deelnemers aan dezen cursus zullen op kosten van de jeugdstorm gelegerd en gevoed worden, een klein bedrag aan zakgeld en zoo mogelijk ook nog kledingstukken ontvangen.

Contact verboden

DE secretaris-generaal van het Dept. van Onderwijs heeft volgens de Nederlandsche dagbladen van 2 November aan ontslagen professoren verboden studenten van advies te dienen.

Nederlandsche S.S. heet thans Germaansche S.S.

VOLK EN VADERLAND van 30 October meldt, dat de Nederlandsche S.S. voortaan "Germaansche S.S. in Nederland" zal heten. Hierin wordt, aldus genoemd blad, tot uitdrukking gebracht, dat de S.S. een Germaansche orde is, die in ieder der Germaansche landen haar taak heeft te vervullen.

De Arbeiders tegen de Nieuwe Orde

★ Woudenberg wordt gehoord

DAT DE GEEST in Nederland goed is, d.w.z. sterk, kunnen wij hier telkens getuigen. Uitvoering mededeelingen van Engelandvaarders geven ons het recht tot die getuigenis, maar soms ook werpt een enkel bericht hetzelfde licht op den verheugden toestand in ons vaderland, vooral omdat het telkens terugkomen van dergelijke berichten een lijn aangeeft, waaraan ons volk zich houdt.

Zoo bleek ons thans weer uit een stukje in de dagbladen, dat de verrader Woudenberg, ondanks zijn vriendschap met de Duitsche beulen, nog heel gewoon na 2½ jaar bezetting in het openbaar wordt uitgelachen, en daar niet veel tegen durft te doen.

Deze verrader H. J. Woudenberg, leider van het Nederlandsch Arbeidsfront, heeft 28 October j.l. een bedrijfsappèl gehouden in de pharmaceutische fabriek van Brocades & Steeman te Meppel. Hij houdt, zooals men weet, telkens zulke bedrijfsappèls. Dan worden alle arbeiders en verder personeel van een of andere groote onderneming gedwongen in der zalen bij elkaar te komen, waar zij dan naar zijn propagandistische draaijerijen, zin of geen zin, moeten luisteren. Het schijnt nu tijdens dat bedrijfsappèl te Meppel zéér rumoerig te zijn toegegaan. Volgens de kranten onder Duitsche leiding werd hij "onwelwillend bejegend."

Zeer onwelwillend, inderdaad. Toen de directeur van de fabriek, een zekere heer de Maar, den arbeiders vertelde, dat Woudenberg een kwartier later zou aankomen, riepen zij al hoera! Zoo begon het. Het binnenkomen zelf van Woudenberg werd met uitbundig lawaai begroet. Zijn eerste woord al: "Kameraden!" deed gelach opgaan. Natuurlijk had deze quisling toen een W.A. formatie of wat Grüne Polizei kunnen bestellen, maar, even dom als zijn meesters de Duitschers, denkt hij nog altijd, dat hij de gezindheid van de Nederlandsche arbeiders wel veranderen zal. Hij overstemde dus het rumoer, zeggende: "u vindt het misschien vreemd om van uw werk weggehaald te worden voor een bedrijfsappèl. (Ja, ja!) Maar in den Nieuwen Tijd is dit heel gewoon. -Er zal in Holland een Nieuwe Orde komen, dus moeten wij ons daaraan weten aan te passen. Nu arbeid geen koopwaar meer is (dit durfde Woudenberg zeggen, nu de bezetter van arbeid een roofwaar heeft gemaakt!), belevan wij een gemeenschappelijke organisatie in het N.A.F., waarin zoowel de werkgevers als de werknemers zijn vereenigd." En Woudenberg had het ongeluk daaraan

toe te voegen: "Deze twee groepen worden nu genoemd *Betriebsführer en Gefolgschaft*." Een daverend gelach was het antwoord op het gebruik van de Duitsche woorden. Woudenberg stamelde, dat hij best begreep, waarom zij lachten. Maar die woorden konden alleen in het Duitsch gezegd worden, zei hij, want "zij hebben ethische waarde en kunnen daarom niet in het Nederlandsch worden vertaald."

Om dat gezegde zal men wel gemeesmuil hebben.

Opnieuw gelachen werd er toen Woudenberg zich beriep op de "jongens, die naar het Oostfront zijn gegaan," zelfs lachten de arbeiders—want arbeiders kunnen even hard als rechtvaardig zijn—toen hij zei: "U moet niet lachen. Zij wagen hun leven voor u en voor mij!"

NU HITLER geen kans heeft gezien, de ontzaglijke rijke oliebronnen van den Kaukasus in zijn macht te krijgen, is de steenkool meer dan ooit van waarde geworden voor het Duitsche oorlogsapparaat. Vandaar, dat de Duitschers alles in het werk stellen om de Nederlandsche (en andere) mijnwerkers gunstig te stemmen.

Het Nederlandsche Arbeidsfront heeft nu met het oog daarop de menschlievendheid zoo ver gedreven, dat het alle mijnwerkers geneeskundig heeft laten onderzoeken en den daarvoor in aanmerking komenden onder hen een "bijzondere vacante" heeft verleend. Behalve de leiders van het Arbeidsfront is daar de "Obmann" van het Duitsche Arbeidsfront, Kretschmar, bij te pas gekomen, en zelfs een der aller machtigsten in den lande: Schmidt. Zij allen waren in de verschillende vacantehuizen aan het kijken, of de "arbeidskameraden" het wel goed genoeg hadden, voldoende eten en voldoende zakgeld kregen. In een mededeeling van den persdienst van het Nederlandsche Arbeidsfront kan men dan ook lezen: "Zij hebben zich ervan kunnen vergewissen, dat alles gedaan was om het den mijnwerkers in hun vacantieverblijf naar den zin te maken."

Waar de behoefte der Duitschers aan steenkool thans mateloos is, kan men ervan verzekerd zijn, dat dit alles enkel propaganda is: de groote massa der mijnwerkers zal vrijblijven van die mooie

De arbeiders hebben bij dit beroep op het Oostelijk front natuurlijk heel nuchterweg gedacht: "die jongens wagen zich voor de Nazi's, die ons uit-hongeren en onze beste menschen vermoorden." En dit denkende werden zij ineens zoo rumoerig, dat Woudenberg zijn rede moest afbreken. Toen eindelijk de orde hersteld was, beweerde Woudenberg, blijkbaar in de gedachte, dat men hem misschien geloof zou schenken, dat er in September 40.000 nieuwe aanvragen waren binnengekomen voor lidmaatschap van het Nederlandsche Arbeidsfront.

Als wij de Nederlandsche dagbladen mogen gelooven is de directeur van Brocades en Steeman toen een beetje bang geworden. Zij beweren althans, dat hij Woudenberg na afloop

van de redevoering verzocht te willen begrijpen, dat hij, de directeur, en zijn medewerkers niet alles wat Woudenberg had gezegd, maar zoo onmiddellijk konden aanvaarden, maar dat zij alles respecteerden als een uiting van een diepgevoeld ideaal. . . . Het speet hem, zei hij, dat men gelachen had toen de Oostfrontvrijwilligers werden genoemd.

De arbeiders lieten meer naar waarheid blijken wat zij denken: Volgens de verontwaardigde Nazipers gingen zij na de redevoering uiteen onder het zingen van anti-Duitsche liederen. En de directeur de Maar heeft ten slotte nog niets gehad aan zijn plasdankje, want dezelfde bladen zeggen, dat "de schuld voor een en ander lag bij het beheer!"

★ De Duitscher maakt den mijnwerker het hof

vacantie, en naar wij vertrouwen voortgaan met te saboteren, wat hun best is toevertrouwd.

Bisschop en mijnwerkers

TOEN IN HET BEGIN van den herfst in het Limburgsche mijngebied het gerucht de ronde deed, dat de Bisschop van Roermond was gevangen genomen, weigerden de mijnwerkers, naar beneden te gaan. Zij stelden als voorwaarde om weer aan het werk

te gaan—de invrijheidstelling van den Bisschop.

Verlengde arbeidstijd in de mijnen

VAN MAANDAG 2 November af hebben de ondergrondse mijnwerkers in de Limburgsche mijnen hun arbeidstijd verlengd gekregen tot 8 uur en 3 kwartier per dag. Als reden werd door de Duitschers opgegeven, dat "in het Duitsche Rijk deze werktijd reeds lang geldt."

★ deportatie van arbeidskrachten

Nederlandsche scheepsbouw gedeporteerd

ONLANGS HEBBEN wij meegedeeld, dat de Duitschers eenige Rotterdamse haveninstallaties hebben laten wegsleepen naar de Zwarte Zee, omdat zij daar overal bezig zijn met scheepsbouw e.d. Op dit bericht is een bericht gevolgd uit Lissabon, volgens hetwelk personeel van het Marine Etablissement nu in Rusland schepen maakt voor Duitsche operaties in de Zwarte Zee.

"Volgt ons naar de Oekraïne"

HET NIEUWSBLAD VAN HET NOORDEN van 3 November publiceert een advertentie van 16 bouwfirma's uit verschillende plaatsen in Nederland.

Het is een oproep tot hun vroegere personeel: Volgt ons naar de Oekraïne (niet het front). Zij, die aan dezen oproep gehoor geven, ontvangen, kleeven, verblijf en gratis voe-

ding, terwijl aan de achtergebleven gezinnen in Nederland een vast deel van het loon wordt gegarandeerd. De betrokken firma's zullen onafhankelijk van elkaar in de Oekraïne onder Nederlandsche bazen gaan werken.

Er wordt, zoo luidt de advertentie, hier aan Nederlandsche arbeiders de gelegenheid geboden te toonen hoe goed ze kunnen werken.

P.T.T.-personeel naar Duitschland

ANGEZIEN er vele leden van het P.T.T.-personeel naar Duitschland zijn gegaan, is men gedwongen in Nederland de postbestellingen op drastische wijze te beperken. Volgens De Tijd van 31 October zullen er van 2 November af in de groote steden nog maar twee bestellingen en in de kleine één bestelling zijn. Het blad vermeldt evenwel niet de werkelijke reden, maar geeft de schuld aan transportmoeilijkheden, de verduistering en in mindere mate aan het tekort aan geschoold personeel.

★ Methoden van uitplundering

ER IS SYSTEEM in alles wat de Duitsers doen, men kan wel zeggen dat wat zij doen eigenlijk alléén systeem is, en dat er verder alle menselijkheid aan ontbreekt. Zoo is er ook systeem geweest in de manier, waarop de bezetter het Joodsche deel van ons volk heeft uitgeplunderd. Van de uitplundering gewaagden wij reeds in het begin van het jaar, toen zij de ergste vormen aannam. Nu zullen wij een kijkje geven in de systematiek van de Europeesche gangsters.

Wij doen dit, het verhaal volgend dat een in 1942 in Engeland aangekomen Joodsch landgenoot ons gedaan heeft.

In het begin van vorig jaar, zoo zeide hij ons, was de Jodenvervolgving begonnen: u weet van de relletjes en de staking Februari-Maart '41. Welnu, het spreekt vanzelf, dat toen meer dan ooit velen van ons uit Nederland weg wilden. Met mij was hetzelfde het geval. Ik had een onafhankelijke positie en wist, wel veel te moeten achterlaten, maar ik koesterde toch het plan om weg te gaan. Toen werd ineens bekend, dat in de Van Eeghenstraat te Amsterdam door de Duitsers een Ausreisestelle was ingericht. Dat was in April '41. Deze Ausreisestellen vormden een tak van de SS... dat zag er wel somber uit. Na eenigen tijd was de toeloop zoo groot, dat men deze Ausreisestelle en heel het SS-goedje overbracht naar het meisjeslyceum op het Adama van Scheltemaplein, dat nu hoofdkwartier werd van die zwarte bende. Daar werden van toen af ook alle arrestanten heengebracht (vroeger naar het City-theater), en de Gestapo zetelde mede in het groote gebouw.

Hoe dan ook, er was nu voor sommigen een mogelijkheid om Nederland uit te komen. Aanvankelijk alleen voor hen, die reeds een visum hadden voor overzeesche landen. Waar ik nu voor mij en mijn familie toevallig reeds vuk een visum had, ben ik naar het voormalige meisjeslyceum gegaan. Ik kreeg daar een formulier in te vullen, waarop ik enkel hoefde te zetten den naam van mij en de andere leden van mijn gezin, eenige gegevens omtrent onze persoon, en ook nog het doel van de reis. Dat zag er alles toch veelbelovend uit, te meer toen een oproep volgde om bij den Joodschen Raad te verschijnen.

Dat stemde mij ook niet onrustig. Ieder kent in ons land den Joodschen Raad. De Duitsers leggen er altijd sterk den nadruk op, dat zij zoo min mogelijk te doen willen hebben met ieder die Jood is, en daarom behandelen zij alles via den Joodschen Raad. Achter dezen Raad staat dan ook een heele administratie, een lichaam van vele honderden ambtenaren en ambtenaressen. Daar ging ik heen en ontving er een formulier, maar nu een van 10 folio

vellen. Men gaf mij te kennen, dat ik dit document vooral niet zelf moest invullen maar er een advocaat bij nemen. Een goede raad, dien ik gevolgd heb. Met behulp van mijn advocaat heb ik toen die 10 vellen ingevuld: nog eens persoonsgegevens, namen van ouders en grootouders óók met gegevens, opgave naar welk land ik wilde gaan, gedetailleerde opgave van alles wat ik bezat op 1 Mei 1939 alsmede een gedetailleerde opgave van alles wat ik bezat op het oogenblik der onderteekening van het formulier: alle meubelen met opgave van hun waarde, kunst- en andere verzamelingen, natuurlijk alle effecten, alle loopende verzekeringen, alle juweelen en andere sieraden, enz.

Na eenigen tijd kreeg ik een oproep om bij de SS te verschijnen. Wij stonden daar met ongeveer 20 man en werden een der zalen binnengeleid. Daar

stonden, vrij dicht bij elkaar, een heele rij schrijftafels, met achter elk een soort afdeelingsschef in uniform, een dezerpent zooals men hen noemde. Aan het eerste tafeltje zat een mij bekend gezicht: Jan Olie, de bokser en geruchtmakende politiemann. Deze gaf de nummertjes uit en was onbeschoft als alle andere Duitsers en N.S.B.-ers, die ik daar gezien heb.

Op deze manier moest ik, ging onze Amsterdammer verder, van tafel tot tafel gaan en telkens aan weer een nieuwen brutalen mof of landverrader antwoord geven op detail-vragen. Sommige van mijn 20 lotgenooten moesten later nog eens terugkomen voor het geven van supplementaire inlichtingen, ik ben enkel nog opgeroepen om in dit zelfde meisjeslyceum te vernemen, dat

ik naar de vroegere bank van Lippman en Rosenthal moest gaan en daar in verband met mijn Ausreise mijn effecten, verzekeringspolissen, tafelsilver, sieraden, en alle contant geld laten zien. Dat deed ik natuurlijk en kreeg daar voor elk van mijn familieleden één vork en één lepel, één theelepeltje, enz. terug en mocht mijn trouwring behouden. Maar een ring, die ik van mijn moeder geërfd heb, moest ik met de rest afgeven. De ambtenaar bij Lippman en Rosenthal zei: "Wij bewaren dit alles voor u, maar als u weggaat, komt het vanzelf aan het Rijk."

Elke week stond in de Joodsche weekbladen in Nederland: "Doe wat gevraagd wordt, anders zal het u later spijten." En allen deden wat ik gedaan heb, en allen zijn even als ik uitgeplunderd. Zooals u weet, is sedert een paar maanden de deportatie begonnen, en nu nemen de Duitsers niet meer zooveel voorzorgen bij hun plundering. Zij bevelen eenvoudig, dat men alles achterlaat, en rooven het dan.

★ Kou lijden het wachtwoord

IN HET NOORDEN van ons land, laat de winterkoude zich het eerst voelen. Daar kan in September al vaak een ijskoude wind over de landen strijken. Over de ingepolderde Lauwerzee en Dollard, vaak over kilometers zonder een enkele hofstede, komt de Oostenwind reeds in den herfst aanzetten. Over het algemeen wordt dus in het Noorden vroeg gestookt. Maar de echte oude Groninger wacht met kachelstoken tot "Zuidlaarder markt", de jaarmarkt te Zuidlaren, gehouden in de derde week van October. Het is een soort koppigheid van hem, waar hij nog trotsch op is ook; menig Groninger van den ouden stempel loopt liever van eind September af te bibberen van de kou, dan vóór "Zuidlaarder markt" de kachel aan te leggen. Maar dan mag het ook. Eind October niet stoken bestond vroeger niet in Groningen!

Nu lezen we echter in een provinciaal Groningsch blad: "Zuidlaarder Markt is weer achter den rug, en dus mogen de kachels weer branden. Vroeger had vrijwel iedereen al lang vóór dezen officiëlen dag vuur in den haard. Maar nu we heel zuinig met onze brandstof moeten omgaan, wordt er zoo lang mogelijk gewacht en bepaalt men zich eerst nog eens tot 's avonds een paar turfjes in de kachel".

Het blad had op die manier nog niet genoeg tot zuinigheid aangespoord! Twee dagen later stond immers in hetzelfde blad met vette letters op de voorpagina: "Het is noodig onzen lezers met grooten nadruk er op te wijzen, dat zij niet volgens den kalender maar volgens den thermometer moeten stoken. Wel is de Zuidlaarder markt reeds achter den rug, doch onder de huidige omstandigheden moet er van zinloze verspilling

van brandstoffen worden gesproken, indien men thans reeds geregeld de kachel stookt. Wie dit niet begrijpt, beter: niet wil begrijpen, zal er, als de koudeperiode haar intrede doet, de gevolgen wel van ondervinden."

Dat was duidelijker gezegd! Er lag de waarschuwing in.

De scholen in de kou

De winterkoude, die men verwacht, wordt van grooten invloed op het schoolleven in Nederland.

De middelbare scholen, en de gymnastie, lycea enz. zullen herhaaldelijk dagenlang, misschien wekenlang gesloten zijn. Dit blijkt ons uit een rondschrijven van den burgemeester van den Haag aan de rectoren en directeurs in zijn gemeente, een rondschrijven dat zonder twijfel rekening heeft gehouden met wenschen van bovenaf, zoodat men gerust kan aannemen, dat dergelijke regelingen in geheel Nederland zullen worden ingevoerd.

Het rondschrijven vangt aan met te zeggen, dat op de gemeentelijke scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs "zal getracht moeten worden" met de toegewezen hoeveelheden brandstoffen tot de Kerstvacantie normaal les te geven. "Mocht dit onmogelijk blijken, dan zullen nadere voorschriften worden gegeven."

Dit beteekent dus, dat er zeer weinig brandstoffen zijn voor de eerste periode, n.l. tot de Kerstvacantie, doch dat men, met kouliden en soms eens een extra dag of misschien een of meer weken vacantie, er zal trachten te komen.

Is eenmaal de Kerstvacantie begonnen, dan kan de Nieuwe Orde er nauwelijks meer

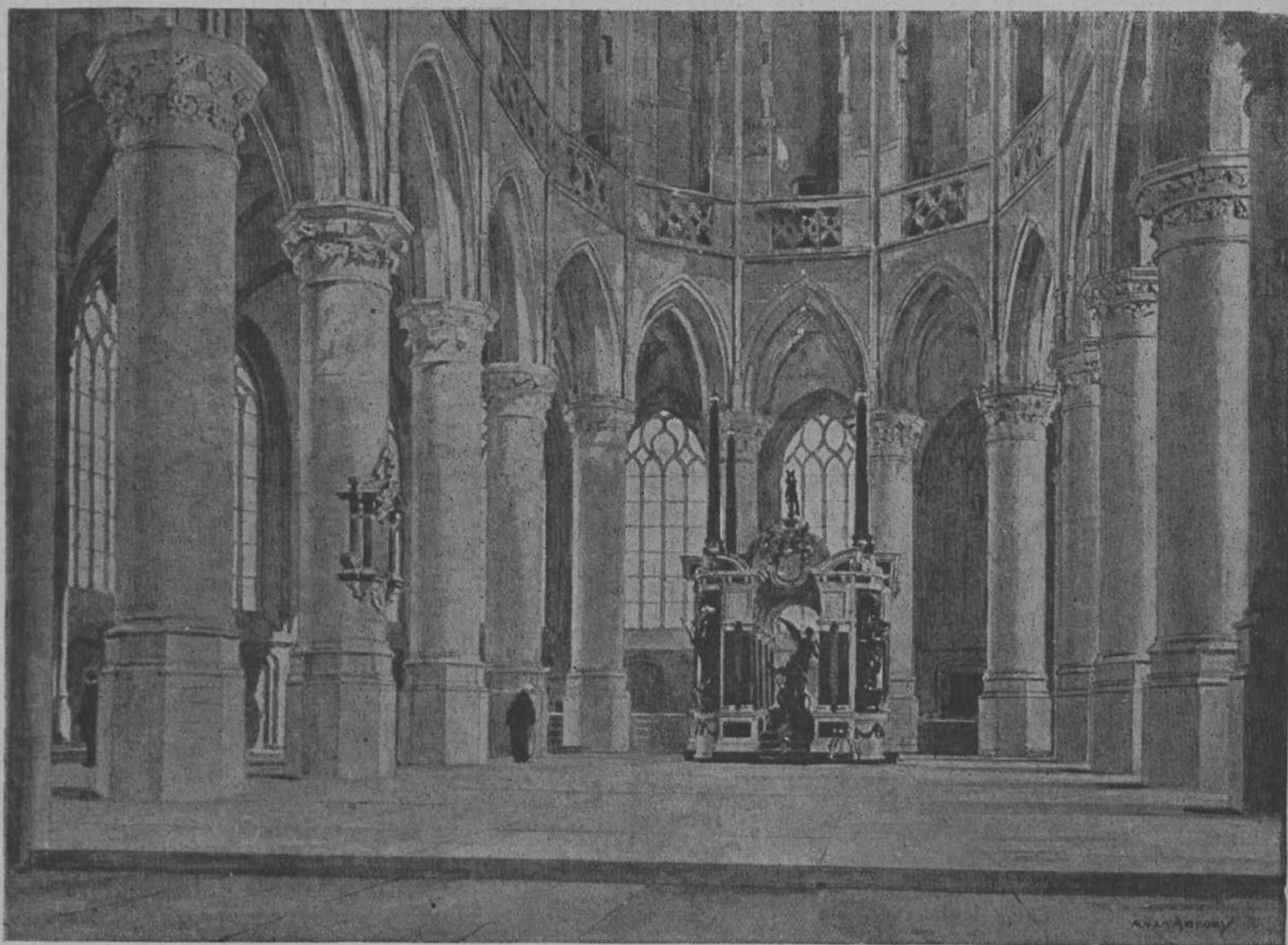
afstand van doen. Zij heeft die vacantie nu reeds verlengd tot minstens 11 Januari, maar zegt er bij, dat "ingeval van felle koude nadere verlenging zal worden overwogen."

Nà de Kerstvacantie komt een geheel nieuwe regeling. Dan zal de schooltijd verdeeld worden in perioden van 3 weken, over welke perioden aldus wordt les gegeven: 1e week de geheele week school; 2de week: Maandag, Dinsdag en Woensdag vrij; 3de week: Donderdag, Vrijdag en Zaterdag vrij. Voor de vrije dagen zullen aan de leerlingen (natuurlijk in de hoop, dat zij thuis, in de keuken of zoo, altijd wel een vuurtje zullen vinden) taken worden opgegeven om op die manier zoo goed mogelijk achterstand in het onderwijs te voorkomen. Men kan zich denken, wat dit voor een onderwijs wordt.

De avondcursussen en avondscholen zullen alleen gehouden worden op dagen, dat er in de betreffende scholen toch reeds reeds gestookt wordt.

In een rondschrijven aan de hoofden van de lagere scholen, de M.U.L.O.-scholen enz., zegt de burgemeester, dat er geen bezwaar tegen is, dat de kinderen, wanneer de temperatuur dit wenschelijk mocht maken, jassen en mantels aanhouden. Als men eens denkt aan den armzaligen voedingstoestand, ook voorschoolkinderen, bij ons in Nederland, dan kan men zich het tooneel indenken van een lagere schoolklasse tegenwoordig.

In alle lagere scholen zal van 2 November tot 27 Februari op Zaterdag geen school werden gehouden, inplaats daarvan wordt op Woensdagmiddag les gegeven. Dan is de kachel 's morgens toch aan—als er terminste kolen zijn.

Wij besluiten onze serie platen van onzen landgenoot A. van Anrooy met bovenstaande waterverfschilderij van het praalgraf van Willem de Zwijger in de Nieuwe Kerk te Delft. Het origineel bevindt zich in het paleis van Prinses Juliana te Soestdijk. Toen het schilderij werd gemaakt, waren de monumentale ingang en de elf gebrandschilderde ramen (een voor elke provincie) die thans het koor verfraaien, nog niet aangebracht. De restauratie van het koor is bekostigd uit een gift van een half miljoen gulden, bijeengebracht door het Nederlandsch volk

NEDERLAND ZAL HERRIJZEN

Ophitsing tegen het Roode Kruis

HET ROODE KRUIS is er om zooveel mogelijk in oorlogstijd wonden te helen, voedsel te brengen waar wordt honger geleden en een vriendelijk woord te zeggen tot wie lijden. Zoo heeft het blijkbaar de afdeling Utrecht van het Nederlandsche Roode Kruis begrepen, die — zooals wij in ons nummer van 28 November reeds hebben verteld — de hulp heeft ingeroepen van de helpsters der afdeling tot het verzamelen van voldoende versnaperingsbonnen om op Kerstmis een pakketje te kunnen sturen aan elk van de ± 520 politieke gevangenen, die in Utrecht zijn opgesloten. Maar, men weet het, dat rondschrjven is door *De Zwarte Soldaat* "ontdekt" en aanstonds is het *Nationale Dagblad* de ban en de achterban van zijn eigen bende gaan ophitsen. En het verradersblad is daar op 27 October, uit vrees dat men het geval zou gaan vergeten, nog eens, en heviger op teruggekomen. Het spreekt van de "ongeveer 520 politieke misdadigers", die in

Utrecht gevangen zitten en noemt hen "deze troetelkinderen der democratie".

Men begrijpt wel, dat tot die "troetelkinderen" en "misdadigers" hoofdzakelijk zeer lofwaaardige medeburgers behooren. Menschen, die hun meening niet onder stoelen en banken hebben gestoken en voor Nederland's vrijheid zijn opgekomen. Juist zij mogen natuurlijk met Kerstmis geen pakje krijgen. "Ook uit onzen lezerskring ontvingen wij verschillende brieven," zegt het blad, "waaruit de verontwaardiging bleek, die het bewuste rondschrjven had gewekt bij tal van volksgenooten". Dit *Nationale Dagblad* wordt in Utrecht gedrukt en geredigeerd. Het was de afdeling Utrecht van het Roode Kruis, dat om versnaperingsbonnen vroeg, en men mag dus redelijkerwijs veronderstellen, dat er ook of uitsluitend eenige persoonlijke haat bij deze campagne betrokken is. Johan Raatgever, de "hoofdsteller" van het nobele orgaan, hitst ten-

minste op met een vuur, dat aan persoonlijke haat doet denken. Ziehier:

"Het doet ons buitengewoon genoegen, dat deze vlerk (daar is blijkbaar de administrateur A. W. van der Rijst van de Utrechtsche afdeling van het Nederlandsche Roode Kruis mee bedoeld) ook inderdaad inziet, dat met het verkrijgen van de noodige versnaperingen eenige tijd en moeite gepaard zal gaan, maar wat ons niet bijster duidelijk voor oogen staat is, dat als het zoo doorgaat deze vleugel zelf tijdens de Kerstdagen niet zou kunnen constateren, dat de versnaperingsbonnen, die hij zoo ijverig heeft helpen inzamelen, niet worden aangewend voor wat hij noemt de politieke gevangenen". Met dit slechte Nederlandsch is blijkbaar bedoeld, dat deze raadgever als raadgever wenscht op te treden tot de gevangenneming van dezen administrateur.

Die administrateur bracht dan ook wel alle menselijke begrippen van fatsoen in gevaar door zijn daad! Want "als het zoo zou mogen doorgaan," roept het *Nationale Dagblad* uit, dan zouden "we het nog eens mogen beleven, dat men inzamelingen gaat houden voor de joden in Drenthe of Polen!"

Stel u voor: voor menschen, die naar de wereldheerschappij hebben gestreefd!

En de hoofdsteller werkt een heel plan van politieel onderzoek uit, dat volgens hem noodzakelijk is, wil men ooit "klaarheid in deze zaak krijgen". Hij wil, dat de heer A. B. van der Rijst "ter verantwoording wordt geroepen", een onderzoek wordt ingesteld "hoe het mogelijk is geweest," dat hij zijn "hetzebrieven" (dat waren die verzoeken om versnaperingsbonnetjes) portvrij heeft kunnen verzenden, de winkelier, die de versnaperingen had willen reserveren, "hierover eens aan den tand wordt gevoeld," en dat er tenslotte in de toekomst voor wordt gezorgd, "dat dergelijke schandalen niet meer kunnen voorkomen".

Ja — wij snakken er allemaal naar, dat — niet dergelijke schandalen, maar wel dat het groote schandaal van bezetting en verraad een einde neemt.

Aartsbisschop de Jong ernstig ziek

DE AARTSBISSCHOP van Utrecht, Mgr. de Jong is, naar *De Telegraaf* van 22 November meldt, ernstig ziek. Hem zijn de laatste sacramenten toegediend.

HET HELPT DEN NAZI'S NIET....

Het nieuws vindt zijn weg toch!

NEDERLANDSCHE kinderen blijven op de hoogte van de nieuwsberichten uit de Nederlandsche uitzendingen van Londen. Onderwijzers hebben een vernuftige wijze gevonden om deze berichten te verspreiden. Zij gebruiken deze voor klassikale dictées. Het *Nationale Dagblad* van 13 November vertelt, dat de inspecteur van een lagere school tijdens een bezoek aan de hoogste klasse van een bijzondere onderwijs-instelling een reeks merkwaardige zinnen aantroef in de dicteeschriften. Hier volgt een aantal van deze zinnen:

8 September: Onze Koningin zal spoedig per vliegtuig uit Amerika terugkeeren. Tot groote ergernis van iedereen zal een Duitscher desnoods midden in een zwembad een ei eten.

9 September: De Russen hebben twee treffers geplaatst op een Duits slagschip. Nog geen duizend Fransen willen in Duitsland gaan werken.

10 September: De toestand in Duitsland wordt gaandeweg slechter; dagelijks worden er 800 mensen gedood. Onze Koningin bezoekt vandaag de Amerikaansche hoofdstad.

16 September: In de kerken bidt men nog steeds voor de Koningin.

17 September: Van nu af krijgt iedere Nederlander minder boter, kaas en eieren. De Russen vlogen boven vijandelijk gebied met zonderlinge vliegtuigen.

3 October: Vandaag wordt het onzet van Leiden herdacht. In vele echt-Nederlandsche gezinnen zal vandaag hutspot worden gegeten.

5 October: In Duitsland mogen duiven vrij blijven vliegen, maar in Nederland moeten ze worden gedood.

9 October: Een Duits jachtvliegtuig achtervolgde een Engelsch bommenwerper, die daarna zijn bommen afwierp.

24 October: De meeste mensen hebben geen boter of suiker in huis. De vrouw van den president van Amerika is per vliegtuig in Londen aangekomen.

Door dergelijke dictées wordt het nieuws van de geallieerden door Nederlandsche gezinnen vernomen, want de kinderen spreken er natuurlijk thuis over.

Dokter was "niet thuis" voor N.S.B.-er

EEN NUMMER van het *Nationale Dagblad*, half October verschenen, bevatte naar ons wordt medegedeeld een artikel met o.a. de volgende passage:

"Wat zich dezer dagen te Bilthoven heeft afgespeeld, grenst aan het ongeloofelijke. Ruim een week geleden heeft de politie een inval gedaan ten

huize van een ter plaatse zeer bekend medicus, dr. C. A. van Schaik. Er werd daar een belangrijke voorraad levensmiddelen en anderzins in beslag genomen. Dezer dagen had een onzer Bilthovensche kameraden dringend medische hulp nodig en hij stelde zich dus met dokter van Schaik in verband, die al ruim tien jaar zijn huisarts is. Dr. van Schaik weigerde echter pertinent ten huize van onzen kameraad te verschijnen, niettegenstaande het een dringend geval betrof, onder telefonische mededeeling, dat hij geen N.S.B.-ers meer wenschte te behandelen."

Zoo luidde het bericht. En meer weten wij er niet van. Het ligt echter voor de hand, dat dokters in Nederland thans heel dikwijls van dankbare patienten inplaats van andere cadeaux voedingsmiddelen zullen krijgen. Die gebruiken zij in den regel niet in de eerste plaats voor zichzelf. Een Nederlandsch dokter, die een

goed mensch is, en zoo zijn er velen, zendt ook in vreedstijd aan arme patienten, arme kraamvrouwen, die hij geholpen heeft, enz., heel dikwijls het een en ander als blijk van zijn meeleven. Dit kan het geval geweest zijn van Dr. van Schaik. En als de politie dan een inval heeft gedaan, dan zal dat gebeurd zijn op aangifte van den een of anderen N.S.B.-er. En dan verliest tenslotte zulk een dokter, die overigens nooit in zijn leven zelfs aan een driedubbelen moordenaar medische hulp zou hebben geweigerd, zijn geduld en denkt: moet ik die Judassen trachten te genezen, die het allerbest aan een boomtak hangen?

Schepelingen deserteeren in Zweden

EEN vertegenwoordiger van de Rotterdamse reederij Halcyon-Lijn is medio September ter zitting van den Raad voor de Scheepvaart te Amsterdam verschenen om de inhouding

te verzoeken van de monsterboekjes van vier schepelingen der stoomschepen "Stad Dordrecht" en "Maasbrug" wegens onrechtmatige verbreking van de arbeidsovereenkomst. Alle vier hadden in Zweden hun schip achterzeild, twee opzettelijk, de twee anderen niet.

De laatste twee waren een messroom-bediende en een koksmat van de "Maasbrug", die van den zomer met hun schip in de haven van Lulea lagen. Ze waren zoogenaamd een stukje chocolade gaan koopen, maar, zooals de vertegenwoordiger zeide, aan den zwier gegaan. Later heeft de Zweedsche politie hen aan boord van een ander Nederlandsch schip gebracht. Thans varen zij langs de Fransche kust.

Een assistent-machinist en een messroombediende van de "Stad Dordrecht" waren van den zomer eveneens in Lulea van het schip verdwenen. Later heeft de Zweedsche politie hen aan boord van het Nederlandsche schip "Waalhaven" gebracht, doch zij sprongen, kort nadat het schip de haven had verlaten, in zee. De reederij heeft sindsdien nooit meer iets van hen gehoord. . . .

Het vreemdelingenverkeer in ons land verplaatste zich

VOLGENS de algemeene Nederlandsche Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer, die hierover een enquête heeft ingesteld, is er dezen zomer een normale vacantiendrukte geweest. Het vacantieverkeer heeft zich echter verplaatst.

De sluiting van de Noordzeebadplaatsen leidde tot een sterk toegenomen bezoek aan de gunstig gelegen plaatsen aan de vroegere Zuiderzee. Verder ging men dit jaar nog al eens een tijdje doorbrengen in de steden, vooral Amsterdam. Reeds vroeg in het voorjaar begon een vacantierek naar de hoofdstad, die in Augustus haar hoogtepunt bereikte. Toen moet het aantal bezoekers een daggemiddelde hebben gehaald, dat alle vroegere daggemiddelden heeft overtroffen.

Groot was in Amsterdam vooral het aantal "dagjesmensen," vroeger overheerschend in de zeebadplaatsen, maar thans zich golfsgewijze uitspreidende over de hoofdstad. Zeer sterk in trek waren de bootjes en de tram naar Marken, Monnikendam en Volendam. Opvallend druk hadden het ook de bootdiensten naar Alkmaar, Zaandam, IJmuiden, Harderwijk, Kampen, Zwolle.

Ook de mooie streken in provincies als Overijssel, Gelderland, Brabant en Limburg zijn veel bezocht geweest.

In Friesland heeft het ook storm gelopen. In Grouw en Sneek was van 't zomer geen bed meer vrij. Ook Beesterzwaag-Olterterp, Eernewoude, Gaasterland, Terhorne, Oudega-Hoofdhammen, het Bergem-

mermeer en de Leyen, en zelfs de bouwhoek van Friesland (de Parochies en de Biftdorpen) waren zeer in trek. Van de 11 Merentocht en de rondvaarten is ook veel gebruik gemaakt. Overal waren de zomerhuisjes bezet.

In heel Groningen zijn de hotels overal goed bezet geweest en was er een tekort aan pensionruimte. In Overijssel was ongeveer hetzelfde het geval. In Limburg kwamen de toeristen, in tegenstelling tot hetgeen in andere jaren

gebeurde, reeds vroeg in het voorjaar naar het Zuiden. Maar niet alleen Zuid-Limburg heeft het druk gehad, ook in het Noorden der provincie waren alle beschikbare plaatsen bezet. Honderden hebben bij particulieren hun vakantie doorgebracht.

Helaas is dit alles geen teken van welvaren. In oorlogstijd zitten de bioscopen propvol en rookt men veel te veel sigaretten en zoekt andere afleiding—gelukkig ook door reizen en trekken.

★ PRUIM- EN ROOK-"GENOT"

Gevaarlijke "kauwstangen"

HET NEDERLANDSCHE publiek, aldus lezen wij in het *Nationale Dagblad*, grijpt elke gelegenheid aan om zijn pruimen en rookgenot te bevredigen door het koopen van surrogaten. Zoo zijn "kauwstangen" thans een zeer gewild artikel geworden. De inhoud bestaat uit 90% hop en 10% papier. Door hop en papier bruin te kleuren heeft men den indruk gewekt van tabak.

In het *Pharmaceutisch Weekblad* wordt door dr. H. J. van Giffen tegen deze kauwstangen gewaarschuwd, omdat gebleken is, dat aan deze hobbellen een giftige werking moet worden toegeschreven, terwijl proefnemingen hebben uitgemaakt, dat oude of onoordeelkundig bewaarde hop is gebezigd. Er hebben zich dan ook reeds vergiftigingsverschijnselen bij gebruikers van kauwstangen voorgedaan.

De eerste beetwortelbladeren-sigaar is op komst

BINNENKORT zullen de eerste beetwortelbladeren-sigaren verkrijgbaar worden gesteld, schrijft het *Handelsblad* van 13 October.

Het suikergehalte van het fermenteerde blad geeft dezen sigaar een Braziliaanschen smaak (!—Red., "V.N."), zegt het blad. Naar men weet wordt Braziliaansche tabak met rum gesausd. Het omblad zal voorloopig van papier zijn.

Er zullen minder van deze sigaren verkrijgbaar zijn dan men aanvankelijk gehoopt had omdat . . . men in landbouwkundige kringen protest heeft aangeteekend tegen het feit, dat de tabaksindustrie groote hoeveelheden beetwortelbladeren werden toegewezen, aangezien dit product thans zulk een groote waarde als veevoeder heeft. . . .

★ ORDERS van de NIEUWE ORDE

Rookverbod in trams

IN ONS LAND wordt nog bijna alleen tabaks-surrogaat gerookt. Wat dat voor goedje is kan men begrijpen als men verneemt, dat in verscheidene trams, b.v. in Haarlem en Leiden, het rooken verboden is, omdat reizigers geklaagd hebben, dat hun kleeding voortdurend brandgaatjes vertoonde.

Visch bij de maat

ALLE VISCH, die voor den Haag bestemd is, zal voortaan alleen door de Scheveningsche veiling worden verhandeld. Hier wordt de visch aan belanghebbenden verstrekt. Het is verboden, aldus de N.R.Ct. van 7 October, om visch aan of door andere organisaties dan de veiling te verkoopen.

Straatverkoop van visch zal voortaan alleen mogelijk zijn op twintig vastgestelde plaatsen, aangezien het venten met visch verboden is. De verkoopers van visch moeten zorgdragen, dat op hun karren of wagens een maat is uitgezet, zoodat de koopers zelf er zich van kunnen overtuigen, dat zij de goede maat krijgen. Elk kooper mag niet voor meer dan een kilo zee- of riviervisch kopen.

Bloemen en plantenweek in kassen niet meer geoorloofd

VOLGENS De Telegraaf van 10 October is spoedig een verordening te verwachten, waarbij wordt bepaald, dat alle kassen voor 15 December ontruimd moeten zijn en daarin niet mag worden gestookt zonder speciale vergunning. Ook zal het voortaan verboden zijn bloemen of planten in onverwarmde kassen te kweken, aangezien alle aandacht dient te worden geconcentreerd op het kweken van groenten. Het is verboden brandstof te gebruiken voor het kweken van bloemen en planten, die kan worden aangewend voor het kweken van groenten.

Joden als lid der Nederduitsch-Hervormde Kerk

VOLK EN VADERLAND van 6 November ergert zich over het feit, dat op 25 October 25 volwassen Joden tusschen 18 en 60 jaar in de Nieuwe Kerk op den Dam in de hoofdstad in het genadeverbond zijn opgenomen en als lidmaten der Nederduitsch Hervormde Kerk zijn bevestigd. De voorganger, aldus genoemd blad, richtte zich in een speciaal woord tot "de broeders en zusters uit Israël, van wien tot heil van hun ziel nu de schellen van de oogen waren gevallen en die straks als mede-erfgenamen van het koninkrijk der hemelen in onze rijen een plaats zal worden toegekend." Waarna psalm 105, vers 6, werd gezongen, waarin tot uitdrukking komt, dat "aan gansch Israël aan alle uitver-

korenen van Jacob het eeuwigheidsverbond is toegezegd".

Voorts protesteert een lezer van het blad tegen het feit, dat weliswaar de leeraren Noack en Polak aan de Leidsche R.H.B.S. zijn ontslagen, maar hun boeken voor Nederlandsch resp. economie nog steeds in gebruik zijn.

Nederlandsch Bijbelgenootschap mag niets meer publiceren

UIT BERN wordt aan de New York Times gemeld, dat de Duitse bezettings-autoriteiten in Nederland het Nederlandsche Bijbelgenootschap hebben verboden verder actief op te treden. Dit Bijbelgenootschap heeft vooral groote activiteit in Nederl. Oost-Indië getoond en in het jaar 1941 161.000 bijbels in Nederland in circulatie gebracht.

Geen kinderen zonder toezicht op de marktterreinen te Haarlem

DE SCHAARSCHTE aan levensmiddelen in Nederland heeft diefstal in de hand gewerkt. Het is gebleken, dat vooral jeugdige kinderen zich op de marktterreinen daaraan schuldig maken en wel in die mate, dat de burgemeester van Haarlem een verordening heeft uitgevaardigd, waarbij het bestaande verbod voor minderjarigen om zich zonder behoorlijke geleide op een afgesloten marktterrein te bevinden, wordt uitgebreid tot alle marktterreinen en kinderen beneden de 16 jaar voortaan door ouders of voogden moeten zijn begeleid.

Ook volwassenen mogen niet op rolschaatsen rijden

BIJ politieverordening heeft men het rijden op rolschaatsen aan kinderen verboden, eerst op den openbaren rijweg en later ook op de trottoirs. Maar nu zijn sedert kort wegens het groote gebrek aan fietsbanden vele volwassenen, met name arbeiders, op rolschaatsen naar hun werk gegaan. De hoofdcommissaris van politie in den Haag heeft dit nu meteen den kop ingedrukt. Zoover wij kunnen nagaan berust dit verbod enkel op de gedachte, dat men ongelukken wil voorkomen.

Nieuwe verordening op sneeuwruimen

UIT EEN UITVOERIGE verordening van den Rijkscommissaris op het sneeuwruimen en bestrijden van gladheid, gepubliceerd eind October, nemen wij hier de voornaamste bepalingen over.

In de steden is de burgemeester verantwoordelijk voor de opruiming van sneeuw en de bestrijding der gladheid. Deze totalitair regeerende functionairs is echter gerechtigd, en ten deele verplicht, tot het op-

dragen van dit werk aan de hoofdbewoners of hoofdgebruikers van de gebouwen of gronden, die aan den openbaren weg gelegen zijn.

De burgemeester kan echter voor andere straten en wegen in geval van uiterste noodzaak, en als de hulp van vrijwilligers en andere beschikbare werkkrachten niet voldoende blijkt, mannelijke inwoners van zijn gemeente van 16 tot 50 jaar oud dwingen tot verrichten van persoonlijke dienst bij dit sneeuwruimen. De diensten mogen van de opgeroepen personen worden gevorderd "gedurende ten hoogste 6 uur per etmaal, gedurende ten hoogste 3 achtereenvolgende dagen".

Er is besloten een basis te zoeken in de Zaanstreek om er een permanente rattenwacht van de N.V. Ramudo te vestigen, aangezien dit de eenige manier is om de Zaanstreek blijvend en afdoende van ratten vrij te houden.

Het viel de politie te Putten op, dat een ziekenauto zich geruimen tijd aldaar ophield. Toen de deuren werden opengemaakt, ontkende de politie een groote partij rogge, die te Putten was ingeslagen en bestemd was voor den zwarten handel.

Tal van gezinnen in Laren en in andere plaatsen in 't Gooi verdienen een dertig gulden per week met het spinnen van wol. Er was groote vraag naar spinnewielen ontstaan.

Klaas Reinigert, 61 j., Leeuwarden, machinist reddingsboot "Insulinde" te Oostmahorn, de rechterhand van Mees Toxopeus.

J. G. Moltzer, 68 j., Dordrecht, bekend kinderarts en oud-roeiër.

Mevr. Weber van Bosse, 90 j., Eerbeek, weduwe van Prof. dr. M. C. Weber, studeerde botanie en was bekend algenkenner.

C. H. F. Thieme, 62 j., Arnhem, oud-majoor der infanterie.

C. A. ter Cock, 71 j., den Haag, oud-kolonel der artillerie N.I.L.

H. C. van Capelle 69 j., den Haag, reserve oud-kolonel der Infanterie, oud-directeur van H.B.S. te Rotterdam ('s-Graven-dijkwal).

H. A. Paauwe, 50 j., Amsterdam, variété-artist onder tooneelnaam Paoli, componeerde eenige populair liedjes als "Hallo Bandoeng" e.d.

W. A. M. Westerouen van Meerten, 54 j., den Haag, directeur A.N.W.B., oud-huzarenofficier, oprichter der Ned. Jachtvereniging en secretaris O.S. 1928 te Amsterdam.

Huisvuil eens in de week opgehaald

SINDS EENIGEN tijd werd het huisvuil in den Haag—misschien ook in andere steden—slechts eens in de week opgehaald. Voor het naderende stookseizoen maakte reeds in September menige huisvrouw zich ongerust, omdat wij immers in Nederland slechts betrekkelijk kleine vuilnisemmers gebruiken, en de kolenasch natuurlijk veel plaats inneemt. Nu is een mededeeling afgekomen, dat voor meer vuilnisemmers moet worden gezorgd en dat alleen in zeer bijzondere gevallen extra vuilnisemmers van gemeentewege zullen worden ter beschikking gesteld.

★ Gemengde berichten

waardoor de politie argwaan kreeg, dat er wol werd gebezigd van clandestien geslachte schapen. Onderzoek bracht aan het licht, dat de slachterijen de wol zelf lieten wasschen en deze voor fl.4,50 per ons aan de Gooische gezinnen verkochten. De politie heeft thans beslag gelegd op de aldus verkregen wol, op de spinnewielen en ook op de kleeding, die daaruit werd bereid, terwijl tegen twaalf personen proces-verbal is opgemaakt.

Er is een draagteeken voor sympathiseerende leden der N.S.B. ingesteld. De voorstelling is ontleend aan het oude N.S.B.-speldje. In feite is het het daaruit genomen "oranje-blauw-bleu" schildje met den gouden klimmenden leeuw.

★ Overleden

G. W. F. de Vos, 83 j., den Haag, oud-generaal-majoor tit. der genie.

Prof. dr. ir. J. H. Plantenga, 51 j., Wassenaar, hoogleeraar Rijksacademie Beeldende Kunsten te Amsterdam.

H. Botterweg, 54 j., Utrecht, oud-lid Tweede Kamer, oud-wethouder van Financiën van Utrecht.

J. W. Huynen, Maastricht, notaris aldaar.

J. C. van Aalderen, 63 j., Hilversum, oud-lid van den Volksraad en oud-lid Gemeenteraad Batavia.

Mr. J. U. Polman, 63 j., den Haag, advocaat-generaal van het Gerechtshof te 's-Gravenhage.

C. C. Callenbach, 77 j., Nijkerk, bekend boekdrukker en philantroop.

Jhr. mr. dr. W. F. Roëll, 72 j., Hilversum, commissaris van tal van bankinstellingen en schoolopziener te Hilversum.

A. Hammerstein, 67 j., Vught, bekend reeder te Rotterdam.

Onze actieve dienst
aan de weermacht...

NICOLLS

van

Regent Street

Zowel bij maatkleeding als
confectie kan de officier, die
bij ons koopt, rekenen op
Nicolls coupe en kwaliteit

H. J. NICOLL & Co., Ltd.

120 Regent Street, Londen, W.1

Telefoon: REGent 1951

Burlington sigaren

zijn de beste om de
thans moeilijk
verkrijgbare uit

Havana geïm-
porteerde
sigaren te
vervangen.

Gegarandeerd
gerold en ver-
vaardigd uit de
beste geïmporteerde
Havana tabak en
andere wereldberoemde
tabaksoorten.

BURLINGTON
Cigars

Half-Coronas: 1/-

Petit Coronas: 1/4

Coronas: 1/8

Verkrijgbaar bij alle goede winkeliers en warenhuizen

BURLINGTON CIGARS, 173 NEW BOND STREET, W.1

Burgerlijke Stand

September en October

BEVALLEN

Amstelveen: H. J. Hoffman Jr. van den Broek, d. Amsterdam: E. de Lange-Radier, z.; Michael v. Staveren, z.; Peter Zonneveld-Geel, z.; H. W. Harff-van Zuylen, d.; Elderenbos-Borghols, z.; Erik Driessen-De Jong, z.; Mackay-Lockhorst, z.; J. F. v.d. Heide-Verschuur, z. Breukelen: Locher-Oberman, z. Bussum: Heidstra-Ledeboer, d. Dalfsen: G. J. Keyer-Verbeek, d. Enschede: Vermeyen-Berkhoff, z.; Ebeling-Wardenburg, z. Den Haag: Werner-Zwoosman, d.; G. J. van Baalen-Emeis, z.2.; Van den Brandhof-Schaegen, z.; Burgerhout-Jochems, d. Haarlem: Van der Steur-Oudshoorn, d. Heemstede: Jonker-Siewers, z.; Huismann-van Kerkwijk, z.; Semeyns de Vries-van Doesburgh-de Kanter, z. Hilversum: M. Parel-Liefstick, z.; A. Maan-Brooks, d. Naarden: De Koo-Dwars, d.; Bonebakker-Slaehelin, z. Oegstgeest: J. P. Mulder-Groen, z.; Gelderman-Tielenius-Kruythoff, z. Overveen: Ferwerda-Maks, z. Overschie: Both-Rieper, z. Rotterdam: De Groot-Langenveid, z.; J. G. van de Bos-Verkade, z.; Nico Lavaalge Nootboom, z. Tilburg: H. J. Leeuwenberg-Eman, z. Velp: L. C. van Eberdingen-van Tienhoven, z. Zandvoort: L. W. J. Horyaans-Pielage, d.

GETROUWD

Amstelveen: G. Peetsold en Truus Hendrikse. Amsterdam: Dr. K. Brandsma en K. G. van Dorp; G. Huyerman en L. Sep; W. Chr. Rohde en A. J. J. Ouwetjan; Andr. Ringeling en B. van Eyk; Ir. C. J. de Bergh en J. H. Senstius; J. W. Lindenberg en A. Heyn; Karel F. Bes en Triette Menzo; Guus van Huet en Hansje Kirbis; W. Tauw en Joanna van Gelderen. Apeldoorn: R. W. Baron van Boetelaer en Nicolaas W. Wilschut. Bergen op Zoom: J. Hamann en M. Asselbergh. Bloemendaal: G. N. Enkelaar en Lucy M. Prinsen. Bussum: P. M. R. Versteegh en Henrietta C. Brauns. Geldrop: Jules Majoie en Wies van den Heuvel. Den Haag: Mr. B. E. Wieenga en Melanie van Haften; A. Verbrack en B. D. Korthals Altes; Mr. F. J. W. Fabius en H. van den Brink. Haarlem: Anny de Haan en Mr. J. C. Droste. Heemstede: H. J. Mellema en R. Meinesz. Hilligersberg: A. Wiegman en P. v. d. Graaf. Loenersloot: J. P. v. Ommen en Elisabeth S. A. Duyven de Wit. Maas-tricht: H. v.d. Linden en M. H. Th. Dassen. Middelharnis: W. J. Nijgh en J. E. de Vin. Ouderkerk a/Amstel: Mary van Hesen en Coen Endt. Rotterdam: C. Haver-Droeze en A. Dikker; Leen Bakker en Mea Naberman. Soesterberg: Jhr. L. Schorer en H. C. W. Schooneveld Buchner. Utrecht: Dr. E. C. Wassink en Dr. L. E. E. van Lummel. Zutphen: C. H. F. Wohrmann en Elisabeth Goldenberg.

OVERLEDEN

Alkmaar: Wilh. Corn. E. Kuiper, v. 84 j. Almelo: Hendrika Breuking geb.

Vogel, v.; Gerrit Jan Brenkink, m.; Wilhelmina Aleida Horsman, v. Amersfoort: Alida Menstje Brouwers, echt. van R. H. de Boer, v. Amsterdam: Elizabeth Magdalena van Driel, wed. van L. Hollar, v. 59 j.; A. Slagboom, m. 75 j.; Joh. v.d. Berg, m. 38 j.; Theo van Driesten, m. 30 j.; Jansje Roselaar, wed. van Corn. de Vries, v. 71 j.; Jacoba Maria Geert. Koolhaas, v.; Anna Brigitha Schellema Beduin, geb. Hesterman, v. 78 j.; G. de Boer, m. 47 j.; Herman Johan Albert Corn. Smit, m.; Everardus Nicolaas Volkers, m. 78 j.; Henr. Helena den Tex Bondt-Biben, v. 79 j.; Car. Joh. Wesser, v. 87 j.; Gerardus Petrus Bouter, m. 78 j.; Otto Ary Peters, m. 83 j.; Titia Catharina Aleida Mackenzie-Hattink, v. 60 j. Baarn: Maria Gerardina Witmond, v. 63 j. Bergen: Jacob Kaan Kzn, m. 71 j. Bloemendaal: Jeanette C. C. Kuypers, v. 76 j. Castricum: Pieter Heinrich Herman Pelmann, m. 5 mnd. Dordrecht: Cornelis Arie Smaal, m. 53 j. Driebergen-Rijsenburg: Mr. H. P. Hermans, m. 66 j. Druten: Joseph Casimir Maria Knitel, m. 54 j. Elst: Izaak Corn. van der Poel, m. 62 j. Enschede: Willem Frederik, m. 5 dg. Haarlem: J. L. Haaimeyer wed. van W. C. van der Veen, m. 61 j.; Berendina Vuerhard, wed. van Arend Hays, v. 75 j.; Jacob van Hamelink, m. 40 j.; Albert Willem Naudin ten Kate, m. 70 j.; Nicolaas Goverteding van Berkhout, m. 57 j.; Dr. Frans Johannes Los, m. 77 j. Heemstede: Anni Margaretha Boelje, v. 70 j.; Helena v. Boven v. Hooke, v. 76 j.; Esclina Angenita Corn. Schonau geb. Roder, v. Den Haag: Emil Johan van Lier, m. 73 j.; Wilhelmina Joh. Bondam, echt. van W. J. van Dam, v. 76 j.; Dr. H. P. J. Brunck, m. 47 j.; A. Lamberdina Carsten wed. van J. Woltersom, v. 77 j.; Adrien Joseph Marie Sassen m.; H. Schreuder van Oors-hot, v.; Wilh. Corn. Franssen van Oosten, v.; Vrouwe Hester Wilhelmina Henr. Van der Moore-Swaving, v. 72 j. Hilligersberg: Jan Gast, m. 3 j. Laag-Soeren: Johanna Clasina Weezenaar, echt. van Harmen Gerbrands, v. 66 j. Laren: Willem Visser Lzn., m. 71 j. Lienden: Hermanus Houtkoper, m. 66 j. Mollisat: Marinus Lokker, m. 74 j. Oegstgeest: Johannes Jacobus Simmermans, m. 69 j. Oude Tonge: Cornelis de Haas van Dorsser, m. 69 j. Ridderkerk: Johannes van Vliet, m. 73 j. Rotterdam: Jopie Blom, m. 4 j.; Marinus Grashoff, m.; Maria van der Gaag, v. 69 j.; Catharina Jacoba Hoovkaas Schotel, v. 67 j.; Joh. Jacoba Hoovkaas-Oms, v. 83 j.; Ruth Sybille Oppenheim, v. 10 j.; Johannes Martinus Huysenboom, m. 59 j.; Johannes Casparus Peitsman, m. 54 j. Scheveningen: Sophia Salm Falk, v. 82 j. Utrecht: Nelly Groenheide, v. 22 j. Velp: Cornelis Landheer, m. 71 j. Voorburg: Johan Gerhard Heinrich Niehuis, m. 60 j.; Anna Elisabeth van Antwerpen, v. 44 j. Vreeland: Julius Adriaans Koch, m. 70 j. Wassenaar: Marinus Jacob Maters, m. 62 j. Wolfheze: Johannes Engels, m. 81 j. Zandam: Hendrik Bets, m. 36 j. Zeist: Mr. Philips Gerhard Hendrik Dop, m. 76 j.

SPORT IN NEDERLAND

De Voetbalcompetitie

DE STRIJD om het kampioenschap der eerste afdeling is uitermate spannend. Het scheelde Zondag maar weinig of EDO was van de eerste plaats verdronken. De Haarlemmers brachten het in Amsterdam tegen DWS niet verder dan tot een gelijk spel (2-2). Het was een snelle en goede wedstrijd, waarin DWS vaker in den aanval was dan de Haarlemmers, maar niet voldoende van de kansen wist te profiteren.

ADO had gelijk kunnen komen met EDO maar het kwam tegen Volewijckers niet verder dan tot een puntenverdeling (3-3). In elk geval blijven de Hage-naars op de tweede plaats. Hermes DVS dat met 2-1 van HBS won is een goede derde, en DFC dat met 4-3 Sparta klopte, bezet de vierde plaats. Xerxes hangt onderaan de ranglijst. Toch kon Stormvogels slechts met moeite van de Rotterdammers winnen.

In afdeling II gaat Feyenoord regelrecht op het kampioenschap af. Dit keer werd 't Gooi met 4-0 verslagen. VSV dat met 1-0 van Blauw Wit won, bezet de tweede plaats met vijf punten achterstand. Ajax schoot uit zijn slof door met 5-2 van VUC te winnen. Emma verloor met 5-1 van RFC

en staat nu onderaan. Haarlem deed de punten met DHC, dat de derde plaats in deze afdeling bezet (2-2).

In het Oosten blijft Enschede de leiding behouden, maar de voor-sprong der Twentenaren is aanzienlijk verminderd doordat Go Ahead hun een 2-1 nederlaag toe-bracht. NEC en AGOVV zijn nu slechts een punt op de leiders achter. De Apeldoorners wonnen met 3-1 van de Enschedesche Boys. Wageningen speelde gelijk tegen Heracles (1-1). Tubantia verloor met 3-1 van PEC en het is vrijwel zeker dat de Hengeloers onderaan de lijst zullen eindigen.

In het Zuiden blijft Willem II in de running voor het kampioen-schap. Het won met 3-1 van MVV. Toch bedraagt de voorsprong der Tilburgenaren op Longa en BVV niet meer dan twee punten. Longa had niet veel moeite om van Noad te winnen (3-1) terwijl BVV van Maurits won (4-0). Eindhoven werd voorlooppig uitgeschakeld door Juliana, dat met 1-0 in de meerderheid bleef. De oud-inter-national Vroomen scoorde het doelpunt, dat den strijd besliste. Hij brak echter kort daarop een been.

PSV verloor met 3-1 van Picus en NAC hield Roermond er met 2-1 onder.

In het Noorden kon Heerenveen slechts ternauwernood van Leeu-warden winnen (2-1). Deze uit-slag is des te merkwaardiger om-dat Leeuwarden een der zwakste clubs is. Nog zwakker is echter Sneek, dat met 2-2 tegen HSC ge-lijk speelde. Velocitas won met 2-1 van GVAV.

OP EN OM HET DAMRAK

★ Vraag houdt aan

SINDS DE INVOERING van de nieuwe koerscontrole is het vrijwel niet mogelijk geweest tot zaken te komen in Koninklijke Olie, Scheepvaart-aandeelen en Indische cultures. De vraag was te groot! Bezitters van fondsen voelden er blijkbaar niets voor om stukken te verkopen wanneer slechts een koersverhoging van 3% van de laatste reële waarde werd toegestaan. Vele binnenlandse industrieën stegen het maximum, dat was toegestaan. De zeer vaste ondertoon van de markt heeft opnieuw aanleiding gegeven tot waarschuwingen van de zijde van de autoriteiten. Zoo werd er in de gecontroleerde financiële pers erg geschermd met plannen om in Duitschland de vrije grens voor het aanmelden van aandelen van 100.000 tot 50.000 mark te verlagen. De beurs moest daarin dan maar de waarschuwing zien, dat er ook in Nederland een verlaging van de vrije grens te volgen staat.

Ondanks het feit, dat het de meeste dagen niet mogelijk is om tot zaken te komen in aandelen Koninklijke, is Koninklijke Olie toch altijd nog het hoofdfonds van de markt. Een van de Nederlandsche beurs-overzichten gaat zoo ver om te schrijven, "dat de speculanten in Olie's de markt beheerschen. Het ware daarom denkbaar, dat er een nader onderzoek werd ingesteld naar den handel in Olie's, teneinde te kunnen vast-

stellen, wat er van de geruchten waar is, dat er langs illegalen weg een zekere arbitrage zou zijn ontstaan tusschen onze beurs en die te Zürich. Op de beurs werd daarover met groote vrijmoedigheid gesproken; het is echter duidelijk, dat de gevolgen hiervan niet moeten worden onderschat, indien een nader onderzoek licht over deze practijken zou verspreiden".

★ Contrôle van den groentenhandel

HET SYSTEEM van de Duitschers is om een minimum aan voedsel—een minimaal minimum, waarbij men niet sterft—over te laten aan de bewoners der bezette gebieden en de rest langs allerlei wegen aan het Duitse volk en leger te doen dienstbaar zijn. Vandaar vooral de verwoede actie tegen den zwarten handel.

Aanvankelijk hebben de Duitschers door het opleggen van zware boeten en gevangenisstraf getracht de zwarte markt den kop in te drukken. Dat lukte niet. Nu zijn ze een controle-systeem gaan inrichten. Het z.g. "Bedrijfschap voor Groenten en Fruit", een instelling der Nieuwe Orde, is met een verordening gekomen waardoor de bezetter de verdeling van de groenten vaster in de hand zal krijgen.

NEDERLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AFRIKA, N.V.

ZUID-AFRIKA

HOOFDKANTOOR te PRETORIA

AGENTSCHAPPEN IN ALLE VOORNAME STEDEN

LONDEN, Salisbury House
Finsbury Circus, E.C.2

ALLE BANKZAKEN

De nieuwe regeling gaat uit van de grondgedachte, dat de bezetter den geheelen loop van het product, van teler tot consument toe, moet kunnen nagaan. Daartoe worden in de eerste plaats aan alle veilingen z.g. contactcommissarissen aangesteld. Aan die commissarissen moeten de handelaren en commissionnaires op de veiling de hoeveelheden opgeven, die hun zijn toegewezen en die ze hebben gekocht, onder mededeeling van de plaats waarheen zij deze producten denken te zenden. Dezelfde contactcommissarissen regelen ook de geheele transportcapaciteit en controleeren tenslotte, met behulp van plaatselijke verdeelingskantoren, de distributie van de groenten en het fruit over de handelaren in elke gemeente.

Dit is, zooals men ziet, een net met kleine mazen!

★ Kort Financieel Nieuws

De hier volgende berichten zijn alle ontleend aan aankondigingen welke tijdens de bezetting in Nederland zijn geschied. Met nadruk wijzen wij er op, dat verscheidene van de genoemde mijnen haar zetel naar overzeesch Nederlandsch gebied hebben verplaatst.

N.V. "De Korenschoof": Utrecht, verlies 1941 fl.55.623 (v.j. winst fl.84.652). Vorig jaar werd 4% dividend betaald.

Hollandsche Bank Unie: Tot commissaris werd gekozen de heer P. C. Andre de la Porte, directeur van de N.V. van Merrem en la Porte, Amsterdam.

Calvé Delft: inkomsten 1941 fl.461.929 (v.j. fl.507.452). Geen

dividend gewone aandelen. Bank-saldo per einde 1941 verminderd tot fl.17.764 (v.j. fl.146.719).

Calvé-Delft, dividend preferente aandelen 6% (onv.) dividend gewone aandelen gepasseerd (v.j. 2%).

Intern. Viscose Cie, boekjaar per 30/6 '42 netto winst fl.184.025 (v.j. fl.191.782), dividend onveranderd 4%. Medegedeeld wordt, dat in November 1941 aan een Fransch concern de 3.955.680 B. Frs. aandelen in de S.A. la Soie Belge en de 190 oprichtersbewijzen, alsmede het bezit van 2.616.000 F. Frs. aandelen in S.A. La Rayonne de Valenciennes zijn verkocht. De Mij heeft 4.787 nieuwe aandelen in de S.A. Seda de Barcelona overgenomen.

V.d. Bergh's en Jurgens Fabrieken: Ook het dividend percentage op de gewone aandelen A is door den Duitscher commissaris verlaagd en wel tot 6%. De gewone aandelen B ontvangen over 1941 geen dividend.

Constructie werkplaatsen en Machinefabriek Braat (R'dam), exploitatiewinst 1941 fl.235.787 (v.j. fl.193.713). Dividend 6% onveranderd.

Nederlandsche Aanneming Mij v.h. H. F. Boersma: dividend 1941 5% (v.j. 15%).

(Koninklijke) Verenigde Tapijfabrieken: dividend alle soorten aandelen 1941 4,8%, onveranderd.

Aanneming-Maatschappij "De Kondor": netto winst 1941 fl.146.018 (vorig jaar fl.239.860) gewone aandelen 5% (v.j. 16%). Per 31 December 1940 was het aandelenkapitaal gebracht van fl.600.000 op fl.900.000. Het verslag deelt mede, dat vele moeilijkheden ondervonden werden, vnl. materiaal-schaarste en fellere concurrentie.

N.V. Simplex Machine- en Rijwielfabrieken: winst jaar per 31 Augustus 1942 fl.78.396 (v.j. 64.052), dividend 7% (v.j. 8%). Het verslag deelt mede, dat de materiaalvoorziening steeds moeilijker werd. Half Maart 1942 werden rijwielen en frames distributiegoed verklaard. De toekomst zal zeer afhankelijk zijn van de voorziening met materiaal en de toewijzing van energie.

Ingevolge de verordening van 24 Juni 1940 (betr. vijandelijk vermogen) is benoemd tot beheerder: de heer P. H. G. von Beckerath bij de N.V. Ned. Indische Portland Cement Mij.

de heer Th. H. Loewens bij de N.V. Cultuur Mij Salatri Plantations, N.V. Cultuur Mij Soember Moedjoer, N.V. Rubbermaatschappij Tjibantjet.

Ingevolge art. 7 van de verordening van 12 Maart 1941 is benoemd tot bewindvoerder: de heer W. Chr. v. Heuven bij de N.V. Wed. I.T. Numan's Blikfabrieken, Amsterdam.

BEURSKOERSEN AMSTERDAM

1942.	2 Maart ¹	4 Sept.	2.10 ²	20.11 ³	23.11	27.11
Koninklijke	182	384	260	n.g.	n.g.	n.g.
H.V.A.	165	385	269	340	350	n.g.
Vorstenlanden	54	105	82	90	n.g.	n.g.
Deli Bat.	104	176	138	n.g.	n.g.	n.g.
Deli Mij	119	222	168	n.g.	n.g.	n.g.
A'dam Rubber	94	237	161	n.g.	n.g.	n.g.
N. Scheepv.-Unie	104	199	148	172	n.g.	n.g.
Holl. Am. Lijn	105	163	131	—	—	—
AKU	141	164	152	155	156	157
Philips	235	358	248	286	297	318
Unilever	129	217	150	180	187	190
Ned. Handel Mij.	103	134	118	120	123	127

¹Gemiddelde koers.²Op 25 September werden de nieuwe beursvoorschriften van kracht.³Op 9 November werd een nieuwe koerscontrole ingevoerd.

n.g.—Niet genoteerd.

B. W. BLYDENSTEIN & CO.

54-56 Threadneedle Street, London, E.C.2

BANKIERS: Gevestigd te London sedert 1858

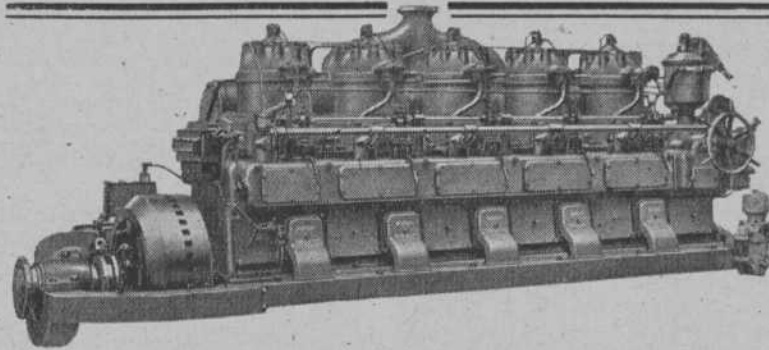
DEPOSITO'S
REKENINGEN-COURANT BELEGGINGSADVIEZEN
ALLE BANKZAKEN

Onze desbetreffende afdeling is gaarne bereid inlichtingen te verstrekken omtrent de formaliteiten, welke noodzakelijk zijn in verband met de bepalingen van de Defence (Finance) Regulations.

LEE
OF SHEFFIELD

Steel
Strip.
Wire.
Bars.

ARTHUR LEE & SONS LTD.
SHEFFIELD 9, ENGLAND

Betrouwbaarheid Eenvoud • Zuinigheid

zijn kenmerkende eigenschappen van den Nederlander.
Wij zijn er trotsch op, onzen producten dezelfde eigen-
schappen te kunnen toeschrijven.

H. WIDDOP & CO. LTD. KEIGHLEY • ENGLAND

Fabrikanten van langzaam loopende ruwolie motoren van 5 tot 500 Pk. voor Groot-
vaart, Kleine vaart, Binnenvaart en stationaire doeleinden.

★

**Curacaosche
Handel
Maatschappij**
n.v.

Hoofdkantoor
CURACAO
N.W.I

★

Bijkantoren: NEW YORK
SURINAME • COLUMBIA
VENEZUELA • SALVADOR
HAITI • GUATEMALA
SANTA DOMINGO

De beste
veiligheids-
hamer voor
gebruik in
werkplaats
en fabriek.
ZAL NOOIT
DE OPPER-
VLAKTE
BESCHADIGEN
WAAROP
WOORD
GESLAGEN

↑ KOPER
↑ LEDER

Het eene
eind is van
zacht koper,
het andere
van samen-
geperst
leder. BEIDE SLAG-
STUKKEN
KUNNEN
WORDEN
VERVANGEN
ALS ZIJ
VERSLETEN
ZIJN

THOR "veiligheids
zacht tref - vlak
gebruik in auto-
en wapenfabrie-
bedrijven kunnen
ook niet zonder
dit gereedschap. Verkrijgbaar met twee
verschillende trefvlakken als afgebeeld of
met BEIDE einden van hetzelfde materiaal.

THOR HAMMER CO.
94 SNOW HILL, BIRMINGHAM, ENGLAND

PERRY

TERUGTRAP-
REMNAVEN

Fabrikanten van de beste
rijwielen en deelen ter
wereld.

Perry & Co., Ltd., Birmingham, Engeland

WM. FRANKLIN & SON
LTD.,
COVENTRY

ZIJDEN EN KUNSTZIJDEN
LINTEN,
KATOENEN LABELS,
MERKEN
&
INSIGNES

GEVESTIGD 1835.

Bristol

BLLENHEIM
BOMBAY
BEAUFORT
BEAUFIGHTER

VLEEGTUIGEN

presteeren het meest

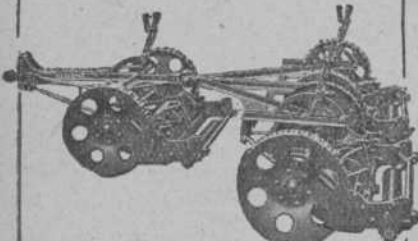
PEGASUS
MERCURY
TAURUS
HERCULES

Vliegtuigmotoren

zijn de krachtigste

THE BRISTOL AEROPLANE
CO., LTD.,
BRISTOL, ENGLAND

ONMISBAAR voor groote grasvlakten

50 morgen grasvlakte kunnen
per dag gemakkelijk gemaaid
worden door een groote Ransomes
gras-snij-machine, die door een
tractor wordt getrokken. Deze
enorme prestatie maakt een
Ransomes gras - snij - machine
onmisbaar voor polo- en andere
sportvelden, vliegvelden, parken,
enz., die vaak geschoon moeten
worden. Zulke groote gras-
vlakten zouden door geen enkele
andere machine in zoo goede
conditie gehouden kunnen worden.

Ransomes GANG MOWERS

Behalve deze groote gras-snij-
machines zijn wij in staat te leveren:
allerlei soorten kleinere gras-snij-
machines, met de hand te bedienen,
of met een benzine-motor, of met
electrische drijfkracht. Volledige
bijzonderheden zijn op aanvraag
verrigbaar bij:

Ransomes, Sims & Jefferies,
LTD.
Ipswich - England

ACROW
(ENGINEERS) LTD.

BOUWMATERIEEL

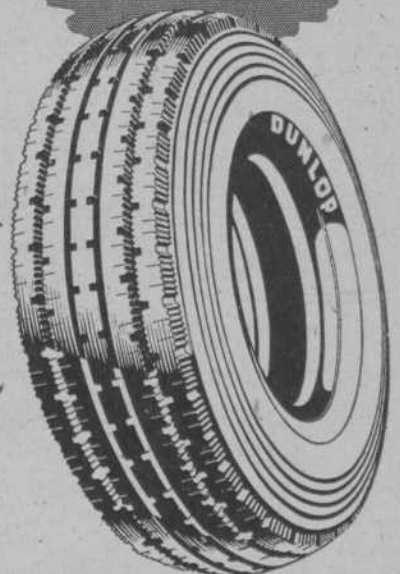
Staalgeraamten voor
Beton

Betonmengmachines

Stalen Bouwsteigers

ACROW (ENGINEERS) LIMITED
3, THE DRIVE, NORTHWOOD, MIDDLESEX
Works: SAFFRON WALDEN, ESSEX

Gebruikt DUNLOP banden

Doen langer dienst.
en zijn veiliger

DUNLOP RUBBER CO. LTD., BIRMINGHAM.
and Branches throughout the World.

DE GESTROOMLIJNDE VICTORIE

HET FRANSE ondergrondse blad "Le Coq Enchaîné" schreef op 9 Aug. van dit jaar: "De Franse vlootadmiraal Darlan verklaarde op 17 Juni 1940 dat de wapenstilstand verraad was, en dat hij de onoverwonnen Franse vloot aan de Britten zou overhandigen. Maar de volgende morgen, nadat hij zich er over beslapen had, nam hij de voorstellen aan van den "Redder des Vaderlands" (Pétain). Is François Darlan een Vlootadmiraal? Neen, hij is slechts een bescheiden visser in troebel water."

Darlan was, wat men in Vichy noemde een "attentiste": iemand, die de kat uit de boom keek. Hij bleef in afwachting houding omhoogstaren naar de boom van het "Nieuwe Europa," waarin de Duitse kater het ene vogeltje na het andere opat. Tegelijk echter hield hij er eigen plannen op na, waarmee hij de fragmentarische en precare "onafhankelijkheid" van Vichy-Frankrijk dacht te bevorderen. Toen de Duitse kater daar achter kwam, werd hij eruit gebonsjoerd en vervangen door Laval. Hitler wenst willoze werktuigen, en geen kat-uit-de-boom-kijkers.

Hitler had gelijk, van zijn standpunt uit. Darlan speculeerde op een Duitse overwinning; vandaar ook, dat hij in bezet Frankrijk van harte gehaat werd en wordt. Toen deze speculatie Darlan te gevaarlijk ging lijken, probeerde hij zijn verlies te dekken door aankopen op de geallieerde markt. Het tegelijk van twee wallen willen eten is een kenmerk van zijn aarzelande natuur. Toen gebeurde er iets wonderlijks: precies op tijd werd een zijner familieleden zwaar ziek in Algiers. Darlan vloog naar diens ziekbed, om vlak daarop wonderlijkerwijze verrast te worden door de geallieerde landing. Na een raadselachtige tussenpoos weerklonk zijn stem plotseling over de radio: Darlan was Hoge Commissaris in Noordafrika, gezag uitoefenend in naam van den Maarschalk (die hem aanstonds verloochende) en... bij de gratie van generaal Eisenhower, bevelhebber der Amerikaans landingstroepen.

Geen wonder, dat de democratische wereld in het harnas vloog: ieder oprecht democraat had in de mening verkeerd, dat deze oorlog gevoerd werd, niet alleen tegen het volbloed-fascisme, maar ook tegen elk soort halfslachtige fascisterij, en zeker tegen de Quislings. Vele heftige critici gingen in onbekendheid met de plaatselijke verhoudingen echter veel te ver. De Amerikaanse aanvaarding van Darlan als tijdelijk hulpmiddel (zoals President Roosevelt het geval typeerde, op een wijze welke voor den hoofdpersoon weinig vleidend was), bezat, op korte termijn gezien, grote voordelen. Het snelle sluiten van een wapenstilstand na enige dagen halfhartig verzet van Franse zijde, was ongetwijfeld te danken aan Darlan's invloed. Daardoor konden de geallieerde troepen zonder vrees, in de rug aangevallen te worden, oprukken naar Tunis, waar Moffen en Italianen intussen geen gelegenheid kregen, zich stevig te nestelen. In het tegenovergestelde geval zou de strijd in Algiers en vooral Marokko zeker niet met deze korte sissier afgelopen zijn. Men dient niet te vergeten, dat er in

het Noordafrikaanse vreemdelingenlegioen zeker 20.000 goedgeoefende Moffen zitten. General Noguès, die na overleg met Darlan de vijandelijkheden staakte, is verder op zeer goeden voet met de grote Sinjeuren van den Atlas, zoals Tharaud ze noemde, die op zijn wenk ganse legers van Berbers uit de woestijngrond hadden kunnen stamper; en elke Berber is een vervaarlijk scherpschutter. Dit zou vertraging en verwarring op de etappelinies veroorzaakt kunnen hebben. Bovendien worden zowel Marokko als het achterland van Algiers volkomen beheerst door het technisch uitstekende corps der "Officiers des Affaires Indigènes," die in hun uitgestrekte gebiedsdelen, waarin Engeland om en om kan rollen, niet alleen militaire, maar ook civiele macht uitoefenen. Het Amerikaanse leger met zijn Engelse bondgenoten kwam om te vechten, niet om te besturen; het moest de vuisten vrij hebben, onbevreesd voor troebelen in de rug. Daarom moest er een *modus vivendi* gevonden worden met dit ganse apparaat, dat, vooral in Marokko, sterk aan de fascisterige kant is. De overtuigde democraten onder het Noordfranse officierscorps zijn gauw geteld; de overigen geloven uit hoofde van hun werkkring in de heilzaamheid van de sterke arm, en hun politiek geloof is dienovereenkomstig georiënteerd. Zij haten het Frankrijk van het "Front Populaire" en diegenen in de rangen der Verenigde Volkeren, die dit ook doen, vonden deze rationele, snelle, om zo te zeggen gestroomlijnde Amerikaanse overwinning prachtig. Tot het ogenblik kwam, dat Darlan alle idealisten onder ons een "affront impopulaire" toediende, dat zelfs de haters van het Front Populaire tot bezinning bracht.

Terwijl Roosevelt uitdrukkelijk verklaard had, dat de tijdelijke benoeming van Darlan geen vooruitlopen betekende op de vrije en soevereine lotsbeslissing van het Franse volk na de overwinning, verleende Darlan niet alleen de politieke anti-Vichy gevangenen "amnestie" (hoewel Roosevelt "bevrijding" had geëist)—maar hij begon ook op soevereine toon te spreken over Frankrijk's toekomst, die "te gelegener tijd" beslist zou worden "door de autoriteiten." Daarmee bedoelde hij klaarblijkelijk de resten van het Vichy-bewind die hij in Noordafrika gered denkt te hebben, met de denkbeeldige zegen van Pétain, wiens naam nog steeds door de microfoon werd uitgespuugd.

Nu kwam het geval anders te liggen. Door een dergelijke verklaring kwamen alle nadelen van de gestroomlijnde victorie aan den dag. Na deze eigendunkelijke woorden beseften ook ruimhartige democraten, dat men een zeer lange lepel nodig heeft om met dergelijke heren te souperen, zoals het Engelse spreekwoord luidt. Of, zoals de Nederlander het kernachtig uitdrukt: "Wie met pek omgaat, wordt er mee besmet." De heer admiraal Darlan had blijkbaar op supreme wijze lak aan Roosevelt's verklaringen. Hij dacht: "Ze hebben me nodig; maar dan moeten ze mij ook maar slikken zoals ik ben. En trouwens: *j'y suis, j'y reste.*"

Op zo'n kernachtige Franse uitdrukking had generaal Eisenhower geen antwoord. Dat is hem niet kwalijk te nemen; voorzover wij kunnen nagaan is Franse psychologie geen verplicht leervak op Amerikaanse militaire academies. Vreemdsoortiger is, dat na Darlan's drieste verklaring Washington eveneens het stilzwijgen bewaarde, terwijl het ongeruste publiek uit enig angstvallig gefluister in het Britse Lagerhuis enkel maar kon opmaken, dat de zaak onbesproken moest blijven. Het pek had zijn duister werk gedaan. Het enige lichtpunt in de netelige affaire is, dat Darlan zijn wankele reputatie zelf een geduchte duw heeft gegeven door een kleinzielige verklaring na de tragedie van Toulon, terwijl generaal de Gaulle juist op edele wijze zijn hooghartig stilzwijgen verbrak. Aan de kern van de zaak verandert dit echter niets.

Roosevelt heeft ons vier vrijheden geschonken, die ons voorlopig de handen vol werk geven. Het State Department te Washington voegde er een vijfde vrijheid bij: de vrijheid tot onderhandelen met halve of ex-Quislings. Wie op de bodem der vier vrijheden dacht te staan, voelde door dit onverwachte addendum deze bodem onder zich weggetrokken. Hoe handig deze vijfde vrijheid ook op het eerste gezicht werkt; men kan er zich nimmer van bedienen om de andere vier sneller te verwezenlijken. Het land der vier vrijheden valt niet te bereiken via het ezelsbruggetje der bekeerde Quislings. De korte afsteek van vandaag betekent de bloedige omweg van morgen. Een handig opgezouten conflict van nu betekent burgeroorlog in Frankrijk na de bevrijding. Tevens wijst het geval Darlan na diens laatste verklaring in bedenkelijker richting. Het spreekt vanzelf, dat diverse ratten in Europa de laatste dagen hun snorrebaard hebben opgestreken, en een krul in hun staart hebben gelegd. Minister Jan Masaryk heeft de Tsjechische ratten reeds een afdoend antwoord gegeven: "Voor ratten dient een kat, een foxterrier of rattenkruid." Brede lagen der geallieerde volkeren verwachten echter een ferme verklaring, dat er in de toekomst niet onderhandeld zal worden met camarilla's van Moffengeneraals, die bereid zijn Hitler aan de dijk te zetten, en evenmin met royalistisch-clericaal-semi-fascistische elementen uit Italië.

"Deze oorlog is een oorlog van grondslagen," heeft Churchill terecht gezegd. Daarom dienen de diplomaten der Verenigde Volkeren te beseffen, waar de moraal ophoudt en de politieke buitenbuurt begint waarboven de gevaarlijke vlag waait van het doel, dat de middelen heiligt. Het geval Darlan heeft zich reeds afgespeeld in de periferie van wat de Moffen "Realpolitik" noemen, op een terrein, waar de bodem glibberig wordt. Dat ratten zich op een dergelijke bodem thuis voelen, spreekt vanzelf. Democraten, die volgens hun verklaringen althans, de bodem van het zedelijk ideaal verkiezen, zouden er op vervaarlijke wijze kunnen uitglijden.

A. DEN DOOLAARD.

Bezetting Indië is een noodlijdend Indië

UIT ALLE BERICHTEN blijkt, dat men zich van de bezetting van Ned. Indië geen overdreven voorstelling moet maken. De meeste eilanden zijn slechts zwak bezet, met waarschijnlijk sterkere concentraties op Java en dan nog voornamelijk in de groote steden en kust-stellingen. Het zou een geweldige legermacht vereischen om den Indischen Archipel grondig te bezetten.

Het Japansche bezettingsleger kan voor een groot deel op het bezette gebied leven. Rijst, visch, groenten, het voornaamste menu van den Japanschen soldaat, levert het land zelf op. De Japansche kooplieden met hun bankbiljetten moeten een belangrijke rol in de bezetting en de daarmee beoogde plundering spelen. Maar zij kunnen niet de helft en waarschijnlijk niet een kwart van Indië's exportproducten afnemen. Daarvoor is er allereerst geen scheepsruimte beschikbaar en bovendien geen markt te vinden.

Gebrek en armoede in bezet Indië

In normale jaren liepen ongeveer 175.000 zeil- en stoomschepen met een tonnenmaat van 300.000.000 bruto ton de 230 Indische havens binnen, waar de scheepvaart geregistreerd werd. De omzetten van havens als Tandjong Priok, Soerabaja, Belawan en Palembang konden zich met de cijfers van groote Europeesche havens meten.

In 1939 was de kwantitatieve uitvoer van Ned.-Indië 12.000.000 ton, terwijl de invoer ruim 2.000.000 ton beliep. Welk een werk, het transport hiervan van het binnenland tot in de havens, en omgekeerd!

Dit waren niet in hoofdzaak de producten en van Europeesch beheerde landbouwondernemingen. Zelfs van een belangrijk uitvoerproduct als de rubber met 547.000 ton, was 265.000 ton, of bijna de helft, afkomstig van de bevolking. Zoo stond het met de koffie en de thee. Zuivere bevolkingsproducten waren copra, mais, rijst, tapioca, peper, kapok, enz., enz.

Werkloosheid op groote schaal

Een groot deel der ondernemingen werkt niet meer en moest haar arbeiders ontslaan of een karig bestaan bieden.

Millioenen arbeiders waren direct bij de productie van enkele der uitvoerproducten betrokken. Andere millioenen indirect. Zoo heeft de Japansche

bezetting wijd en zijd door den Archipel werkloosheid veroorzaakt.

Nog meer katoen op Java

De Japansche radio meldt, dat braakliggende velden nabij Malang en Batoe in Oost-Java (een ander bericht spreekt van 20.000 ha.) binnenkort met katoen beplant zullen worden. Wij zijn nieuwsgierig waar die braakliggende velden vandaan komen. Onder Nederlandsch bestuur was er nooit sprake van onbewerkt land op eenige schaal. Voor het overige spreekt ook dit bericht een duidelijke taal. Katoen is het eenige product waarvoor Japan een afzet van betekenis biedt. De werkloosheid in Indonesië moet groot zijn.

Geen werkloosheid is er echter voor de Japanners, die Java binnenstroomden. Batavia bericht, dat het aantal Japansche firma's, dat zich daar komt vestigen, voortdurend toeneemt. Acht firma's hebben vergunning gekregen tot "het overnemen" van cultuurondernemingen, terwijl vijf firma's reeds een begin

hebben gemaakt met de productie in "overgenomen fabrieken."

Het is een rooven gelijk in Nederland.

Briefwisseling met de Guerilla's

"Schei er alsjeblieft toch mee uit"

IN VERBAND met de onderscheiding der Militaire Willemsorde aan overste van Straten van het Kon. Ned.-Indische Leger, voor zijn verdediging van Timor en zijn aanvoering der guerilla's na de Japansche bezetting, publiceert het weekblad *Oranje* te Melbourne een briefje, dat de Japansche bevelhebber daar aan overste van Straten schreef om er toch mee uit te scheiden. Het briefje was in een Engelsch gesteld, wemend van taalfouten en hier en daar te nauwnood te begrijpen. Het toont denzelfden geest als de radio-uitzendingen betreffende de Australische krijgsgevangenen: Schei toch in 's hemels naam uit, de oorlog is toch immers uit. . . .

In het Nederlandsch vertaald zeide dit merkwaardige Japansche document:

"Geachte luit.-kolonel van Straten, kapitein en officieren van het Nederlandsche leger,

"Zooals U allen weet is de oorlog in Nederlandsch-Oost-Indië afgelopen. Overste Detiger en zijn mannen waren bereid de behandeling van het Nederlandsche leger te ondergaan. Gij moet tekort aan voedsel hebben, ge moet in de velden slapen of in de bergen. Alle Nederlanders en de Indonesiërs in Ned.-Indië behalve gij, denken dat het voor de Nederlandsche en Australische soldaten beter is zich over te geven dan zich in de bergen te verschuilen.

"Denkt gij dat het mogelijk zal zijn tegenstand te bieden tot de hopelooze hulp eindelijk komt? Wacht gij daarop? De levens der soldaten behooren niet alleen aan de officieren toe, maar ook aan hun eigen gezinnen, die zeer bezorgd over hen zijn. Indien gij en Uw mannen zich overgeven, dan kunnen allen hun families terugzien, als de tijd daarvoor komt; maar indien niet, jammer, maar dan moeten we vechten en jullie vernietigen—dat is het werk van ons leger, tot hier opgerukt, niets anders. Gij hebt een zwaren last te dragen; ge moet wel alle omstandigheden van Ned.-Indië nu goed overdenken en beslissen wat te doen. Nu zijt ge in staat over het lot van al Uw mannen te beslissen."

Hoogachtend

(handtekening onleesbaar.)

Het vriendelijke briefje verwekte onder de guerilla's heel wat hilariteit, voegt *Oranje* eraan toe.

★ Uit de West-Indische Gebieden

Vreugde in Suriname en Curaçao

DE GEBEURTENISSEN in Noord-Afrika en de gevolgen daarvan voor het bewind van Vichy in Afrika hebben groote vreugde in Curaçao en vooral in Suriname gewekt, waar men zich steeds bezorgd heeft gemaakt over hetgeen zich in de naburige kolonie van Fransch-Guiana afspeelde. De Surinaamsche bladen hebben meermalen op ingrijpen aangedrongen ten einde te voorkomen, dat dit naburig gebied eene gevaar werd voor Suriname en zijn bauxiet.

Het bericht, dat Fransch West-Indië en Fransch-Guiana een overeenkomst met de Amerikaansche vertegenwoordigers hebben gesloten wordt opgevat als een feitelijke verbreking van de betrekkingen met Vichy. Het verdrag schijnt te voldoen aan de eischen van de Amerikaansche marine, zonder dat de gevesten door Amerikaansche troepen bezet zullen worden. De Fransche hoge commissaris, admiraal Robert, handelt thans geheel onafhankelijk van Vichy.

Samenwerking met de Amerikanen

Op 25 November j.l. herdacht

Suriname de eerste verjaardag van de aankomst van Amerikaansche leger-vliegers als voorhoede van sterker Amerikaansche detachementen. Dit vormde de inleiding voor de nu bestaande nauwe Nederlandsch-Amerikaansche samenwerking in de West-Indië. Drie dagen later arriveerde het eerste Amerikaansche troepenschip onder een geestdriftig welkom der bevolking. Sinds dien dag hebben de betrekkingen tusschen de Amerikaansche en de intusschen steeds toegenomen Nederlandsche troepen zich zeer gelukkig ontwikkeld tot een nauwe samenwerking.

Verplichte arbeidsdienst op Curaçao

Ofschoon ver van de oorlogsfronten gelegen heeft de Regeering op Curaçao een land als Engeland midden in de frontlinie gelegen, moeten volgen met de instelling van een verplichte arbeidsdienst voor burgers. De regeling betreft mannen tusschen 18 en 50 jaar en vrouwen tusschen 18 en 40 jaar.

Het is eenzijdig een gevolg van het feit, dat de meeste

mannen thans in de strijdkrachten dienst doen en anderszins het bewijs, dat het op Curaçao verrichte werk direct den oorlog betreft. Daarvoor zijn de in den militairen dienst opgeroepen mannen thans niet beschikbaar.

Zoo werkt heel Curaçao voor de bevrijding van Nederland en Ned.-Indië.

Herinnering aan de K.M.A.

TERWIJL te Jackson werd meegedeeld, dat het eerste contingent Nederlandsche piloten, in Mei j.l. uit Java aangekomen, afgericht is en spoedig naar het oorlogsfront zal vertrekken, vierden de daar gelegerde officieren den verjaardag der oprichting der Kon. Mil. Academie te Breda. Er waren officieren, die in Nederland en anderen, die in Ned.-Indië hadden meegestreden en die thans aan de vliegschool werkzaam zijn.

De maaltijd werd geprepareerd door luit. J. Staal.

★ Met twee kanonnen tegen twaalf

HET NEDERLANDSCHE tankschip "Ondina" (6,341 ton), bewapend met een 10 cm kanon, heeft samen met een mijnveger van de Britsch-Indische vloot de "Bengal," eveneens bewapend met een 10 cm kanon, strijd geleverd tegen twee zwaar bewapende Japansche hulpkruisers, de "Kikokumaru" en de "Kunikawamaru" van resp. 10.000 en 6.893 ton en beide met zes kanonnen van 14 cm, torpedolanceerbuisen en twee katalpult-vliegtuigen.

Een van de Japansche hulpkruisers werd door een gelukkig schot in de kruithamer getroffen en verdween in de golven. De andere voer weg, geloovende dat de "Ondina" reddeloos verloren was als gevolg van eenige treffers. Maar het schip is behouden, zij het zwaar beschadigd, in Australische haven aangekomen.

Het gevecht speelde zich af op den Indischen Oceaan, waar de "Ondina," bewaakt door de "Bengal," op 11 November te 11.25 uur voormiddag op een afstand van tien mijl door de Japanners werd gesignaleerd. Snel kwamen de groote en zwaar bewapende Japansche hulpkruisers nader. De "Bengal" ging onmiddellijk tot den aanval over en wel op het grootste schip, om de "Ondina" in de gelegenheid te stellen zich uit de voeten te maken. Maar de "Ondina" wenschte de "Bengal" niet in den steek te laten, zoodat ook het Nederlandsche schip het vuur op beide Japansche schepen opende.

Een treffer op het voorste Japansche schip stichtte een fellen brand, waarna in snel tempo andere treffers op de brug, op andere deelen bovendeck en op het achterschip volgden. Daarop volgde een geweldige explosie, die het achterschip van het Japansche vaartuig vernielde. Het vuren werd gestaakt en het schip verdween met het voorschip omhoog, met beide vliegtuigen, in de golven.

In dit gevecht werd een deel van een mast van de "Ondina" met de antenne neergeschoten.

Nu begon ook het tweede Japansche schip de "Ondina" te bestoken. De "Bengal" kwam thans dichterbij, om het vuur tot zich te trekken en werd daarbij zelf getroffen, maar er werd slechts geringe schade aangericht, terwijl geen verliezen aan menschenlevens werden geleden.

De overgebleven hulpkruiser concentreerde het vuur op de "Ondina," die herhaaldelijk werd getroffen; de gezagvoerder sneuvelde. Toen de "Ondina" alle munitie had vershoten, ging de bemanning in de booten. De Japanners kwamen naderbij en beschoten de booten, waardoor de eerste machinist en drie Chineesche leden der bemanning werden bedood. Daarna werden twee torpedo's op de "Ondina" afgevuurd.

Het Japansche schip ging toen

de schipbreukelingen van het gezonken Japansche schip oppikken en verdween.

De tweede officier van de "Ondina" roeide na eenigen tijd, vergezeld door den derdemachinist en een matroos van de Australische Marine, die bedieningsmanschap van een der vuurmonden was geweest, en nog drie man, naar de "Ondina" terug. Hier bleek, dat de motoren nog intact waren, zoodat ook de rest der bemanning aan boord werd gehaald en het schip de reis kon voortzetten.

De opperbevelhebber van de vloot in Oostelijke wateren heeft beide schepen gelukgewenscht met den dapperen strijd, die vier uur duurde.

De "Ondina," die tot de La Corona Petroleum Maatschappij behoort, ligt thans in een Australische haven met tal van gaten in den romp, een gedeeltelijk afgeschoten mast. De vlag hangt halfstok wegens het sneuvelen van den gezagvoerder, den eersten machinist en drie leden der bemanning.

Krijgsgevangenen in Formosa

UIT HET BERICHT van den dood van generaal Beckwith Smith, oveleden is aan hartzwakte na diphteritis in een krijgsgevangenenkamp op Formosa, zien we, dat daar o.a. ook generaal-majoor R. Overakker gevangene is. Hij fungeerde met andere generaals als slippendrager bij de teraardebestelling. Generaal Beckwith Smith commandeerde een divisie in Malakka. Ook de gouverneur van Malakka, Sir Shenton Thomas en de gouverneur van Hongkong, bleken zich in dit kamp op Formosa te bevinden. Omtrent de verblijfplaats en het lot onzer krijgsgevangenen en ambtenaren in Indië tasten wij nog volkomen in het duister.

Japansche represailles

IN LONDEN is bericht ontvangen, dat de Japansche politie te Sjanghai op 5 November daar ter stede ongeveer 100 vooraanstaande personen geïnterneerd heeft.

Onder hen bevonden zich de voorzitters van de Nederlandsche, Amerikaanse en Engelse vereenigingen.

Thans zouden ongeveer 300 geïnterneerden te Sjanghai zijn ondergebracht in de vroegere kazernes van de Amerikaanse marine.

De redenen van de interneering zijn niet bekend, maar naar de Japanners bewezen zouden het represaille-maatregelen zijn voor de interneering en slechte behandeling van Japanners in Britsch-Indië, Canada en de Vereenigde Staten. Hierop wijst ook een in de locale pers sedert eenigen tijd gevoerde campagne tegen deze "slechte behandeling".

Thans verschenen!

200

PAGINA'S met talrijke illustraties

★ DOOR H. GEORGE FRANKS

Het bij uitstek geschikte cadeau voor Uw Engelsche vrienden. Fraai van uitvoering en uitstekende propaganda voor de Nederlandsche zaak

Bestelt het nog heden bij "Vrij Nederland," 7 Park Lane, en U krijgt het per keerende post thuis gestuurd

10'6

DE GESCHIEDENIS VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE MARINE

★ Welvaart voor allen

DE HEER Ch. O van der Plas, zeide in een onlangs te San Francisco voor de Commonwealth Club gehouden rede, dat de landen van het Westelijk halfrond ten volle de consequenties dienen te aanvaarden van dat deel van het Atlantic Charter, dat den nadruk legt op de welvaart voor alle landen. Het feit, dat de landen gelijkelijk toegang moeten hebben tot den wereldhandel in de grondstoffen, is op zich zelf niet voldoende. Met

uitzondering van Japan produceert het Verre Oosten bijna uitsluitend grondstoffen en neemt slechts voor een klein percentage deel aan den wereldhandel.

Men zal moeten komen, aldus de heer van der Plas, tot een redelijke pariteit voor de uitwisseling van primaire producten, zooals grondstoffen en de producten van het westelijk halfrond. Industrialisatie van groote deelen van het Verre Oosten is onvermijdelijk.

**Helpt
Deze
Onversaagde
Mannen**

Een bootsman
van een Britsch
Reddingsboot

Gedurende 118 jaren heeft de British Life-Boat Service in oorlogs- en vreedstijd het leven van zeelieden van alle landen gered als zij schipbreuk leden.

Tegenwoordig redt deze dienst vijf maal zooveel levens als in vreedstijd.

Gij kunt uw eigen reddingsdienst op het oogmerk niet helpen. Wilt ge inplaats daarvan den Britschen reddingsdienst helpen door ons een bijdrage te zenden?

**ROYAL NATIONAL
LIFE-BOAT INSTITUTION**

THE EARL OF HARKOWBY, HON. TREASURER.
LT.-COL. C. R. SATTERTHWAITHE C.B.E., SECRETARY.

**116 jaren
van de beste
qualiteit**

1826 — 1942

**Huntley
&
Palmers
BISCUITS**

READING ENGELAND

*Uitvoer van onze producten
zal hervat worden zodra de
omstandigheden dat toelaten.*

**Gezondheid
voor alles!**
Niets geeft een zoo
neerslachtig gevoel
als de gevolgen
van een gestoorde
stofwisseling.

**DRINKT
ENO'S
'FRUIT SALT'**
elken ochtend

COTY

PARFUMS EN
COSMETICA

Coty, die 33 jaar lang de beste parfums en cosmetica ter wereld heeft gemaakt, is nu reeds aan het plannen maken voor de hervatting van zijn dienst na den oorlog aan het geboorterecht van de vrouw: Schoonheid. Nu is de productie van Coty's creaties als gevolg van den oorlog veel verminderd, maar de kwaliteit is precies dezelfde gebleven. Weest spaarzaam met het weinige dat nog te krijgen is. Coty's schoonheidsmiddelen zijn thans kostbaarder dan ooit.

Coty

Coty heeft de volgende parfums gecreëerd: L'Origan, L'Aimant, Paris, Chypre, Emeraude, Styx, Muguet, "Air Spun" Face Powder, Eau de Coty, Eau de Cologne Cordon Rouge, Eau de Cologne Four Seasons, etc., etc.

G.114

Wat is de Fijnste Toiletzeep?

Yardley Lavendel zeep natuurlijk, de zeep welke gij in uw geliefde Nederland altijd reeds placht te gebruiken. Thans kunt ge die zeep weer koopen in het land waar ze gemaakt wordt. En ge kunt de kennismaking hernieuwen met vele andere Yardley producten, die alle zoo populair waren in Nederland en die ge natuurlijk ook kent. Alles wat ge wenst kunt ge van Yardley krijgen, van scheerzeep af tot lippenstift toe. Indien ge het beste wilt hebben dat Engeland op dit gebied heeft, ga naar de beste winkels en vraagt Yardley producten.

33 OLD BOND STREET, LONDON, W.1

Yardley

DIKKER • BREEDER • VEILIGER

JOHN BULL RUBBER Co. Ltd. LEICESTER, Eng.

Gieves
LIMITED

80 PICCADILLY, W.1

*Kleermakers voor de Koninklijke
Britsche Vloot en voor de Konink-
lijke Britsche Luchtmacht*

Wij zijn in het bezit van alle voorschriften voor officiers-uniformen van de Koninklijke Nederlandsche Marine en den Marine Vliegdiens, en kunnen levering van uniformen garanderen

**VOOR UW
DIGESTIE**

• Indien ge de eerste symptomen van een slechte digestie bij uzelf opmerkt, neemt dan dadelijk een lepel vol 'Bisurated' Magnesia in poedervorm, of als tablet. 'Bisurated' Magnesia neutraliseert het overtollige zuur dat vaak de oorzaak is van maagkwalen en brengt verlichting voor den geïrriteerden maagwand.

• **'BISURATED' MAGNESIA**

• Bij elken drogist:
7d. & 2/10 inclusief omzetbelasting.
• Eenige fabrikanten:
International Chemical Co., Ltd., London

HARTKWALEN

*Het recept dat altijd verlichting
brengt.*

Denkt niet dadelijk het ergste als ge lijdt aan hartkloppingen of pijn in de hartstreek. Deze symptomen kunnen ook het gevolg zijn van indigestie of zenuwen. Shadforth Tonic No. 632 (bekend als "Blue Lion Fox Nuts") versterkt de zenuwen, kalmeert het hart en verhoogt de werking van maag en nieren. Geloof niet onmiddellijk dat ge ernstig ziek zijt: neem een paar dagen rust, gebruik deze medicijn en voel U binnen enkele dagen weer beter.

Vraagt Shadforth Prescription No. 632 bij elken drogist of portvrij van Shadforth. Die medicijn voorkomt hartkloppingen, flauwvallen, rillingen, algemeene zwakte en dat bekende gevoel van lusteloosheid.

Prijzen inclusief omzetbelasting: 1/11, 2/10 en 5/0.

SHADFORTH PRESCRIPTION SERVICE, LTD.
(Dept. NL. 594), 63, Grove Rd., Bow, Londen, E.3.

H. J. RYMAN, LTD.

Specialiseeren zich in alle soorten

**SCHRIJFBEHOEFEN • DIJNEN
BOEKHOUDLEGGERS • KLEUR
KAART REGISTER SPELDEN**

49 Great Portland Street,
London, W.1

43 Whitehall, London, S.W.1
(en 11 filialen)

*Leveranciers van de departementen 1:
Nederlandsche Regeering*

Grafton

ANTI-SHRINK
PATENTED PROCESS

fabrics

WASH PERFECTLY
and are
**GUARANTEED NEVER
TO SHRINK OR FADE**

De Mode een Spotvogel

DE VROUW aan het woord

MAISON DE PARIS, Arnhem, noodigt haar clientèle uit voor een modekijldag, op 14 October 1942, te 3 uur.

Kaarten op aanvraag, à fl. 1,50 inclusief thé complet (brood-bon voor 50 gram meebrengen).

Dergelijke uitnodigingen leest men in de Nederlandsche bladen. De dames worden uitgenoodigd om zich op de hoogte te stellen van "de nieuwe lijn voor 1943" of "de kleuren, welke wij dezen herfst zullen dragen". Het klinkt zoo onschuldig en het doet zoo wrang aan. Zoals een Engelandvaarster ons verzekerde, irriteert het in hooge mate de vrouwen in Nederland, die zich het hoofd breken over de vraag of zij eigenlijk haar ouden mantel nog zoover kunnen verstellen, dat die haar weer door de ergste wintermaanden heen kan helpen.

De Nederlandsche kranten (met hun N.S.B.-redactie) vullen hun vrouwenrubriek met modepraatjes en geven patroontjes voor flatteuze blousjes en luxe-euze lingerie, "te maken uit dat lapje zijde dat U nog heeft liggen"; maar in werkelijkheid zoekt de lezeres naar een lapje wat ze in het achterwerk van Jantje's eenige broek kan zetten, opdat het kind tenminste naar school kan gaan. Men ziet in Nederland heeren loopen in effen pak, versterkt met geruite of gestreepte lapjes; dat hindert allemaal niets. Men noemt dat met een zuur lachje "m'n Buziapak". Om de mode bekomert niemand zich meer. Kleeren worden alleen nog gedragen voor hun oorspronkelijke, primitieve taak: het menschelek lichaam warm te houden. Al dat gepraat over mode, lijn en kleur verbitert slechts de vrouw die dagelijks worstelt met het probleem van kousen en sokken welke meer gat dan garen zijn en die al lang haar eigen kast geplunderd heeft om maar weer "van

oud nieuw te maken" voor haar kroost.

En hoe kan eenige vrouw zich nog interesseeren voor een "badpakje van zwarte kant, gevoerd met witte zijde, en gedragen met een wijnroode cape" (zie illustratie), wanneer het strand verboden terrein is en de eenige bezoekers de Duitsche soldaten, die bij het prikkeldraad de wacht houden? Wat kan het de vrouw schelen dat "de mode dit jaar sportieve mantelpakjes voor de fiets" voorschrijft, wanneer de fietsen opgevorderd zijn, en de grootste sport bestaat uit het bemachtigen van een extra hap eten?

Maar toch gaan de Duitschers voort met verleidelijke foto's te publiceren van aantrekkelijke kleeding, welke elke jonge vrouw van goeden smaak wel moet doen watertanden. Toch ziet men in de etalages van de modemagazijnen nog steeds zijden kousjes, elegante schoentjes, angora jasjes, blouses en lingerie van zware zijde, en dit alles tegen prijzen welke thans de Nederlandsche beurs te boven gaan. En toch ziet men Nederlandsche meisjes, die dat moois dragen. Ze zijn er mee gebrandmerkt. De chique plunje hangt haar als een soort "gele kaart" om de nek. Want het zijn alleen de vrouwen zonder trots en eer, zij die zich om der wille van een lapje en een veertje verkocht hebben, die zich al dat fraais kunnen veroorloven. Die modieuze spullen zijn gekocht met Duitsch geld, op Duitsche "Wehrmacht" kaarten. De soldaat kan met zijn weermachtkaart een damesmodemagazijn binnenstappen en zijn gezellin aanbieden wat haar hartje begeert.

Voor de Nederlandsche vrouw is de mode een spotvogel, voor den bezetter is zij een duivelsch lokaas.

Een weelderig zonnebad-costuum toont U figuur D. Het is gemaakt van zwarte kant en gevoerd met witte zijde. Een ietsje gewaagd, maar wel flatteus. De bijbehorende cape, die met zekeren zwier gedragen moet worden, is van wijnkleurig katoen, bewerkt met witte chenille. Iets nieuws zijn de groote strandtassen van lakdoek met bijbehorende parasolletjes. (Uit het oorspronkelijke bijschrift)

★ Nieuws uit Nederland

St. Nicolaas ook al N.S.B.-er?

In de afgelopen dagen waren over heel Nederland aanplakbiljetten te zien, waarop kinderen in verschillende plaatsen uitgenoodigd worden een St. Nicolaasfeest bij te wonen. Het werd zoo aanlokkelijk voorgesteld, dat de kleinen wel moesten watertanden. Ieder kind zou welkom zijn... op voorwaarde dat Vader nog gauw even lid werd van het Nederlandsche Arbeidsfront!

Een groote eer!

In de Nederlandsche pers is bekend gemaakt, dat thans Nederlandsche verpleegsters en leerling-verpleegsters zich "mogen" aanmelden om onder Duitsche leiding dienst te doen in de lazaretten aan het Oostfront.

Nogmaals de landvrouwenbond

DAT DE BOERINNENBOND zich niet maar voetstoots heeft laten veranderen in een organisatie van "Landvrouwen,"

is nog weer eens gebleken uit den klagzang van de Landvrouwenleidster op een bijeenkomst te Groningen. Hoewel de Bond niet als onafhankelijke organisatie mocht blijven bestaan, wilde men de boerinnen natuurlijk niet loslaten, doch inpalmen voor de een of andere N.S.B.-onderafdeeling. "Het Nederlandsch Agrarisch Front heeft zijn beschermende hand naar den Boerinnenbond uitgestoken, maar dat is bot geweigerd", hetgeen spreekster maar niet kon begrijpen. Ook verder is er strijd gevoerd, n.l. toen gezegd werd dat de Landvrouwen lid behoorden te worden van de N.S.V.O. (Nationaal Socialistische Vrouwen Organisatie). Tenslotte is de Boerinnenbond eenvoudig ontbonden, en werd een Landvrouwenleidster benoemd die haar orders van Roskam, den Boerenleider ontvangt. Maar uit de weerspannige houding van de boerinnen kunnen wij opmaken dat het aantal van haar volgelingen wel uiterst gering zal blijven.

TE BEGINNEN met Maandag 7 December, bestaat er elken Maandag en Vrijdag van 6 tot 8 uur n.m. gelegenheid in de gezellige ontvangkamer van **HOLLAND'S BAKEN** te breien voor het Kleedingcomité van het Nederlandsche Rode Kruis. Er KAN niet hard genoeg gewerkt worden voor dit doel. Het Rode Kruis moet vele kisten kunnen vullen met warme kleedingstukken om straks onze beroofde landgenooten te voorzien.

De **BREIWOL** ontvangt U, op aanvraag, van het Kleedingcomité, 4 North Row, W.I., telefoon MAYfair 5023.

De bijeenkomsten zullen benut worden om de aanwezigen op de hoogte te houden van de moderne Nederlandsche literatuur, en voor te lezen uit belangwekkende Nederlandsche boeken, onder leiding van Mevr. R. Marsman.

Dames, die liever niet breien, kunnen naaiwerk meebrengen. Naaimachines zijn niet beschikbaar, omdat met het oog op de spreeksters het werk zoo geluidloos mogelijk verricht moet worden.

KOMT U OOK?

★ Koningschap en Parlementaire Democratie

door CHR. de WIT, Lid van den Bijzonderen Raad van Advies

Wij hebben de meening van een Antirevolutionnaire gevraagd over het onderwerp, dat Prof. Veraart in discussie heeft gebracht. De schrijver van dit artikel heeft aan ons verzoek voldaan. Om herhalingen in de discussie te vermijden, heeft hij het onderwerp niet enkel beschouwd uit het oogpunt van Nederland in Europa, maar ook den nadruk gelegd op de consequenties, die het nieuwe Nederlandsche Rijk ook voor de parlementaire democratie in het Moederland zal hebben. Wij zijn hem erkentelijk voor deze uitbreiding der gedachte-wisseling. (Red., "V.N.")

BIJ DE BEOORDEELING van de plannen die door velen worden ontworpen voor de reconstructie van Nederland ga ik uit van de stelling dat deze gericht moeten zijn op het welzijn van het *geheele* Nederlandsche volk in alle Rijksdeelen.

U kunt dit een algemeenheid noemen, die eigenlijk van zelf spreekt, maar de historie heeft helaas bewezen dat dit op het oog zoo eenvoudige beginsel niet altijd zoo gemakkelijk te verwezenlijken is geweest.

Het lijkt mij een ideaal, dat ook in de toekomst nog vele moeilijkheden zal opleveren, vooral wanneer de tijd voor den herbouw van het Koninkrijk der Nederlanden zal zijn aangebroken.

Ons Koningschap

Het lijkt mij overbodig, na al hetgeen de geleerde spreker en de schrijvers over dit onderwerp hebben te berde gebracht, nog een lang verhaal hierover te schrijven.

Ik geloof dat het weinig zin heeft om in *dezen tijd* over deze materie uitvoerig te spreken, waarmede ik echter niets wil afdoen aan de leerzame en interessante beschouwingen der genoemde Heeren en nog minder aan de groote betekenis van het Koningschap al zoodanig.

Als Antirevolutionairen zien wij het Huis van Oranje als een gave Gods aan ons volk geschonken en onder de leiding Gods in onze geschiedenis geworteld.

De liefde en de eerbied voor de Koningin leeft in het hart van ons volk en het is buiten twiifel dat deze liefde gedurende de donkere jaren van den oorlog nog is verdiept en gelouterd.

Zoo iemand, dan is toch zeker Hare Majesteit Koningin Wilhelmina bezielde door het ideaal dat hierboven is gesteld n.l. het welzijn van het *geheele* Nederlandsche Volk.

Volksvertegenwoordiging

Wat de volksvertegenwoordiging betreft, geloof ik dat de Grondwet voor wat het gebied in Europa betreft, in de behoeften van ons staatsbestel voorziet.

Zoolang de rechten en vrijheden des volks zijn gewaarborgd en aan de interpretatie hiervan voldoende elasticiteit wordt gelaten, geloof ik niet dat ook hierin drastische wijzigingen noodzakelijk zijn.

Iets anders is het met de overzeesche gebiedsdeelen na den oorlog.

De verhouding tusschen Oost en West-Indië en het Moederland zullen opnieuw moeten worden geregeld.

Dat kan echter alleen geschieden indien al deze gebiedsdeelen weder vrij zijn, daar de bevolking van deze landen zich hierover vrijelijk zal hebben uit te spreken.

Al deze fundamentele veranderingen zijn echter zoo ingrijpend, dat zij alleen vruchtbaar kunnen zijn na langdurige en grondige

voorbereiding, degelijke studie van de besten onder ons volk en een onbegrensde goeden wil om het welzijn van het *geheele* Nederlandsche Rijk te bevorderen.

De reconstructie van het Rijk der Nederlanden is niet alleen een Nationaal probleem, waarover de Staten-Generaal in Nederland te beslissen hebben, maar draagt in sterke mate een Internationaal karakter.

Zoo lijkt het m.i. geen twiifel dat aan het begrip Souvereiniteit door de overwinnende mogendheden een andere interpretatie zal worden gegeven dan wij vóór den oorlog hieraan toekenden.

Het Atlantic Charter op zich zelf reeds wijst in die richting en wil het Rijk der Nederlanden zijn plaats is de wereld terug krijgen en handhaven, dan zal het in zijn algemeene politiek hiermede ter dege rekening moeten houden.

Daarom is het zoo noodzakelijk dat door allen die daartoe in staat zijn, de noodige voorstudie van deze problemen wordt gemaakt. Deze dingen gaan ver uit boven het begrip "ambtelijke behandeling" en hoe beter de zaken van te voren zijn overzocht des te beter zullen we in staat zijn fouten te voorkomen wanneer de tijd tot formulering der noodzakelijke maatregelen zal zijn aangebroken.

Overgangperiode

Wat nu de z.g. overgangperiode betreft, komt het mij voor dat zoowel Prof. Veraart als ook de Heer Sluysen hun aandacht bijna uitsluitend op het *Rijk in Europa* hebben gericht.

Het is m.i. belangrijk dit te constateeren omdat daardoor ook de door hen voorgestelde maatregelen voor de overgangperiode in dat licht moeten worden gezien.

Ik kan niet inzien n.l. dat de oorlog met Japan vóór of gelijktijdig zal eindigen met de ineenstorting van Duitschland.

Aannemende dat de oorlog in het Verre Oosten nog eenigen tijd zal voortduren nadat de vijandelijkheden in Europa zijn gestaakt, dan beteekent dat dus dat het bevrijde Nederland zoo snel mogelijk een nieuwe strijdmacht op de been zal moeten brengen om aan de herovering van Indië een redelijk maar zeer noodzakelijk aandeel te hebben.

Deze deelname aan de bevrijding van Indië is niet alleen een primair Rijksbelang doch ook een dure verplichting tegenover onze Bondgenooten.

Behalve deze strijdmacht voor het Verre Oosten, zullen we een groote troepenmacht op de been moeten brengen voor de bezetting van het Vaderland, zulks met het doel het tijdperk der bezetting door geallieerde troepen zooveel mogelijk te bekorten.

Tenslotte zal ook Nederland zijn aandeel moeten leveren voor de bezetting der overwonnen landen.

Voor Nederland in Europa beteekent dit dus eigenlijk een algeheele mobilisatie en ik geloof dat het niet te sterk is uitgedrukt als ik zeg dat bij de ineenstorting van Duitschland de oorlog voor Nederland pas begint.

Als we het de anderen voor ons laten opknappen, moeten we ook geen praatjes hebben wanneer deze bij ons, zonder ons en over ons beslissen, en we dus ondanks de geallieerde overwinning feitelijk toch nog den oorlog verliezen.

Men behoeft waarlijk geen militair ex-

pert te zijn om in te zien dat deze voortzetting van den strijd, met alles wat daaraan vast zit, van zoo ingrijpende *personeele* betekenis voor ons land zal zijn, dat alleen al door de afwezigheid van duizenden militairen elke poging om door het houden van verkiezingen tot een nieuwe volksvertegenwoordiging te komen, tot mislukking is gedoemd.

Waar nu de zaken zoo staan en we handen en hersenen te kort zullen komen om het bedrijfsleven van het uitgeplunderde land weer op gang te brengen, gerechtigheid te oefenen tegen de landverraders en zooals hierboven gezegd den oorlog tot een succesvol einde te brengen, zal er van parlementairen arbeid in den gebruikelijken zin des woords vooreerst niet veel komen.

Dat wil echter niet zeggen dat met de verkiezing der nieuwe volksvertegenwoordiging behoeft te worden gewacht tot het conflict met Japan is geliquideerd. Ik kan me voorstellen dat de noodtoestand geleidelijk zal veranderen in een meer geordende situatie en wellicht zou dan de tijd gekomen zijn om tot herstel van het grondwettelijk stelsel over te gaan.

Niettemin zal ook voor het parlementaire kabinet de primaire taak bestaan in het voortzetten van den bevrijdingsoorlog doch kan daarnaast geleidelijk een aanvang worden gemaakt met de legislatie die door de reconstructie van het Koninkrijk noodzakelijk zal worden.

De taak die het Bestuur van het bevrijde Vaderland wacht, zal enorm zijn en zal tijd noch gelegenheid overlaten voor maatregelen die hoe nuttig op zich zelf ook, in deze overgangperiode van secundaire betekenis moeten worden geacht.

Niettegenstaande deze moeilijkheden echter zal er naar gestreefd moeten worden het bestuur des lands zooveel mogelijk volgens grondwettelijke regelen te doen plaats vinden.

Nu beide geachte schrijvers hun wenschen in dit opzicht hebben kenbaar gemaakt, waag ik mij aan de volgende formulering van maatregelen, die wellicht reeds lang door de Regeering in Engeland zijn voorbereid, doch in ieder geval niet definitief zijn gepubliceerd.

Naar mijn bescheiden meening zullen ter herstel van het Centraal gezag de volgende maatregelen kunnen worden genomen.

1. H.M. de Koningin drage aan een Nederlander, die gedurende de bezetting in Nederland heeft gewoond op een Zakenkabinet te vormen.

2. In dit kabinet zouden alle belangrijke politieke richtingen in ons land naar billijkheid vertegenwoordigd kunnen zijn.

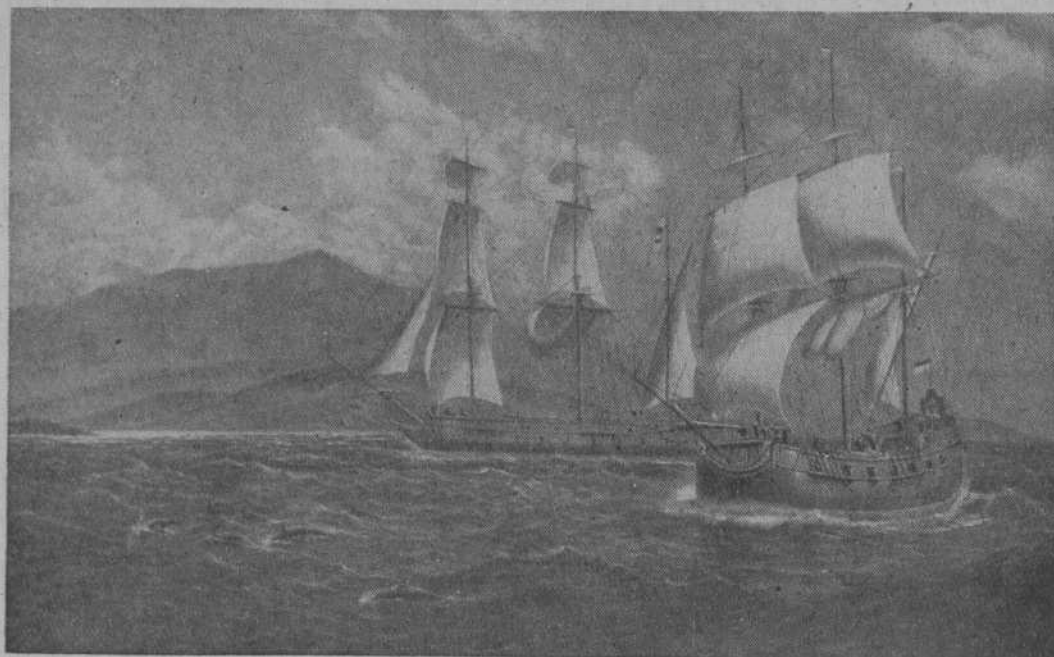
3. Van dit Kabinet zouden ook deel uit moeten maken een of meerdere personen, die in Engeland als Minister hebben geregeerd, teneinde de daar opgedane ervaring en contacten niet te loor te doen gaan.

4. Het zou aanbeveling verdienen de Overzeesche deelen van het Rijk door een of meerdere Ministers te doen vertegenwoordigen.

5. De ministriele verantwoordelijkheid blijve onveranderd.

6. De Staten-Generaal worde bijeengeroepen na zuivering van de "ongure elementen" zooals Prof. Veraart deze lieden noemt.

7. De ontbrekende leden zouden kunnen worden aangevuld door Nederlanders aan (Vervolg op blz. 597)

Tasman's ontdekking van Tasmanië: met de "Heemskerck" en de "Zeehaen" aan de westkust van het eiland

ABEL JANSZOOM TASMAN

★ Herdenking van de ontdekking van Tasmanië

OP 24 NOVEMBER 1642 ontdekte Abel Janszoon Tasman het land, dat later zijn naam zou dragen.

Dit feit is 24 November in Australia House te Londen herdacht, waar de Hooge Commissaris van Australië, Bruce, de toespraken inleidde met te zeggen, dat op dezen dag alle Australiërs in eigen land en daarbuiten den dag herdenken, dat de groote zeevaarder, Abel Tasman, 300 jaar geleden Tasmanië ontdekte. Zij eeren daarbij tevens, aldus de heer Bruce, het Nederlandsche volk, dat door zijn moed, vastberadenheid en energiek standhouden niet alleen een daad verrichte, die in zijn grootsche geschiedenis zal worden aangeteekend, maar tevens de bewondering van de wereld afdwong.

De Hooge Commissaris verwelkomde den vertegenwoordiger van Koningin Wilhelmina, schout-bij-nacht baron de Vos van Steenwijk, en las daarna een boodschap van den minister-president van Australië, Curtin, aan den minister-president van Nederland voor, waarin hij de beste wenschen van zijn regeering en het volk van het gemeenebest van Australië voegde bij die van de regeering en het volk van Tasmanië aan de regeering en het volk van Nederland, terwijl hij den dank van de regeering van het gemeenebest van Australië overbracht voor de boodschap van H.M. de Koningin.

De Australiërs, aldus premier Curtin, beseffen welk een groote rol de Nederlanders in de ontdekking van hun land en van Tasmanië hebben gespeeld, waar vele namen nog getuigen van de Nederlandsche energie.

Het Nederlandsche volk verdient ook heden ten dage de bewondering van de wereld, want het toont ondanks de wreede en harde slagen, die minder krachtige volkeren tot onderwerping zouden hebben gebracht, denzelfden moed als in zijn heldhaftig verleden. De Australiërs hebben met spanning de stoutmoedigheid en dapperheid der Nederlandsche zeelieden, soldaten en piloten in den strijd, die ook de onze is, gevolgd.

De agent-generaal van Tasmanië, Sir Claude James, las daarop een boodschap voor van den minister-president van Tasmanië, Cosgrave, waarin deze verklaarde, dat hoewel de oorlogs-omstandigheden een grootsche viering van de herdenking van Tasman's ontdekking niet veroorloofden, deze dag toch niet onopgemerkt voorbij mocht gaan. Zoo zijn de door professor Heeres verzamelde aanteekeningen van Tasman's reisjournaal gepubliceerd, waardoor op alle inrichtingen van onderwijs op dien dag over Tasman zal worden gesproken, waarbij onze herinneringen aan den grooten ontdekkingsreiziger

verlevendigd zullen worden. Wij brengen op dien dag dan ook hulde aan onze toegewijde bondgenooten, de Nederlandsche soldaten, zeelieden en piloten, wij brengen hulde aan den onversaagden moed van het Nederlandsche volk, dat smart en tegenslag moet doorstaan en wij bidden, dat spoedig vrijheid en vrede zijn deel en dat van alle volkeren, die thans worden onderdrukt, moge zijn.

Prof. Gerbrandy zeide in zijn antwoord op de toespraak van den Hoogen Commissaris van Australië en op de boodschappen van beide premiers:

"Vandaag gaan onze gedachten terug tot driehonderd jaar geleden, toen Nederlanders voor de eerste maal met Tasmanië en dus ook met het tegenwoordige gemeenebest van Australië in contact kwamen. Dat woord contact moet niet letterlijk worden opgevat, aangezien Tasman toen hij het nieuwe land ontdekte, wel verklaarde, dat hij menschen stemmen en geluid van gongs hoorde, maar geen menschen zag. Maar de eerste band tusschen beide landen was op dien gedenkwaardigen 24sten November 1642 gelegd. Toch zou er een eeuw voorbijgaan alvorens de bewoners van beide landen met elkaar in contact zouden komen.

Sindsdien zijn de betrekkingen tusschen het Australische gemeenebest en Nederlandsch Oost-Indië steeds nauwer geworden. Zij waren gebaseerd op de wederzijdsche belangen. Vooral nu zijn die banden zeer sterk, want gij Australiërs kwaamt ons, toen de gemeenschappelijke vijand ons overviel, te hulp. Gij hebt aan onzen strijd deelgenomen en Uwe soldaten en zeelieden zuchten thans in gevangenschap op ons gebied. Bij hun terugkeer zullen zij ongetwijfeld een blijvende vriendschap met ons land en met de zich aldaar bevindende Europeanen en Indonesiërs hebben gesloten.

Na de overweldiging van ons Indië heeft Uw gemeenebest zich het meest gastvrije land ter wereld getoond. Honderden Nederlanders en Indonesiërs zijn op zulk een hartelijke wijze door Uw land en Uw volk opgenomen, dat wij dit nimmer zullen vergeten.

De Nederlandsche burgerlijke en militaire autoriteiten, die in Australië aankwamen, hebben daar de grootst mogelijke samenwerking ondervonden. Alles werd hun ter beschikking gesteld, vliegvelden, radiostations, uitrustingsstukken, huisvesting, voeding in het kort alles wat ons ook maar eenigszins van nut kon zijn om den strijd voort te kunnen zetten.

Mag ik U, mr. Bruce, als vertegenwoordiger van het Australische volk, als man wiens kennis van zaken en karakter door ons ten eerste worden gewaardeerd, aan Uw regeering den hartelijksten dank van mijn regeering overbrengen. Wij zijn in de hoogste mate dankbaar voor hetgeen voor ons werd gedaan.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, dr. van Kleffens, Pangeran Ario Soejono, Minister zonder Portefeuille en nog vele andere Nederlandsche autoriteiten ook op het gebied van de zee-, land- en luchtmacht waren bij deze herdenking, waarbij onder meer de band van de Kon. Ned. Brigade Prinses Irene ter opluistering aanwezig was.

★

★

★

(vervolg van bladz. 596)

te wijzen door het Moderamen of het Bestuur der politieke partijen. Het is m.i. aan te nemen dat de belangrijke politieke partijen wel tijdelijk ontbonden zijn doch dat het z.g. "frame-work" behouden is gebleven.

8. Uit het programma van het nieuwe Zakenkabinet worde geweerd alles wat niet direct in verband staat met de voortzetting van den oorlog en voorts alles wat alléén in een volkomen hersteld Rijksverband kan worden behandeld.

9. De Regeering benoeme een aantal Commissies, die de problemen der reconstructie zullen hebben te bestudeeren, daar-

bij gebruik makende van het werk dat reeds in Londen en elders is gedaan. Deze Commissies, die naar evenredigheid tot de groeperingen in ons volk zouden moeten worden samengesteld, bereiden het werk voor dat in een hersteld Parlement zal moeten worden gedaan.

Voor de taak die ons wacht in de z.g. overgangperiode zal voor alles noodig zijn *vertrouwen*.

Vertrouwen op God, Die ons de zege zal schenken.

Vertrouwen in elkaar, nadat wij gezamenlijk gelouterd zijn door het lijden.

Beide elementen zijn verankerd in ons volkskarakter.

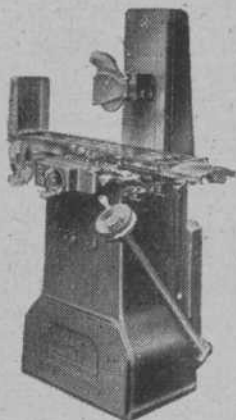
Ik ontveins mij niet dat de moeilijkheden voor ons Rijk groot zullen zijn, maar ze zijn met de hulp des Heeren niet onoplosbaar, indien wij allen maar getrouw zijn in het werk dat ons is opgelegd.

Door het gemeenschappelijk gedrag leed is een gevoel van Nationale saamhorigheid ontstaan, zooals onze geschiedenis alleen heeft gekend in haar glorie-tijdperk.

Onder leiding van Oranje kan het nieuwe Gemeenebest der Nederlanden nog steeds een voorbeeld zijn van de waarachtige democratie, die in de parlementaire regeeringsvorm haar staatkundige expressie vindt.

Jones-Shipman**"540"****18" BIJ 6" HYDRAULISCH
SLIJP-APPARAAT**

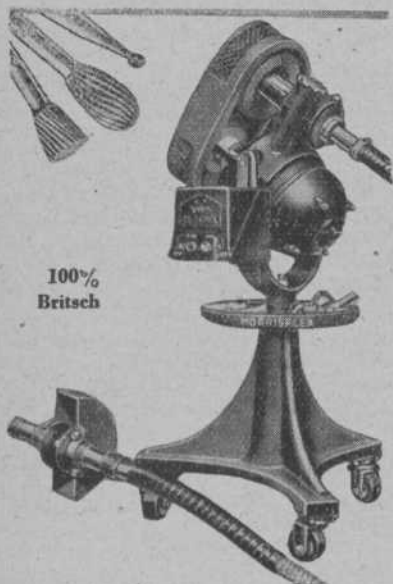
PROV. PAT. No. 8835/1941

AGENTEN VOOR NED. WEST-INDIË:
N.V. Handelsmaatschappij R. S. Stokvis
& Zonen, Willemstad, Curaçao, N.W.I.
c/o R. S. Stokvis & Sons, Inc., 17 Battery
Place, New York, N.Y.

ONZE AGENTEN VOOR NED. OOST-INDIË,
VOOR EN NA DEN OORLOG:
Lindeteves-Stokvis, Batavia, Java, N.O.I.
en Londen, Engeland.

A. A. Jones & Shipman Ltd.
EAST PARK ROAD, LEICESTER
ENGELAND

100%
Britsch

MORRISFLEX spiraalbuis gereedschap,
en REX roteerende vijlen en snijders
zijn de beste voor vijlen, polijsten,
snijden en schuren van alle soorten
voorwerpen van aluminium, Elek-
tron, niet-ijzerhoudende allages en
ijzer. Het gereedschap is te krijgen
voor bevestiging aan den zolder, de
werkbank en op den vloer. Alle
inlichtingen op aanvraag.

Morrisflex

Gereedschap aan beweeg-
bare armen, enz.

**"REX" ROTEERENDE
VIJLEN EN SNIJDERS**

B. O. MORRIS LTD., BIRMINGHAM

MEER DAN EEN EEUW LANG

is George Kent beroemd geweest voor precisie en betrouw-
baarheid en heden ten dage zijn Kent instrumenten in gebruik
in praktisch elken tak van bedrijf.

De nieuwste Kent instrumenten en controlewerkten zijn
zeer fijn en voldoen schitterend in gebruik. Zij zijn van het
grootste belang bij elk soort van fabricage en voor gebruik in
bedrijven voor openbare diensten.

GEORGE KENT LTD., LUTON, BEDFORDSHIRE
LONDON OFFICE: 200 HIGH HOLBORN, W.C.1. JOHANNESBURG: P.O.
Box 7396. Agents: Sydney: Gibson, Battle & Co. Pty. Ltd., P.O. Box 1595 B.B.
Melbourne: George Kent (Victoria) Pty. Ltd., 395 Collin Street. Adelaide:
Pascoe & Co. Ltd., 320 King William Street. Brisbane: Underhill, Day & Co.
Pty. Ltd. Wellington, N.Z.: Cory-Wright & Salmon, P.O. Box 1230. Bombay:
W. H. Brady & Co. Ltd., Royal Insurance Buildings, Churchgate Street.

GEORGE KENT**ROESTVRIJE EN TEGEN
ZUREN EN HITTE BESTAND
ZIJNDE STAALSOORTEN**

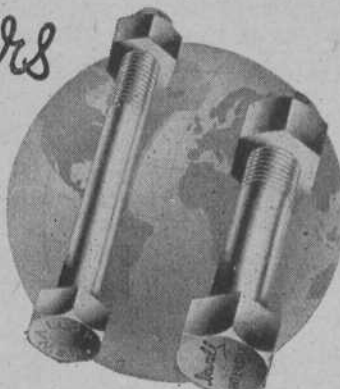
VOOR

SUIKER EN OLIE-RAFFINADERIJEN EN
DISTILLATIES; HYDRAULISCHE APPARATEN
TE LAND EN TER ZEE; APPARATEN VOOR
ALLE CHEMISCHE PROCESSEN; VLIEGTUIG
EN Vliegboot CONSTRUCTIE; ONDER-
DEELEN VOOR DE BOUWNIJVERHEID
EN HUISINRICHTING; TAFELGEREI EN
FIRTH STAINLESS BESTEKKEN; TEXTIEL EN VERVERIJ
MACHINERIEËN; LEVENSMIDDELEN;
MELK EN DERGELIJKE CONSERVEN;
IJS EN VRIESKAMER INRICHTINGEN

**FIRTH-
VICKERS
STAINLESS STEELS LTD**

*Wereld Pioniers
voor fabricage van*

**GEHARDE
STALEN
BOUTEN**

A. P. NEWALL & CO., Ltd.
Possilpark, Glasgow, N.

Links: "Newalloy" Bout
65-75 Tons
Rechts: "Newall" Hiten-
sile Bout 45-55 Tons

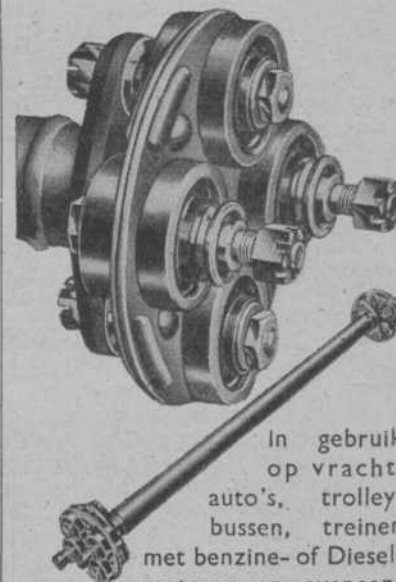
HOWDEN

- Zuig- en onderwind-venti-
latoren met stoom-machine
of elektrische aandrijving.
- Howden—Lungstrom lucht-
verhitters.
- Howden—"Vortex" vlieg-
aschvangers, natte en droge
soort.
- Howden—Johnson hoofd- en
hulpketels.
- Howden snelloopende
stoom-machines.

Howden scheepshulp-
werktuigen voor vaartui-
gen van elke grootte, van
de "Queen Elizabeth" af
tot de kleinste sleepboot
toe.

JAMES
HOWDEN
& COMPANY LIMITED

195 Scotland Street, Glasgow, C.S.

In gebruik
op vracht-
auto's, trolley-
bussen, treinen
met benzine- of Diesel-
motoren en eveneens
op electrisch aangedreven ver-
voermiddelen.

Een aandrijvende as welke geen
smeerprobleem kent. Geen con-
tact tusschen metalen deelen.
Geen schuivende onderdeelen.
Zacht en geruischloos draaien.

De
Layrub
AANDRIJFAS

Volledige inlichtingen te krijgen bij
LAYCOCK ENG. CO., LTD.
SHEFFIELD 8

In Klein-Nederland op een Schotsche scheepswerf

REGEN ZWIEPT in vlagen over Schotland. In de vochtige, miezerige tusschenpoozen veegt een koude wind door glimmende straten, waar, in de vroege ochtenduren, diep in hun kragen weggedoken schimmen haastig de betrekkelijke bescherming van een tram bespringen. Bescherming voor den eenzame tegen de natte, donkere akeligheid buiten, bescherming ook tegen de half blinde voertuigen, die aarzelen langs de wegen zuigen.

In de treinen zijn de lichten op en met een kort "morrnin" maakt een ieder zich zoo klein mogelijk achter zijn *Daily Mirror* om, gesteund door sigaret of pijp en door het wellustige geteekende vervolg-verhaal "Jane", den ochtendsmaak te bestrijden.

Bij de dokken hangt nu een grijsgrauw ochtendlicht, waartegen loods en kranen afsteken. Felle, korte ribbelingen doen het water eens zoo koud lijken en men stapt tusschen modderpoelen en plassen, waarin onophoudelijk, oneindig, de motregen neerstriemt.

"Mo'ge Meneer": In de kleine loods zitten de chef van de wacht en een wachtsman aan de tafel. Buiten loopt de derde naar het einde van de dagwacht te verlangen. Hij schildert langs den betonnen rand van het droogdok, waar een onderzeeboot op de stapelingen staat. Bovenbouwplaten in de menie, afgetuigde stangen, schroeven, trossen en zwaardere machine-deelen liggen overal in de bekende "georganiseerde rotzooi", die op een werf hoort.

"Nou, ik ga maar brekfasten".

"Fijn, hoe gaat het met de hospita?"

"Best Meneer. Van de week was ik jarig en mocht ik kiezen tusschen een hap geschroeid haar, dat gestoofd nagelvijzel of een beurt bij den kapper. Nou, toen heb ik mijn haar maar laten knippen".

"Je ziet er anders best uit".

"Ja, maar dat komt van alles wat ik bij mijn nichies te schaften krijg", en grinnkend gaat de wachtsman naar buiten. In het loodsje brandt een elektrische kachel. Alle scheepsboeken en papieren, verbandkist, teekenmateriaal, dekens en ketelpakken staan hier opgestapeld in een ruimte

van 6 bij 3, bovendien nog een bank, kast, tafel en drie stoelen, een waschtafel en de stretchers voor de wacht om op te slapen.

"Nog iets bijzonders, Korporaal?"

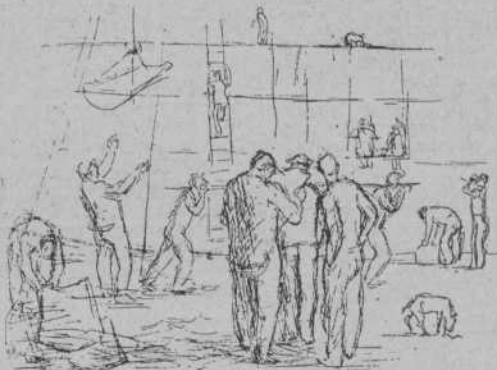
"Niets Meneer, geen telegram, telefoon of iets". "Behalve dat ik naar buiten wil, ik wil aan den slag gaan en vechten, niet schepen repareren of er toezicht bij houden".

"Dat heb je me al zoo vaak verteld, dat weet ik nu langzamerhand wel!"

"Meneer, heeft U *Vrij Nederland* gelezen?" komt vanover de tafel.

"Jawel, waarom?"

"Nou, hier heb je dat stukje over hoe het zal worden in Holland, na den oorlog.

Ik begrijp er niet veel van, maar staat er nou in, dat we méér zullen doen aan onze defensie?"

"Ha, Bootsman, goede morgen. Hoe staat het met de voorhelling-tank? Korporaal, laat Kleinman en Elkens over een half uur komen. Ze hebben les".

Buiten is het weer wat opgeklaard. De regen is voor een paar uur gestopt en in het dok is bedrijvigheid. Over en tegen het kale druklichaam hangen en staan figuren met hamers, beitels en kwasten. Op den kant worden platen geschrapt en met

regelmatige tusschenpoozen ratelt een pneumatische klinkhamer. Langzaam, bedachtzaam wordt inch voor inch nagegaan en verbeterd. Binnen in de boot is het een chaos van losgenomen leidingen, kasten kleppen, ventilatie-leidingen. Bij toortslicht of looplampen verdwijnen schilders in de nauwe mangaten van de tanken. In de tanken zitten zij voor het grootste deel van den dag in een kramphouding. Stuk voor stuk wordt alles nagegaan, op druk beproefd, losgenomen, opnieuw gemenied of geschilderd. Het geheel is zoo 'n chaos, dat je je afvraagt hoe het ooit weer in elkaar komt. Nu het wat later is, beginnen Schotsche en Hollandsche liederen op te klinken en uit het voortorpedolaadluik komt het fraaie lied van: "En toen kwam ik langs de keuken. En toen begon mijn neus te jeuken. Hei, is der al koffie?"

Een met witte verf bespatte figuur klimt naar buiten en haast zich naar het loodse. Koffie, en alles dromt in het kleine hok voor een mok. Hier kun je den oudsten officier zien, die gebitten inspecteert en al of niet een refit ordonneert.

Verder worden verbanden aangelegd, vuiltjes uit oogen verwijderd, Roode Kruis biljetten geïnd en verstrekt. Hier zie je het Hoofd M.K., die ingewikkelde teekeningen maakt en vloekt, dat zijn paarden in dit kleine hok nooit op tijd kunnen worden hersteld. Dan heb je den ontzettend belangrijken "Sub", die, met een geldkistje en hoopjes papieren voor zich, het departement trachtte te overtuigen, dat hij alles eerlijk verrekent. Hier ook worden

brieven en telefoon-gespreken van den meest uiteenlopenden aard beantwoord. Dan heb je er onze oude, Engelsche telegrafist, die de WREN telefoon-juffrouwen op onze hand brengt (figuurlijk), beschouwingen houdt over de Engelsche taal, welke zijn dochtertjes beter beheerschen dan hij (volgens zijn zeggen). Hij beheert tevens de tabak en de sigaretten, de post en vele andere dingen. Dan wordt er nog les gegeven, want technische krachten zijn noodig en je kunt toch niet altijd matroos blijven!

Tegen den middag is het een en al bedrijvigheid; een korte lunch en voort gaat de reparatie. Dag in, dag uit, geallieerde krachtsinspanning, totdat straks weer een volkomen uitgerust schip kan worden toegevoegd aan onze vloot. Mag zij oud zijn, de samenwerking met onze Schotsche vrienden heeft haar levensduur verlengd, heeft haar bruikbaarheid verhoogd. De harte-lijkheid van de Schotten heeft officieren en bemanning versterkt in hun wil om dóór te zetten.

★ Korte berichten

Hector Abbas

EEN BEKEND Nederlander te Londen is heengegaan: Hector Abbas, die "hier" bijna 30 jaar heeft gewoond en die op het tooneel in het West End zoowel als op de film veel succes heeft gehad.

Abbas was een leerling van Louis Bouwmeester en hij vertoonde alle eigenschappen van een acteur van de goede, oude school. Velen, die hem niet in de schouwburg of bioscoop zagen optreden, zullen zijn diepe, geroutineerde stem wel eens door de radio hebben gehoord, of wellicht op de grammofoonplaat, want hij is vele malen voor den microfoon van de B.B.C. geweest en er zijn veel platen met zijn stem gemaakt.

Het laatste trad Abbas in den afgelopen winter op in het West End, dat hem zoo lang heeft toegejuicht in drama zoowel als blijspel, al kwamen zijn talenten zonder eenigen twijfel het best tot uiting in melodrama. Het zal vreemd zijn, zijn typischen tooneel-spelerskop niet meer te zien op bijeenkomsten van de Nederlandsche kolonie te Londen, waarvan de ouderen hem zoo goed hebben gekend.

Nederl. kolonie te Algiers maakt het goed

DE CONSUL-GENERAAL van Algiers heeft naar Londen geseind, dat de Nederlandsche kolonie aldaar tevreden, enthousiast en vol vertrouwen is.

Studieboeken voor Ned. krijgsgevangenen op Java

DE Y.M.C.A. Prisoners of War Aid Service heeft in samenwerking met het Internationale Rode Kruis met de "Gripsholm," die voor de uitlevering van leden van het corps diplomatique heeft geëind, vijf bibliotheken elk van 125 boeken voor de krijgsgevangenen op Java verzonden. Twee zijn er voor Amerikanen, een voor de Britten en een voor de Nederlanders. De bedoeling van deze zending is, hen, wier studies moesten worden onderbroken, in de gelegenheid te stellen die studies weer te hervatten.

Mustangs over Holland

EEN 33-JARIG Canadeesch piloot, die het commando voerde over een formatie Mustangs der legervliegtuigafdeling, heeft medegedeeld, dat, toen deze formatie boven Nederland opereerde, tal van Nederlanders, die op het land werkten, hun werk staakten en naar de vliegtuigen opkeken. Toen zij de kentekenen der R.A.F. opmerkten, begonnen zij te wuiven.

Gedurende de operaties boven Nederland werden tal van doelen met brandverwekkende projectielen bestookt. Hieronder bevonden zich gas-

KLEINE ADVERTENTIES

Prijs per regel 3 shilling.
Kleine advertenties moeten voorzien van cheques of postal order uiterlijk Dinsdagmorgen 9 uur op ons kantoor zijn, teneinde in het nummer van die week te worden opgenomen.

BELGISCH HUIS van Pelsen en Mantels verricht alle veranderingen- en herstelwerk. Matige prijzen. 20, Museum Chambers, Bury Place, W.C.1. Tel.: Holborn 4532.

NEDERLANDERTJES

Teneinde Nederlanders in staat te stellen werk te vinden, hun werkring uit te breiden of anderen Nederlanders een positie aan te bieden, kunnen in deze rubriek aankondigingen van diversen aard tegen een gereduceerd tarief van 1 shilling per 6 woorden worden opgenomen. Het verschuldigde moet bij vooruitbetaling worden voldaan.

Deze "Nederlandertjes" moeten uiterlijk Dinsdagmorgen 9 uur in ons bezit zijn om in het daaropvolgend nummer te kunnen worden opgenomen.

BERICHT aan allen in dienst van het Koninkrijk der Nederlanden. Indien U een Hollandsch Nieuw Testament verlangt of andere moeilijkheden hebt, wendt U tot Mr. H. Slipe, 296, Bath Street, Glasgow, C.2.

GEVRAAGD cook-general. Goed tehuis, prettige omgeving. Kleine familie. Mevr. van Citters, Broadlands, Wroxham, nr. Norwich, Norfolk.

HOLLANDSCHE dame (haar man in buitenland) zoekt van 22 Dec. af, begin Januari een gezellig tehuis, slaapkamer, zitkamer en gebruik van badkamer met volledig pension en telefoon. Prijs mondeling overeen te komen. Liefst geen beroepsensioen. Afspraken telefonisch Rickmansworth 3302 of Box No. 604 Vrij Nederland.

KAMER MET pension aangeboden voor heer. S.W. London. Telefoon en badkamer. Brieven onder No. 605 van dit blad.

NURSE-HULP dadelijk vereischt, Sherborne, Dorset. Eerste baby spoedig verwacht. Goed salaris. Brieven aan Dirkje Groenewoud, Mill Cottage, Rimpington, nr. Yeovil.

fabrieken, sleepboten, aken, locomotieven en goederentreinen.

Alle piloten kwamen behouden op hun basis terug. Zij deelden mede, dat zij in het geheel geen tegenstand van vijandelijke vliegtuigen hadden ondervonden. Zoo hier en daar kwam het afweergeschut in actie, maar dit kon weinig kwaad doen aangezien de vliegtuigen met groote snelheid en zeer laag boven den grond vlogen.

Het leger-cabaret in Londen

HET WAS een groote onderscheiding voor het cabaret van de Koninklijke Nederlandsche Brigade, dat het werd uitgenoodigd om op te treden op een weldadigheidavond in de Queensberry All-Services Club te Londen. Immers, niet alleen waren deze Nederlandsche artiesten de eenige buitenlanders in dit programma, maar bovendien bevonden zij zich in een gezelschap van bekende artiesten, van wie wij noemen: Tommy Trinder, Vera Lynn, Leslie Henson, Vic Oliver, Arthur Askey, Georgie Wood, Pat Taylor, Teddy Brown, Flanagan & Allan, Geraldo en zijn band, etc.

Uitstekende soli werden ten gehore gebracht door Max Geldray, Harry van der Lijn, Ben de Koning, James Grootkerk e.a. en het optreden van deze Nederlanders, die in den loop der jaren reeds zulk uitstekend propagandistisch werk op dit gebied hebben gedaan, was weer een groot succes.

SHIRT AND COLLAR MACHINISTS

BEGINNERS TRAINED. £2 10s. p.w. during training. Excellent prospects for trained workers. Pleasant small factory. Central heating. Please apply, RESARTUS, Ltd., Sarda House, 183/189, Queensway, Bayswater, W.2.

STENO-TYPISTE met kantoorervaring en perfecte kennis Engelsche taal gezocht door moderne fabriek. Uitvoerige sollicitaties aan ANGLO FELT INDUSTRIES, Whitworth, nr. Rochdale.

TE HUUR MOOIE gem. slaapkamer voor dame alleen. W. en k. stroomend water. Telefoon in huis. Golders Green. Brieven onder No. 606 van dit blad.

WANTED FULL LEICA equipment, tripod and exposuremeter. Box 247, Strand House, W.C.2.

RIEK P. Ik wensch U een plezierige St. Nicolaas, met vele herinneringen aan de gelukkige voorbij gegane jaren. Ik blijf hopen. Fred.

FAMILIEBERICHTEN

Teneinde Nederlanders in staat te stellen familie en vrienden op de hoogte te houden van mededeelingen uit den familiekring, kunnen in deze rubriek aankondigingen van diversen aard tegen een gereduceerd tarief van 1 shilling per 6 woorden worden opgenomen. Het verschuldigde moet bij vooruitbetaling worden voldaan.

Deze "Familieberichten" moeten uiterlijk Dinsdagmorgen 9 uur in ons bezit zijn om in het daaropvolgend nummer te kunnen worden opgenomen.

Geboren: JAAP WILLEM POT, zoon van Frederika Canter Cremers en Ir. J. B. Pot, Pil. Off. R.A.F.-V.R. "The Clinic," 20, Devonshire Place, London, W.1. 25 November, 1942.

Getrouwd: DOROTHY M. BURNSIDE en PIETER JOZIASSE, Adj. Purser s.s. Volendam. 2, Sandringham Terrace, Port Bannatyne Bute. 21 November, 1942.

Getrouwd: JEFF. P. A. M. VAN DEN BOGAERT en RUTH G. LOEB. 1 December, 1942.

PRUNIER
72 St. James's St. London, S.W.1. Reg. 1373
LUNCH and DINNER
as usual
OPEN ON SUNDAYS
Huitres, Crustaces,
Poissons de Mer

Le Coq d'or Restaurant
onder persoonlijk toezicht van
HENRI SARTORI en E. BERTHAUD
EIGENAARS
ZALEN VOOR KLEINE EN GROOTE PARTIJEN
ONTVANGSTEN COCKTAIL PARTIES ETC.

Hierdoor deelen wij tot onze groote droefheid mede dat onze lieve neef LEO NIEULANT PELKMAN zijn leven gegeven heeft bij het vervullen van zijn plicht in dienst van het Vaderland. Namens de familie, J. A. Nieulant Pelkman, 15e, Beaufort Road, Cambridge Park, Twickenham. Ir. H. Nieulant Pelkman, 28 Beresford Avenue, Twickenham.

De Heer en Mevr. E. Luff-Schuilenga geven met blijdschap kennis van de geboorte van hun zoon PETER PURNELL 29, Bowfell Road, Flixton, Manchester. 14 Nov. 1942

VOOR STILLE ZONDAGUREN

"Eben Haezer"

TOT HIERTOEF heeft ons de Heere geholpen.

Daaraan moest ik denken, toen voor het eerst sinds het uitbreken van den oorlog de klokken hebben geluid over Engeland.

Het was de verbreking van een lange beklemming, die op ons lag. Het ontwakten uit een benauwden droom tot een schoone werkelijkheid.

Wie het Engeland van voor den oorlog kent, zal in dien tijd steeds weer onder de bekoring zijn gekomen van het prachtig klokkespel der Cathedralen en Dorpskerken.

Iederen Zondagmorgen nodden zij de menschen tot bede en dank, en er is haast geen beter middel om de stille schoonheid van dit groote Eiland te leeren kennen dan om op te gaan naar Gods Huis in de vredige sfeer van de village met zijn oude boomen en nieuwe bloemenpracht.

Totdat op den gedenkwaardigen Zondagmorgen van den derden September, den klokken het zwijgen werd opgelegd.

Honderden kerken vielen ten offer aan de Blitz en het geluid konner klokken zal nimmermeer worden gehoord.

In den oorlog kon het klokgeluid alleen nog maar beteekenen "invasie", strijd en nameloos leed.

Zoo hebben zij drie jaren

lang gezweven, totdat, Gode zij dank, het licht in het Oosten begint te dagen.

En het strekt dit volk tot eer, dat het aan zijn blijdschap uitdrukking heeft gegeven, door op den Zondagmorgen den jubel der klokken te laten weerklinken door het geheele land.

In onzen gemeenschappelijke strijd voor vrijheid en recht past het ons, even stil te staan en, onder het geluid der klokken, de handen te vouwen tot stil gebed voor ons arme land, dat nog zucht onder het juk der vreemde dwingelandij.

En als we dat in waarheid hebben gedaan, dan hebben we het uitgesproken in de woorden, die boven dit opstel staan: "Eben Haezer," "Tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen."

Dan zullen we ook ervaren den troost, die er uitgaat van dit Gods Woord. Troost voor het leed, dat over de wereld is gekomen, maar ook kracht.

Want hij geeft den moeden kracht en Hij richt de gebogenen op, en we gaan weer voorwaarts in het geloof dat God uitkomst zal geven en ons den Zegen zal schenken.

De klokken zullen weer zwijgen, wellicht voor langen tijd, maar we weten nu, dat ze nog kunnen zingen, want we hebben hun stemmen gehoord en ons hart is verblijd geweest.

VAN AMSTEL.

★ Buiten het Rijksgebied

H.M. de Koningin bezoekt het kamp der Brigade

H. M. KONINGIN WILHELMINA heeft 1 December een onverwacht en niet officieel bezoek aan het kamp der Koninklijke Nederlandsche Brigade "Prinses Irene" gebracht. H.M. was daarbij vergezeld van een hofdame, Mevrouw Verbruggen van Ravestein, voorts van Haar adjutant, Schout-bij-nacht Baron De Vos van Steenwijk, Generaal-Majoor H. J. Phaff, inspecteur der Nederlandsche troepen, en door andere officieren. H.M. inspecteerde de vaandelwacht en sprak in de cantine met tal van soldaten. Voorts bezocht H.M. de patienten in het militaire hospitaal en in de ziekenbarakken in het kamp.

Britsche Koning en Koningin bij Koningin Wilhelmina

KONING GEORGE en **Koningin Elizabeth** hebben Koningin Wilhelmina een bezoek gebracht.

Prinses Juliana ontvangt Nederlandsche zeevarenden

UIT MONTREAL wordt gemeld, dat Prinses Juliana op 22 November zeven Nederland-

sche zeevarenden heeft ontvangen, van wie drie van een getorpedeerd schip.

West-Indië onderscheiden

EEN NEDERLANDSCH kleurling uit West-Indië, Cecil Desmond Woods genaamd, heeft te Londen de bronzen medaille van de Royal Humane Society en een chèque voor 25 pond ontvangen wegens moedig gedrag nadat zijn schip in de Caraïbische Zee, die vol haaien is, was getorpedeerd.

Woods behoorde tot de bemanning van een tankschip, dat den geheelen nacht door een duikboot werd achtervolgd, die het tenslotte met vier torpedo's trof, waarna het schip in vijf minuten zonk.

Het was een pikdonkere nacht. Toen Woods in het water lag, ontdekte hij in zijn buurt een kok, die niet kon zwemmen en wien hij zijn eigen zwemvest gaf. Daarna zwom hij naar den derden officier, die zoo uitgeput en gewond was, dat hij op het punt was te verdrinken. Woods trok hem op een vlot, maar dit mocht niet meer baten, want de derde officier stierf kort daarna. Woods hielp met nog een an-

der lid der bemanning de schipbreukelingen over de 300 vadem diepe zee roeien. Vijftien leden der bemanning verloren het leven en waren de eerste slachtoffers van den duikbootoorlog in de Caraïbische Zee.

Aangezien er een groot tekort

aan medailles bestaat, heeft de Royal Humane Society besloten tijdelijk alleen de linten uit te reiken, zoodat ook Woods alleen het lint der bijbehorende medaille ontving. Ook de reeders van het tankschip hebben Woods voor zijn moedig gedrag beloond.

★ Neerland's aandeel in den oorlog

Nederlanders in actie in Noord-Afrika

"IK HAD een prachtige bemanning en dat is dan ook de reden, dat wij met zooveel succes de actie in de baai van Bougie zijn doorgekomen," zeide de Nederlandsche gezagvoerder van het Nederlandsche koopvaardij-schip, waarvan wij in de vorige editie de avonturen hebben bericht.

De gezagvoerder was vol lof, vooral over de Javanen, die hij als onbevreesd, trouw en enthousiast beschreef. Zoo vertelde hij, dat een der Javaansche bedienenden hem, toen de bommen overal om het schip vielen, heel kalm een kopje thee op de brug kwam brengen. De gezagvoerder was hier zoo door verrast, dat hij den Javanen beval onmiddellijk te maken,

dat hij wegwam. Later liet hij den betrokkene bij zich komen en complimenteerde hem voor zijn goede zorgen en zijn moedig gedrag.

Wat de bemanning betrof, zeide de gezagvoerder, dat elk zijn plicht heeft gedaan. Hoewel de meeste leden der bemanning maar een heel flauw begrip hadden van het bedienen van het afweergeschut, werd er als het ware om gevochten om de vliegtuigen te kunnen beschieten. Zelfs de kapper, de kok en het bedienend personeel beijverden zich met het laden en afvuren van het afweergeschut.

De Nederlandsche gezagvoerder weigerde gedurende deze actie de Nederlandsche vlag te strijken. Hij zeide, dat de Nederlanders zich er niet voor schaamden te toonen, dat zij aan deze actie deelnamen.

Op de terugreis deed zich een merkwaardig incident voor. Reuter's correspondent, die zich aan boord van dit schip bevond, wist niet of zijn bericht over de actie Engeland had bereikt. Hij werd dit eerst gewaar toen de bemanning, die het radiotoestel op Radio Oranje had ingesteld, op de terugreis het verhaal kon beluisteren.

Nederlandsche bommen op konvooi bij IJmuiden

EEN ESCADRILLE van den Nederlandschen marine-vliegdiens heeft op 25 November een konvooi ter hoogte van IJmuiden aangevallen. Een der piloten zag, dat een van zijn bommen een der schepen trof. De bom ontplofte met een gelen vuurstraal. Het schip was enkele minuten later in grijze rookwolken gehuld.

De andere bemanningen konden in verband met de slechte weersomstandigheden de resultaten van het bombardement niet aannemen, maar men gelooft, dat er minstens twee schepen zijn getroffen.

SINTERKLAAS BIJ DE NEDERLANDSCHE STRIJDE

Op Zaterdag 5 December 1942 te 8 uur p.m. zullen Sinterklaas en Zwarte Piet een bezoek brengen aan de Club voor Nederlandsche strijders, Russell Square, Londen, W.C.1. Aan het feest zullen de bekende Nederlandsche zangeres Joy McArden, Wilma Vanna in een klompdans en Bradley Harris (confereancier) medewerken, met de heer Vis aan de piano. Wegens verwacht groot bezoek alleen toegankelijk voor Nederlandsche Strijders in Uniform op vertoon van Monsterboekje met niet meer dan één introductie.

★ PRINS BERNHARD FONDS ★

HIER IS een overzicht van het oorlogsmateriaal, dat door tusschenkomst van ons Fonds is aangeboden t.w.:

1 Torpedojager ("Jan van Galen").
3 Motor Torpedo Booten.
32 Bommenwerpers.
3 Nachtjagers.
100 Jagers.
6 Tanks.
14 Bren Gun Carriers.
Daar de ontvangsten uit Ned-Indië bijna 90% van het totaal bedragen, is het duidelijk dat de invasie van dit Rijksgebied alsmede van de omliggende landen een ge-

weldige daling in onze ontvangsten heeft teweeg gebracht.

Wij zijn echter vast besloten op den ingeslagen weg voort te gaan. Prins Bernhard heeft als beschermheer van het Prins Bernhard Fonds aan den minister van vliegtuigproductie, kolonel Llewellyn, een chèque overhandigd voor den aankoop van vier jachtvliegtuigen, waarmede het eerste honderdtal, dat het fonds beschikbaar heeft gesteld, is afgesloten.

De behoefte aan oorlogsmateriaal is grooter dan ooit. Nederlandsch Indië, dat zich zooveel geldelijke opofferingen getroost

had, gaat nu zelf gebukt onder het juk van den overweldigder, en de Rijksgenooten, die het geluk hebben zich in vrije gebieden te bevinden, kunnen niet beter hun saamhoorigheid toonen dan door bij te dragen tot ons Fonds voor de aanschaffing van oorlogsmaterieel, dat mee zal helpen tot de bevrijding van onze bezette gebieden.

Stort Uw bijdragen te Londen: bij de Firma B. W. Blydenstein & Co., 54-56, Threadneedle Street, Londen, E.C.2.
op Curaçao: bij Maduro & Curiel's Bank, Curaçao.

Ontvangsten sedert de oprichting per 31 October 1942

	Guldens		Guldens
Nederlandsch Oost-Indië ...	17.094.630	Djeddah ...	7.083
waarin begrepen:		Ecuador ...	3.260
Koningin Wilhelmina Fonds ...	5.000.000	Egypte ...	13.040
N.I. Spitfire Fonds ...	1.140.000	Faroe Eilanden ...	8
Ver. Prins Bernhard & N.I. Spitfire Fonds ...	10.498.018	Finland ...	121
Nederlandsch West-Indië ...	1.024.370	Goudkust ...	319
waarin begrepen:		Griekenland ...	149
Comité Nederland ...	392.640	Guatemala ...	1.218
Prins Bernhard Comité ...	337.050	Haifa ...	177
Dames Spitfire Comité ...	39.520	Hongkong ...	7.797
Aruba ...	63.240	Japan ...	13.239
Suriname ...	128.506	Mexico ...	4.313
Groot Brittannië en Ierland ...	296.936	Nigeria ...	1.442
Argentinië ...	99.585	Palestina ...	277
Australië ...	7.005	Panama C.Z. ...	4.591
Belgische Congo ...	9.416	Peru ...	1.485
Bolivia ...	3.979	Portugeesch Oost-Afrika ...	2.933
Brazilië ...	404	Portugeesch West-Afrika ...	380
Britsch Guiana ...	1.520	Roemenië ...	203
Britsch Kameroen ...	38	Sierra Leone ...	357
Britsch Indië ...	9.242	Singapore ...	83.087
Britsch Oost-Afrika ...	9.242	Spanje ...	1.568
Canada ...	4.755	Tanger-Marokko ...	767
Canarische eilanden ...	1.030	Thailand ...	3.796
Chili ...	12.070	Trinidad ...	103
China ...	4.957	Unie van Zuid Afrika ...	52.616
Colombia ...	17.846	Venezuela ...	78.934
Cuba ...	10.135	Ver. Staten van N. Amerika ...	28.899
		Zwitserland ...	6.748
		Diverse landen ...	567
		Opvarenden van Schepen ...	12.580
		Gekweekte Rente ...	34.944
			28.549
			19.002.710

★
Scheepsreparaties
aan de Mersey
**GRAYSON ROLLO
& CLOVER DOCKS**
Limited
LIVERPOOL
BIRKENHEAD • GARSTON

GIBSON-RANKINE LINE

LEITH, GRANGEMOUTH
GLASGOW

★
In vrede-tijd onderhoudt deze maatschappij geregelde-diensten tusschen Leith, Grangemouth en Dundee naar

ROTTERDAM
en
AMSTERDAM

WANNEER NEDERLAND WEER VRIJ IS—

Wij zijn er zeker van dat het niet lang meer zal duren voordat wij onze voor-spoedigen handel met Nederland en Nederlandsch Indië kunnen hervatten en onze klanten weer kunnen voorzien van onze bekende handzagen, trekzagen, land- en tuinbouw-gereedschappen.

SPEAR & JACKSON LTD.
SHEFFIELD • ENGLAND

IN DEZEN OORLOG TELEGRAFEEREN DE GEALLIEERDEN

door

CABLE AND WIRELESS

LIMITED

De eenige telegraafmaatschappij in dit land welke geheel Britsch eigendom is en waarvan de staf alleen uit Britten bestaat

HASTIE

GREENOCK

ELECTRISCH HYDRAULISCHE STUURINRICHTING

als geleverd aan

**HET 36.000 TON HOLLAND-AMERIKA
PASSAGIERSVAARTUIG**

“NIEUW AMSTERDAM”

JOHN HASTIE & CO. LTD.
KILBLAIN ENGINE WORKS, GREENOCK

TELEFOON: 2286-7-8
TELEGRAMADRES: HASTIE, GREENOCK

RIDPESTS

LIMITED

Scheeps Ontsmetters

BLAUWZUUR GAS • ZWAVEL
DIOXIDE • FORMALINE FUMI-
GATIE • SPROEI EN POEDER
BEHANDELINGEN TEGEN IN-
SECTEN • ONTSMETTERS VOOR
ALLE BELANGRIJKE SCHEEP-
VAART MAATSCHAPPIJEN.

18 Andrew St., London, E.14

Telephone: East 2393

ELECTRISCHE MACHINES

HANDELSMERK
van

THE BRITISH THOMSON-HOUSTON
COMPANY LIMITED
Fabrikanten voor electrotechnische
benodigdheden

Wij vervaardigen alle soorten
electrische machines en appa-
raten (groot en klein) met een
over de geheele wereld bekende
reputatie voor betrouwbaarheid.

THE BTH Co., Ltd.
CROWN HOUSE, ALDWYCH,
LONDON, W.C.2.

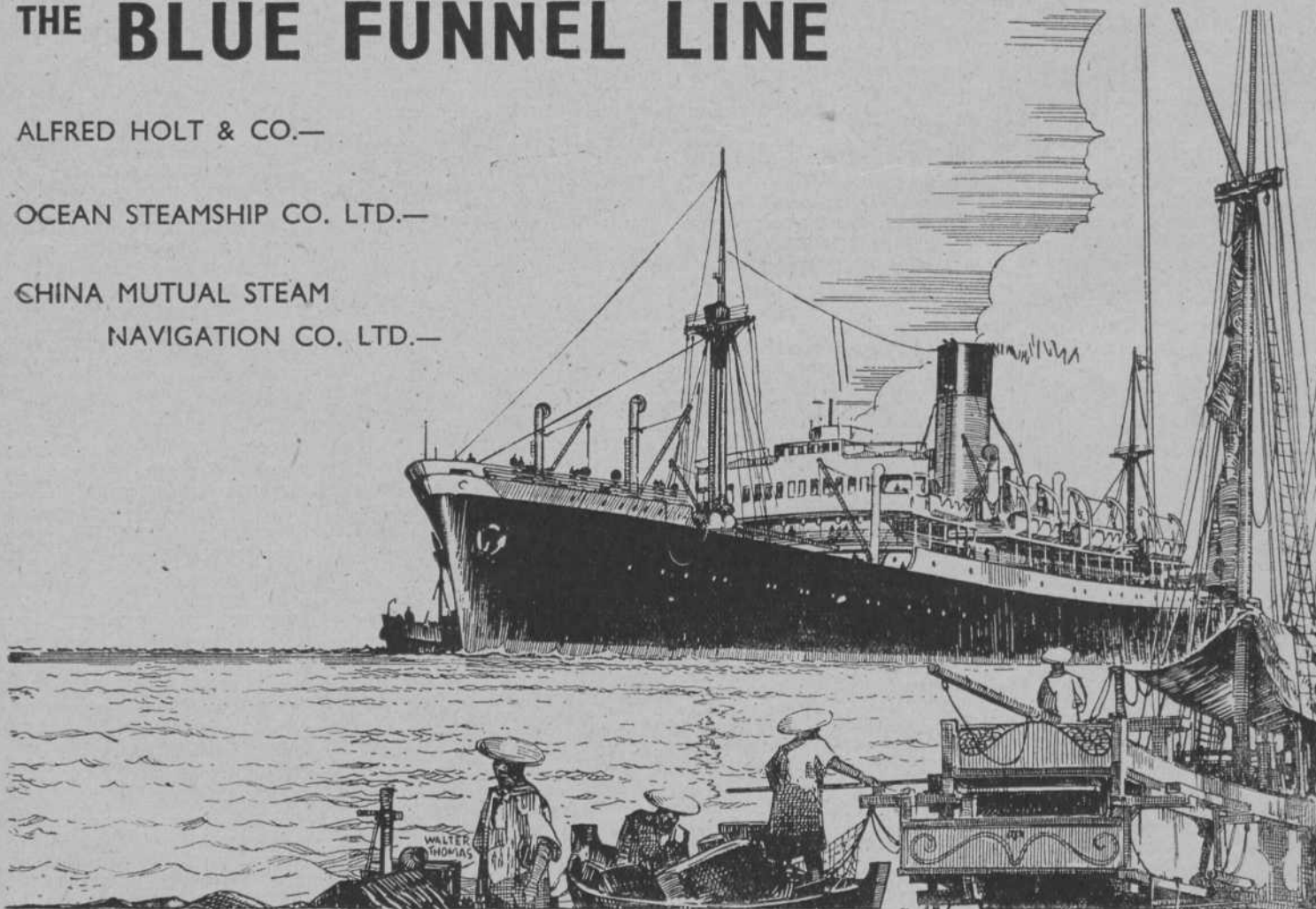
A 3214N

THE BLUE FUNNEL LINE

ALFRED HOLT & CO.—

OCEAN STEAMSHIP CO. LTD.—

CHINA MUTUAL STEAM
NAVIGATION CO. LTD.—

For all information on Netherlands East Indies Trade apply to
THE BRITISH CHAMBER OF COMMERCE FOR THE NETHERLANDS EAST INDIES (Inc.)
Cecil Chambers, Strand, London, W.C.2.

LEZERS PARLEMENT

De lezers kunnen op deze bladzijde meeningen of denkbeelden te kennen geven ten bate van de nationale zaak, onafhankelijk van de opvattingen der redactie

DE VROUW ZONDER UNIFORM

Geachte Redactie,

Op de vragen van "Krijgsman" zou ik gaarne het volgende willen antwoorden:

1. Er is geen Nederlandsch Vrouwelijk Hulp Corps, omdat de Nederlandsche Regeering niet een dergelijk Corps heeft opgericht. Het initiatief tot de oprichting behoort m.i. genomen te worden door den Minister van Oorlog.

2. Het percentage vrouwen zonder kleine kinderen, dat haar vollen tijd aan oorlogswerk geeft is ongetwijfeld ver over 75. Ondergeteekende kent in haar eigen omgeving geen Nederlandsche vrouwen die niet met hart en ziel meewerken voor de bevrijding van Nederland. Maar misschien kent "Krijgsman" er velen in zijn milieu. Zelfs het percentage daarvoor werkende vrouwen met kleine kinderen (en zonder hulp in de huishouding) is nog zeer groot.

3. Nederlandsche vrouwen die voor de Staat werken, verdienen niet betere salarissen dan WRENS, ATS en WAAFS. Deze laatsten ontvangen zakgeld, terwijl zij niet in eigen levensonderhoud behoeven te voorzien. Zij hoeven niet in de rij te staan voor haar rantsoenen, zij hebben geen moeilijkheden met kledingdistributie, geen reiskosten naar en van haar werk, en bovendien geregeld verlof met vrij reizen. De vrouw, die op kantoor werkt, moet in haar z.g. "vrijen tijd" al haar huiswerk en boodschappen doen. Heeft zij heusch een "prettiger" leven?

Hoogachtend,
J. KUIPERS-TEN HAVE.

DOEN VROUWEN HAAR PLICHT NIET?

Geachte Redactie,

Wilt U mij toestaan "Krijgsman" te antwoorden op zijn betoog?

Om te beginnen met Nederl. vrouwen in uniform. Toevallig heb ik zelf reeds ettelijke malen overwogen of het beter zou zijn bijv. bij de WAAF dienst te nemen dan bij de Nederlandsche Regeering te werken, zoals in het onderhavige geval. Ik ben echter tot de conclusie gekomen, dat ik mij hier nuttiger maak. Immers het aantal Nederlandsche krachten is beperkt. Het eenige is dus, dat wij niet in uniformen rondwandelen, maar is dit het eenige "bewijs", dat men zijn plicht doet? Loopen de munitie-arbeiders in uniform?

Punt 2): Hoeveel vrouwen zonder kinderen doen oorlogswerk? Een gróót percentage. Ik

beschik niet over officieele cijfers, maar in mijn directe omgeving zijn er velen, zelfs met kinderen!

Punt 3): Betere salarissen, ja, maar wat een vergelijking. Prettiger leven? Ik ben ervan overtuigd, dat de geuniformde vrouwen een veel zorgelozer bestaan leiden. Geen kleding- noch etenszorgen. Geen inkoop op een holletje in lunch-tijd (in de rij staan). Geen eten koken, geen man te verzorgen, geen huishouding doen, wasschen, stoppen en strijken, en... dit alles 's avonds NA de dagtaak.

Dat de vrouwen en kinderen van onze mannen thuis in Holland verhongeren (zij zijn niet de eenigen), weten we. Maar werken wij dan niet om hieraan zoo spoedig mogelijk een einde te maken?

Er zijn zeker vrouwen, die trachten buiten schot te blijven, maar deze zijn even verachtelijk als hun mannelijke "collega's".

Maar gesteld dat deze heeren nu eens worden opgeroepen, zijn wij niet-geuniformde vrouwen dan niet extra welkom op administratieve banen bij de Regeering?

Met dank voor de plaatsing,
Hoogachtend,

MAAR EEN VROUW IN BURGER.

BALLINGSCHAP VOOR VERRADERS

Geachte Redactie,

Het schijnt mij een schitterende idee, de idee, die de heer S. in Uw nummer van 28 November te berde brengt. Hij wil allen, die na 1 Januari a.s. in Nederland met een N.S.B. speldje of in een of andere N.S.B.-uniform rondlopen; gedwongen zien na de overwinning minstens zes maanden van hun leven op dezelfde wijze door ons land te paradeeren.

Ik zeg "een schitterende idee". Ik zou willen wijzen op dit onverwachte juridische gevolg van zoo'n maatregel: De gedwongen ballingschap, die de Nederlandsche Wet niet kent en die men ook niet moet invoeren, daar ze in den tegenwoordigen tijd een onmogelijke straf geworden is (omdat andere landen de wettelijk verbannen een eenvoudig niet zouden binnenlaten). Deze ballingschap wordt door zulk een gebod tot dragen van speld of uniform wel mogelijk; en wel op deze wijze: de N.S.B.-er, die — als eenmaal de overwinning der Geallieerden nabij is — heel goed beseft, dat hij in N.S.B.-uniform of met N.S.B.-speld getooid nog na vele jaren in Nederland zou worden in een gracht gegooit, zal niet alleen op de vlucht gaan (dat zal hij, indien nog levend, toch wel doen), maar ook zal hij zijn heele verdere leven *ons vaderland mijden*.

Zoo is hij gestraft met een levenslang nationaal pariaschap, dat hij als verrader volkomen verdiend heeft.

MR. X.

DE VLUCHTELINGEN IN FRANKRIJK

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van "het antwoord van bevoegde zijde" op het ingezonden stuk "Onze Vluchtelingen in Frankrijk", in Uw nummer van 21 November, verzoek ik U beleefd plaatsruimte te willen verleen aan het hiernavolgende:

Reeds uit den eersten zin van dit antwoord blijkt dat de betreffende vertegenwoordigers van Hr. Ms. Regeering niet steeds de grootste en noodzakelijke activiteit aan den dag hebben gelegd. Immers in dien zin wordt gezegd dat "Reeds gedurende maanden worden alle pogingen aangewend, enz." Deze pogingen hadden aangewend behoren te worden gedurende jaren en wel van de ineenstorting af van Frankrijk.

Indien men van dien tijd af maandelijks een klein aantal b.v. 50 personen had geëvacueerd, dan was men nu niet voor de moeilijkheid gekomen een te groot aantal tegelijkertijd te moeten evacueeren.

Ik ken gevallen van Nederlanders, die zich sedert Mei 1940 in Frankrijk bevinden en die pas op het allerlaatste oogenblik in September van dit jaar geëvacueerd werden en anderen, die er waarschijnlijk nu nog zitten.

De groote moeilijkheden zijn pas ontstaan gedurende het laatste halve jaar. Moeilijkheden bij het verkrijgen van Fransche uitreisvisa bestonden er tot Augustus j.l. beslist niet. Eerst daarna begonnen de Fransche autoriteiten bezwaren te maken, die echter nog niet onoverkomelijk waren. De Spaansche en Portugeesche doorreisvisa waren inderdaad slechts te verkrijgen, indien de eindbestemming van den betrokkene vaststond en ook de scheepsgelegenheid verzorgd was. Wat het werkelijk zoo moeilijk om voor deze Nederlandsche vluchtelingen een eindbestemming te vinden? Ware het niet mogelijk geweest om voor hen in een der geallieerde landen, hun Dominions of Koloniën een tijdelijk toevluchtsoord te vinden, indien dit al niet in Curaçao en Suriname mogelijk was! Hun aantal was toch niet zoo overweldigend groot, dat dit niet met eventuele garanties van Regeeringszijde te bereiken geweest ware.

Dat o.a. het ontbieden van barakken uit Amerika een hinderpaal moest vormen voor het evacueeren der vluchtelingen naar Suriname, kan toch door niemand als een steekhoudend argument aangenomen worden!

Wat de scheepsgelegenheid betreft, ook deze was te verzorgen geweest, zie slechts de vele duizenden andere vluchtelingen die Portugal en Spanje per boot hebben verlaten.

De redactie behoudt zich het recht van bekorting voor terwille van plaatsruimte, ter vermijding van herhalingen, of om brieven voor opneming geschikt te maken

Naar de meening van het overgrootste deel der Nederlanders in Frankrijk en niet alleen der vluchtelingen doch ook en voornamelijk die der "Engelandvaarders" zijn de betrokken autoriteiten in hun taak betreffende de evacuatie zeer zeker te kort geschoten. M.i. waren deze autoriteiten niet voldoende doordrongen van den ernst der situatie, i.v.m. het gevaar en zelfs levensgevaar waarin de vluchtelingen in Frankrijk verkeerden. Er is inderdaad in de laatste maanden door de Nederlandsche autoriteiten een groote activiteit aan den dag gelegd, doch toen was het bijna en voor velen reeds, helaas, te laat.

Een zoojuist via Frankrijk aangekomen "Engelandvaarder".

★ VERSCHENEN ★

"Vrij Nederland" ZAKAGENDA

voor 1943

Een handig boekje in fraai leder gebonden, zilver op snee. Behalve de portretten van onze Koningin en het Prinselijke Gezin, en een lijst van de verjaardagen van de leden van het Koninklijk Huis, bevat deze agenda alle belangrijke Nederlandsche adressen te Londen. De prijs van deze agenda is 4sh. afgehaald aan onze bureaux en 4sh. 3d. toegezonden per post. De voorraad is beperkt, bestel ze dus nu heden.

Hier afknippen en sturen aan The Netherlands Publishing Co. Sales Department, 7 Park Lane, London, W.1

Ondergeteekende
wonende
te
verzoekt toezending van
Vrij Nederland zakagenda's 1943 waarvoor ingesloten cheque/postal order.
Handtekening

SPORT IN ENGELAND

Staan Nederland's kansen beter?

THANS, een week voor den voetbalwedstrijd Nederland-België, vraagt men zich in Hollandse en Belgische voetbal-kringen af, welke van beide ploegen de beste kansen heeft.

Onder leiding van Hebben heeft het Belgische legerelftal de laatste maanden goed getraind. Zaterdag j.l. behaalden de Belgen een overwinning op het Tsjechische legerelftal dat met 5-0 verslagen werd.

De voetballers van onze Brigade en Vloot hebben gedurende de afgelopen weken echter evenmin stil gezeten. De spelers van de Marine hebben—elk in eigen omgeving—hun oefening met alle energie voortgezet; het legerelftal speelde de vorige week een oefenwedstrijd tegen een sterke ploeg van de Britsche Navy te Ipswich. Onze jongens verloren met 2-0, doch maakten zulk een uitstekenden indruk, dat na afloop de scheidsrechter vroeg hoeveel beroepsspelers in ons elftal meespeelden. Het zal de Keuze-Commissie aanstaanden Zondag in het kamp van de Brigade niet gemakkelijk vallen een keus te doen uit het beschikbaar staande materiaal.

Het is intusschen zeer opmerkelijk, dat ons elftal, zoowel in Belgische als Nederlandsche kringen, sterk favoriet is. De oorzaak ligt voornamelijk bij de nieuwe aanwinsten van onze Marine.

Hoog bezoek

Er bestaat in geallieerde kringen groote belangstelling voor dezen internationalen voetbalwedstrijd. Vele hoge gasten zullen Zaterdagmiddag den strijd tusschen onze landgenooten en de Roode Duivels volgen, o.a. Koning Peter van Zuid Slavië.

Prins Bernhard der Nederlanden, Prins Felix van Luxemburg, de eerste-ministers Pierlot en Gerbrandy, en nagenoeg alle ministers van het Belgische en Nederlandsche kabinet, den vertegenwoordiger van den Britschen Koning, Lord Wigram etc.

Wij herhalen ons dringende verzoek aan allen, die den wedstrijd zullen bijwonen, om voor half drie op het terrein aanwezig te zijn en uiterlijk half twee de West-End te verlaten. De parade van Home Guard, Civil Defence, ATS en WAAF zal precies om half drie beginnen, dit in verband met de tijden van uitzending van den wedstrijd naar Europa.

Het Holland-België-week-end

Het door beide elftallen af te werken programma tijdens het volgende week-end luidt:

Donderdag 10 December 12 uur: aankomst van het Nederlandsche en Belgische elftal in Londen. 3 uur: samenkomst van spelers en officials op het Griffin Park-terrein te Brentford, gevolgd door persbijeenkomst. Vrijdag 11 December 11 uur: Kranslegging bij den Cenotaaf door beide elftallen. 12.45 officiële lunch voor leden van eere-comité, elftallen, officials en eere-gasten. 14.30 Parade van den kapel van de Koninklijke Nederlandsche Brigade door den West-End te Londen. Begonnen wordt voor de Connaught Rooms, Queen Street; gestopt wordt voor Arlington House en Vrij Nederland.

Zaterdag 12 December, 2.30, Voetbalwedstrijd Nederland-België, Griffin Park; 6.30, Gemeenschappelijke maaltijd voor spelers en officials in het Institut Belge, met uitreiking van den beker en medailles aan de winnende ploeg en spelers van beide elftallen.

De kaartverkoop

Wij kunnen enkelen vragers mededeelen, dat alleen zitplaatsen

Zaterdagmiddag 12 DECEMBER - HALF DRIE

Dat is de tijd, waarop U aanwezig dient te zijn, indien U bij alle ceremoniën wilt zijn, die voorafgaan aan den internationalen voetbalwedstrijd

HOLLAND-BELGIË

Griffin Park, Brentford, Londen

OVERDEKTE EN GERESERVEERDE ZITPLAATSEN

Eere-tribune, 7/6 Hoofdtribune, 5/-
Middentribune, 3/- Zijvakken, 2/6

Alle zitplaatsen op het Brentford-terrein zijn overdekt

Voorziet U reeds thans van plaatsen. Griffin Park is geen Wembley en het aantal overdekte zitplaatsen is beperkt. Kaarten verkrijgbaar bij Vrij Nederland, 7, Park Lane, W.1 (ook per post). Zie onderstaande namen. Gereserveerde staanplaatsen ad. 2/- en staanplaatsen ad. 1/6 (militairen in uniform 50%, reductie op de staanplaatsen) zijn alleen op den dag van den wedstrijd zelf aan het Stadion verkrijgbaar.

Zij, die die de parade van de Home Guard voor den wedstrijd en verdere ceremoniën willen bijwonen, moeten half drie aanwezig zijn. In verband met de radio-uitzendingen naar Nederland, moet precies om kwart voor drie worden afgetrapt.

STRATTON HOUSE (hall), Opperwachtmeester J. Cambier; ARLINGTON HOUSE, A. A. C. Domhof; KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE MARINE, Kwartiermeester A. Geschiere; NETH. SHIPPING & TRADING COMMITTEE, De Heer C. H. Blackburn; LENSURRY CLUB, De Heer Dike.

in voorverkoop zijn. Van de eere-tribuneplaatsen ad. 7/6 zijn de meeste gedurende de afgelopen week verkocht. Nog enkele zijn verkrijgbaar bij de in dit nummer voorkomende advertentie genoemde adressen.

De staanplaatsen kunnen op den dag van den wedstrijd zelf uitsluitend aan het terrein gekocht worden. Ook de kortingen voor personen in uniform worden uitsluitend op den dag zelf aan het stadion toegestaan.

DEZE week was er een heelen dag lang meer "deining" dan ooit in de altijd al druk bewogen nieuwswaai van Fleet Street en "Minnie" (het Ministry of Information). Onze landgenoot van den Bogaert, die zichzelf wegens zijn... embonpoint den bijnaam "Double Dutchman" heeft gegeven, en die al het nieuws dat er is op den voet volgt (en soms zelfs vóór is), was zelf "nieuws" geworden. Hij was in het huwelijksbootje gestapt en langs den kant stonden al zijn collega-nieuwsjagers te juichen. Journalisten zijn in het algemeen door hun beroep onpersoonlijker geworden dan getuigen van een huwelijk betaamt, maar ditmaal waren hun goede wenschen echt gemeend, want de "Double Dutchman" heeft zich in de journalistieke leeuwenkuil zeer populair weten te maken. Geen kleinigheid als men bovendien nog secretaris van de journalisten-vereniging is!

Het Londensche publiek, dat zoo langzamerhand gewend is aan de meest uiteenlopende en sonderlinge uniformen, heeft Zaterdag j.l. een nieuwe sensatie te verduren gehad, die het overigens—dit dient vermeld te worden—dapper heeft doorstaan. De aanblik van een in rooden jas gehulden heilige, compleet met tabbert, mijter en scepter, die—terzijde gestaan door een negerjongen—hardnekkige pogingen deed de aandacht van een taxi-chauffeur te trekken,

was inderdaad zeer vreemd, zelfs voor het reeds veelbeproeft Piccadilly. Het aantal wilde gissingen der Engelschen omtrent deze sonderlinge figuur zal zich ongetwijfeld hebben uitgestrekt tusschen qualificaties als "den Aartsbisschop van Nova Zembla" tot "den President van Vuurland" en ongetwijfeld waren het weinigen, die konden vermoeden, dat dit "slechts" een Nederlandsche Sinterklaas-metknecht was, wiens geboorteplaats—hoe actueel—als "ergens in Libye" gegeven wordt. Hoe dan ook, een aantal Nederlandsche kinderen, door mevrouw Marsman op Arlington House verzameld, hebben een heerlijken ochtend gehad. Naar verluidt is het hier in Engeland nog niet voorgekomen—zooals eens in de Utrechtsche straat te Amsterdam, vlak voor een befaamd adres voor poffertjes—dat twee concurrerende Sinterklazen elkaar publiekelijk "afdroogden". Daarvoor is de Nederlandsche kolonie te Londen alweer te klein.

Op zoek naar een cadeautje

voor Sinterklaas of Kerstmis zult gij—net als wij—al dikwijls hebben stil gestaan voor de prachtige uitstallingen van lederwaren, die op het oogenblik te Londen te zien zijn.

Maar net als wij, zult gij ook met leegte handen uit de winkel zijn teruggekeerd. De mededeeling: "Sorry, alleen voor officieren", zal ook U zijn toegevoegd.

Menigeen schijnt kwaad te worden als hij dit hoort. Men vindt het niet "eerlijk" dat al deze goede gaven niet voor den burger, en niet voor den gewonen soldaat beschikbaar zijn, maar alleen voor officieren. Zoo erg is het echter niet, als U precies de toedracht weet, is het n.l. heelemaal niet onbillijk.

Deze lederwaren zijn n.l. geen cadeaux voor officieren, maar vormen deel van de uitrusting. Alle officieren krijgen immers een toelage om hun uitrusting aan te schaffen. Ze moeten al hun kleedingstukken etc. in gewone winkels kopen. De gewone soldaat, de korporaal en onder-officieren, krijgen deze van den

fourier, maar de officier wordt verwezen naar den gewonen handel.

Opdat de winkels aan deze vraag kunnen voldoen, krijgen ze een extra leverantie van deze artikelen, die dan natuurlijk ook gereserveerd moet blijven "voor officieren". Dus toch niet zoo onbillijk, vindt U wel?

Een aantal ingezonden stukken schrijvers in The Times hebben zich den laatsten tijd bezig gehouden met de vraag wat de oorsprong is van het bekende Engelsche lied; "For he's a jolly good fellow".

De geleerden zijn het over het vaderschap in het geheel niet eens. Slechts op één punt bestaat overeenstemming en wel dat: "He is a jolly good fellow" gezongen wordt op het wijsje van "Malbrouck s'en va-t-en guerre".

Of met Malbrouck den Duke of Marlborough wordt bedoeld, zijn de geleerden het niet eens. Wel meent men, dat "s'en va-t-en guerre" een oude ballade is, die later aan de tijden is aangepast. Het schijnt ook vast te staan dat Marie Antoinette het liedje leerde van de kindermid van de Dauphine die het zong ten aanhoore van een bewonderend luisterend hof.

Of met Malbrouck de Duke of Marlborough bedoeld wordt of niet, doet er weinig aan toe. Zeker echter is dat het buitengewoon goed van toepassing is op een afstammeling van den dapperen hertog: Winston Churchill.

Nederlandsch in den Aether

RADIO-ORANJE

12.55-13.00 uur 20.45-21.00 uur

RADIO-BELGIË

8.40-8.50 (behalve Zondags)
17.30-17.45 (op even dagen)
21.00-21.15 (op oneven dagen)

B.B.C.

06.40-06.50 uur 07.40-
07.50 uur 11.45-12.00 uur 13.45-
14.00 uur 19.45-20.00 uur 23.50-
24.00 uur

★ Enkele Engelsche Zomertijd ★

373.1
METER

ZATERDAG, 12 December a.s. wordt de voetbalwedstrijd Nederland-België gespeeld. Gedurende 25 minuten zullen de luisteraars over de Forces-golfengte een verslag van dezen strijd in vier talen kunnen hooren t.w. van 4 uur-4.25 uur. In het Engelsch wordt gesproken door Raymond Glendenning, in het Fransch door Victor de Laveley, in het Vlaamsch door Nan Geersens (Jan Moedwil) en in het Nederlandsch door Ab. Milhado Jr. De Nederland-België wedstrijd zal verder nog worden uitgezonden via de "Overseas service" naar Nederland en België. Een speciale reportage zal worden gemaakt voor de Zweedsche luisteraars. Zaterdagavond 12 December zal Radio-Oranje dan nog een nabeschouwing geven van den wedstrijd.

Het is te begrijpen, dat de recente gebeurtenissen in Noord Afrika en Toulon een groot deel opeischen van den tijd der onderscheidene omroepsecties van de B.B.C. Ook Radio-Oranje heeft er het hare van gezegd. Vrijdagavond j.l. hoorden wij een interessant programma in de African Service van de B.B.C., waarin de gebeurtenissen te Toulon actueel toegelicht werden. Het was een half uurtje van interessante korte "talks," waarin tenslotte een Nederlander een paar minuten sprak over de terechtstelling van vijftien Nederlanders te Arnhem, die, naar hij kernachtig zeide, "sterven voor mijn vrijheid en de uwe".

De heer A. Pelt, hoofd van den Regeerings Voorlichtingsdienst, heeft Dinsdagmiddag 24 November j.l. de Regeeringsverklaring voorgelezen inzake uitreisvergunningen, waarover vorige week het noodige is vermeld. "De Rotterdammer" heeft denzelfden avond hetzelfde onderwerp besproken.

De boerenomroeper van Radio-Oranje, die tot de landelijke bevolking in ons vaderland.

menigmaal een hartig woord heeft gesproken, nam j.l. Zaterdag afscheid van zijn luisteraars. Als hekkensluiter was een betoog over de brutaliteit van de Duitschers om het vorig Nederlandsch bewind de vernietiging van de groenten te verwijten. "Ik keur die vernietiging eigens ook af," zei het boertje, "maar zoo erg als de Mof het maakt, is het nooit geweest. Onze werklozen hadden goedkope groenten gehad en hoe kwam men tot de vernietiging? Kijk, dat waren de exportgroenten, die tevoren door de Duitschers waren gekocht en nooit betaald. Onze Regeering stelde, om niet eeuwig begapt te worden, alstoen de Clearing in en . . . de Duitschers, liever kanonnen bekostigend dan boter en groente, kochten niet meer nu ze betalen moesten." Het boertje heeft bij zijn vertrek nog een flinken trap gegeven tegen een zeker lichaamsdeel van een zekeren dief van professie.

De Heer Kamiel Huysmans, oud-voorzitter van de Belgische Kamer van Afgevaardigden en befaamd ook door zijn geest in redevoeringen en kunstige causerieën, leeft in ons midden hier in Londen. Het is wel een uitstekende idee geweest van Radio-België om dezen man, die staatsmanswijsheden weet te paren aan een fijn-ironische levensvisie, op geregelde tijden het woord te laten voor de microfoon. Hij zegt dan—hoe kan het anders—vaak aller-aardigste dingen. Zoo voerde hij dezer dagen Hitler sprekende in. Natuurlijk een Hitler, die zich op de borst slaat. Die o.a. uitroept: "Ik heb de werkloosheid afgeschaft! Dat hebben de sociaal-democraten niet gekund, dat kon ik. Mijn recept was eenvoudig: oorlogsverklaring. Zoo help ik immers zonder moeite de werkloosheid met de werklozen naar den grafkelder. Daar slapen zij nu den eeuwen slaap. Ik hoor de kerels ronken—dat zal mijn eeuwige roem zijn!"

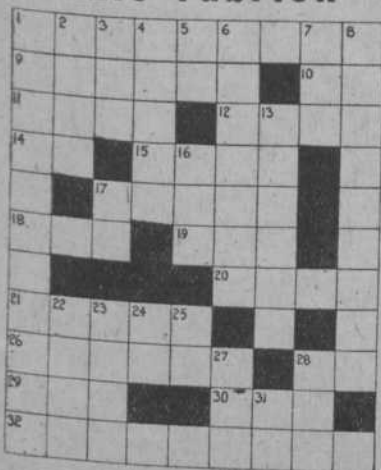
Radio-België heeft Jan Chapelle herdacht. Hij was de secretaris en de ziel van den Belgischen Zeemansbond. Na een kortstondige ziekte is deze arbeidersleider op den 21sten November plotseling overleden. In een rouw-uitzending, waarin de weduwe en de kinderen in België op gevoelige wijze werden herdacht, eerden hier de Belgen hun man van den Zeemansbond.

Het was jammer, dat in de laatste uitzending van de Freedom-Club, welke plaats vond op 25 November j.l. het interview met de Nederlandsche vrouw over het leven in Nederland tijdens de bezetting niet kon gehouden worden, daar de Nederlandsche op den dag der uitzending het bed moest houden. Dit interview zal nu wellicht plaats vinden in de Januari-uitzending. De uitzending van 25 November was weer een groot succes. Een van de beste prestaties werd geleverd door een vertegenwoordiger van de Kon. Ned. Brigade, die zich een meester op de harp toonde. Hij zal zich dan ook in de Januari-uitzending laten hooren, waarin hij met den dirigent van de band van de Kon. Ned. Brigade, den heer H.v.d. Lyn, zal optreden. De volgende Freedom-Club-uitzending is vastgesteld op eersten Kerstdag des avonds van 6.45-7.30 uur en wordt aan Kerstmis gewijd.

Men zal zich er wellicht over verwonderd hebben, dat wij de laatste weken weinig gewag hebben gemaakt van de W.R.U.L. (Boston) De W.R.U.L. zendt elken avond een half uur uit voor Nederlandsche zeevarenden van half negen tot negen uur (een kwartier nieuws en een kwartier cabaret). Vrijwel de geheele maand November echter was de W.R.U.L. evenals alle Amerikaanse zenders zeer slecht te hooren. Oorzaak: atmosferische omstandigheden. Intusschen blijft de W.R.U.L. natuurlijk voor de zeevarenden op tal van zeeën en Nederlanders in vele landen goed te hooren. We zien intusschen met verlangen den avond tegemoet, dat wij de glasheldere stem van den Bostonschen omroeper weer in den luidspreker zullen hooren.

Gemeld wordt, dat er in Nederland 1.2 miljoen luisteraars zijn met een eigen toestel en dat 300.000 op het radiodistributienet zijn aangesloten, waaruit blijkt, dat men een overgrote meerderheid der luisteraars van Londen uit bereiken kan. De ontvangsten voor de radio van de PTT bedroegen in Juli 1942 in Nederland fl.157.000 meer dan in diezelfde maand van het vorig jaar. En die grootere belangstelling vloeit vermoedelijk niet voort uit belangstelling voor Hilversum.

★ Onze Puzzle-rubriek

HORIZONTAAL.

1. afstand, indien men een steen gooit.
9. elke.
10. voedingsmiddel.
11. klier.
12. vrouwelijk persoon.
14. tenslotte (afkorting).
15. adellijk.
17. drukkende bezwaren (latijn).
18. paard.
19. hitje.
20. beginsel van nieuw organisme.
21. lang touw met strik.
26. langzaam.
28. plaatsaanduiding.
29. bloedvat.
30. hert.
32. maatstaf.

VERTICAAL.

- 1 en 8. belangrijke figuren op 5 December.
2. ronde bak.

3. plaats op de Veluwe.
4. hulde brengen.
5. nummer (afkorting).
6. sleutelbloemige plant.
7. toestel om een wagen te doen stoppen.
13. de man van de tooverlamp.
16. scheepsvloer.
17. rund.
22. inlandsch gebruik.
23. Abraham's vrouw.
24. de betrekkelijke zwaarte der stoffen (afk.).
25. volgens onze meening (afkorting).
27. jidit (latijn).
28. bewoner van deel van Engeland.
31. en nog meederen (afkorting).

Er worden weer twaalf prijzen beschikbaar gesteld, waarvan zes voor overzee. De termijnen van inzending luiden: Groot Britannië en Eire 26 December, Portugal,

Spanje en Zwitserland 26 Januari, en alle andere landen 26 Maart.

OPLOSSING VAN 10 OCTOBER

Het schuikelder raadsel gaf weer aanleiding tot vele inzendingen welke varieerden van 85 tot 20 woorden. Het is wonderlijk hoeveel plaatsnamen er nog gehaald kunnen worden uit het simpele woord Pro Patria.

De oplossingen van de verborgen steden luiden:

1. York, en New-York.
2. Kanton.
3. Demen, Swatou.
4. Bakoe.
5. Genua.
6. Ardal (Noorwegen).
7. Odda.

De prijswinnaars waren: Mevr. J. H. V. te C.; Mevr. A. J. K. te B.; Mevr. J. A. T. te K.; J. B. L. te H.; A. B. te M.; N. S. te L.

Vrijheden en Blijheden

Twee Hollanders in een Turksch Bad

OF IK NAAR WAT MEN je mee wil gaan? Een Turksch Bad? Ben je gek Piet? Waarom nou niet naar de bioscoop of desnoods naar een schouwburg, net als gewone mensen? Een Turksch Bad, begin December! Net als erwtensoep in Augustus. Ik moet aan mijn griep denken. Is het goed voor griep? Denk je ook voor mijn griep? Nou vooruit dan maar. Maar jij gaat voor. Toch vind ik het belachelijk. Is het hier? Wat moet ik tegen dien man hier zeggen? Spreek jij Turksch? Salem Aleikum. Hij verstaat me niet. Oh yes, good afternoon. No, I am Dutch. Yes, two tickets for the bath. Mijn schoenen uit? Piet, ik moet mijn schoenen uitdoen. Niet wegmaken. Not make away, please. Coupons you know. Oh, hier moet je je uitkleeden. Nou ja, natuurlijk. Turken kleeden zich uit. Maar hebben Turken ook griep? Zou het nou heusch wel gezond zijn? *Lang niet alle rassen, kunnen tegen wasschen.* Oud-Turksch spreekwoord. Heb ik zelf bedacht. Moet je dien handdoek ombinden? Zoo, Watt en Half-Watt. Bad en Half-bad. Kouwe voeten heb ik. Waar moeten we nou heen? Hierheen? Allemaal bloote meneeren. Zijn dat nou Turken? *'k Zag eens zestien Turken, zittend op hun hurken.* Heb ik ook zelf bedacht. *Allen droegen jurken, en een die lag te snurken.* Waarachtig, die eene Turk daar met dien buik, die slaapt. Of zou die al dood zijn? Ik geloof nooit, dat het goed voor griep is. Hoei, hier is het heet. Dit is haast al het Verre Oosten. Hoe krijgen ze het zoo warm met die "save fuel"-campagne? Als mijn hart hiertegen kan.

word ik net zoo oud als Pétain. Ouwe Turk. Gekookte Pétain of gestoofde Laval. Van die Middellandsche Zee-visschen Welke idioten gaan voor hun plezier nou in zulk een belachelijke hitte zitten? Dat jij gek bent wist ik al, maar ik? Weet je, dat ik het niet eens zoo naar vind? Zeur nou niet altijd zoo, Piet. Ik vind het juist lekker warm, niets te warm. Wees eens wat vriendelijker tegen al die gekookte meneeren hier. Die man ziet er ook uit, of hij direct een attaque krijgt. Good afternoon sir, hot what? Nice hot. I have a griep, a terrible griep. I cough, I sneeze, I sweat, I have headache, I griep. Says I to my friend here, Piet, says I: come to the Turkish bath. Is he first afraid. But now he likes. Do you understand? Hé, zeg Piet. Hij verstaat me niet. Do you not understand English? What? Oh, are you Turkish. Really Turkish from Turkey? From the Embassy? Wat je zegt. What you say. Hoor je dat Piet, een waschechte Turk in het Turksch bad. Van de Ambassade. Wat je hier niet tegen komt. Nou gaan we naar het Russisch bad, daar zien we Maisky. Allemaal stoom. Boeh, ik kan haast niets praten. Wat zeg je? Net Londen in de mist. Ben jij die man, die laatst twee olifanten in de mist tegenkwam? En toen dachten die olifanten dat jij de temmer was en toen gingen ze opzitten en kunstjes maken. Boeh, ik houd het hier niet uit. Ik moet koud douchen. Niet doen. Ellendig, dat kouwe water. Niet spatten. Piet, ik smee je. Piet, ik gebied je, spat niet. Een Turk spat niet. Maisky spat niet. Alleen Piet spat. Nou gaan we drogen. We

zetten de oven op "zeer heet" en dan zijn we over twintig minuten gaar. Opdienen in een handdoek. Moeten we nou gemasseerd worden? Is dat noodig? Good afternoon, masseur. Van boven lang en kort opzij. Oh nee, dat is bij den kapper. Zult U geen pijn doen? Promise you not to do pain? No? That is kind. Au, dat is laf. Knippen, dat mag niet. Bloot slaat dood. En nou douchen? Ik heb al gedouchet, maar goed dan maar, ik heb betaald. Where is my friend? Piet, where are you? Piet, Piet, Piet! Daar is Piet. En nou nog even uitrusten. Hè, hè. Dat doet goed. Ik geloof heusch, dat ik van mijn griep af ben. Nou is het bronchitis geworden. Dank je wel, Piet, dank je wel. Als je nog eens een idee hebt.

Wie kent niet zichzelf en spreekt gaarne kwaad? Och, waren de mensen toch meer op de daad.

(Oud Rijmpje.)

OPGEWONDEN STUKKEN

Bedriegelijke schijn?

Meneer de Vrijbuiteur,

Sta mij toe, als mijn innige overtuiging uit te drukken, dat de "Opgewonden Stukken" op deze bladzijde, niet door inzenders worden geschreven, doch door U zelf. Hoe zou het anders komen, dat er nooit iets onvriendelijks in staat, als bijvoorbeeld een aanval op een fout in een artikel, waar lezers juist zooveel plezier om hebben?

UW D.V. VOX POPULI.

★ KLIKJES PRAAT WEER

DE VERVELENDE Klikjes heeft weer gesproken. Ditmaal voor de Internationale Jongeren Groep van Gemengde Jongens en Meisjes uit de Idealistische Jeugdbewegingen.

"Gij zijt jeugdig," riep Klikjes in de overvolle cantine, waar de bijeenkomst was. "Ik ben niet zoo jeugdig, maar mijn hart is jong en mijn zoontje ook. Ik ken de jeugd en ik zou het op prijs stellen als de jeugd mij kent, want wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. En daar gaat het mij om," aldus Klikjes. "Wat wij willen is geen dictatuur, geen tuchtelosheid, maar orde en desnoods recht. Gelijheid voor allen. Onderwijs en opvoeding voor ieder die het kan betalen."

Speciaal wilde spreker behandelen het probleem van de jeugd en de groot-industrie. "Neem nou het geval van mijn

zoontje," zoo riep hij uit. "Hoe krijg ik hem na den oorlog in de 'Emperial Candy Company, Ltd.?' Hij heeft een middelmatig, een zeer middelmatig verstand, hij is al twee keer gezakt. Doch," zoo riep hij met nadruk uit, "de leidende posities moeten na den oorlog voor ieder bereikbaar zijn en de directeur is een goede kennis van zijn grootvader, den ouden Klikjes. Zoo zien jullie, jeugd," aldus riep Klikjes uit, "hoe er voor jullie gezorgd wordt. Natuurlijk kan niet iedereen leiden. Dat is juist socialisme. Of nog erger. Tenslotte is in Rusland ook niet iedereen de baas. Geen revolutie maar evolutie. Geen abstractie maar behoorlijke dividenden."

Toen de Jongeren met vragen kwamen, moest Klikjes tot zijn spijt naar huis, om de laatste bus nog te halen.

DE AVONTUREN VAN BANGERD EN FLINKERD

94. Verleden-stad

Ze kwamen per boot in het stadje daar aan. En daar had de tijd eeuwen stil maar gestaan. Het was, naar het bleek, een stad uit 't verleden. En heette "Verleden-stad" (niet zonder reden). De mensen waren daar ouderwetsch gekleed. Terwijl er geen enkele auto nog reed. Geen mensch had gehoord nog van electrisch licht. Een gaslampje zelfs was een onbekend gezicht.

Toen Flinkerd daar op een kalender keek. Toen werd hij van schrik al dadelijk bleek. Hij zag dat het vijf December was. . . . Maar . . . "Zeventienhonderd twee en veertig" was het jaar. Flinkerd dacht eerst dat hij misschien sliep. Een kalender, die twee honderd jaar achter liep! Flinkerd dacht: "Ik moest maar een nieuwe gaan kopen." Maar daar kwam St. Nicolaas langs reeds gelopen.

Die zag hen aan en zei daárop heel blij: "Kijk eens aan. Flinkerd, en Bangerd er bij. Hoe komen jullie zoo twee honderd jaar van huis? Je bent toch niet stout zeg. Is alles wel pluis?" En hij keek het na in zijn vuurrode boek. Ja, er stond niets. En Piet gaf hun koek. Stnterklaas zelf leek twee honderd jaar jonger. De koek smaakte best, want ze hadden veel honger. (De volgende week: Toekomst-verteller)

★ ★ ★ Eerelijst ★ ★

DE volgende firma's meenen, in verband met de papierrantsoeneering, het Nederlandsche nationale belang het best te dienen door de plaatsruimte, waarop zij volgens hun advertentiecontract recht hebben, ter beschikking van de redactie te stellen. Hun namen zullen hieronder worden vermeld. Zij steunen *Vrij Nederland* in het vervullen van zijn nationale taak.

N.V. KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE
MAATSCHAPPIJ TOT EXPLOITATIE VAN
PETROLEUMBRONNEN IN
NEDERLANDSCH-INDIE.

★
LEVER BROTHERS & UNILEVER LIMITED.

★
WM. H. MULLER & CO. (LONDON) LTD.

★
NOVADEL LIMITED.

★
PHILIPS LAMPS LIMITED.

De onderstaande Nederlandsch-Indische firma's hebben, voordat hun land door den vijand bezet werd, met hun advertenties het werk van *Vrij Nederland* in belangrijke mate bevorderd. Daar hun kantoren zich thans in bezet gebied bevinden, zijn zij niet in staat daarmede door te gaan. Wij echter meenen die firma's op deze bladzijde verder met eere te moeten vermelden.

A.N.I.E.M. en G.E.B.E.O., JAVA.
N.V. BORNEO SUMATRA HANDEL
MAATSCHAPPIJ, BATAVIA.
BRANDON MESRITZ & CO., BATAVIA.
DELI SPOORWEG MAATSCHAPPIJ,
MEDAN.
N.V. DROOGDOK MAATSCHAPPIJ,
"TANDJONG PRIOK."
ERDMAN & SIELCKEN, BATAVIA,
ENZ.
HAGEMEYER & CO., HANDEL MIJ,
N.V. BATAVIA.
N.V. HANDEL MAATSCHAPPIJ,
VOORHEEN, G. HOPPENSTEDT,
BATAVIA.
FIRMA W. H. HILL.

HARMSSEN VERWEY & DUNLOP N.V.,
BATAVIA.
HOTEL DES INDES, BATAVIA.
INGENEGEREN-VRIJBURG.
BANDOENG & SOERABAJA.
JAVA TRANSPORT & TRADING CO.
LTD., SOERABAJA.
HET JAVA VEEM, N.V., BATAVIA.
FIRMA DE KOCK, SPARKS.
MAINTZ PRODUCTEN HANDEL N.V.,
BATAVIA.
N.V. MICHIELS ARNOLD, BATAVIA.
MOLUKSCHE HANDELS-VENNOOT-
SCHAP, BATAVIA.
N.V. NEDERLANDSCHE AANNEMING
MAATSCHAPPIJ.

N.V. NEDERLANDSCH-INDISCHE
SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ,
SEMARANG.
OEI TIONG HAM MAATSCHAPPIJ,
SEMARANG.
POST-TELEGRAAF. EN TELEFOON-
DIENST, BANDOENG.
FIRMA JOSEPH RUTE, SOERABAJA.
N.V. SOCIETE FINANCIERE DES
CAOUTCHOUCS, MEDAN.
SOERABAJA DROOGDOK MIJ, N.V.
FIRMA T. STIBBE, SOERABAJA.
H.V. TECHNISCHE BUREAU VRAAG
& AANBOD, SOERABAJA.
N.V. VOLKER AANNEMING MAAT-
SCHAPPIJ, BANDOENG.

Wij betuigen allen terwille van de goede zaak onzen dank.

Zout

IN DE EUROPEESCHE huishouding der Middeleeuwen was het zoutvat een symbool van "stand." Het scheidde de Edelen, de Edelvrouwen, hun gasten en leenmannen—die "boven het zout" zaten—van de dienstknechten en trawanten wier plaats "beneden het zout" was. Sinds lang verloor het zoutvat deze symbolische beteekenis, al getuigt het nog steeds van de behoefte die het menschelijk lichaam aan zout heeft. Slechts weinig van het in het voedsel gebruikte zout komt in werkelijkheid uit het zoutvat. Veel komt uit boter, spek en andere verduurzaamde levensmiddelen. Vergeleken bij de buitengewoon groote hoeveelheden zout die door de industrie verbruikt worden komt slechts een zeer klein deel voor huishoudelijke doeleinden in aanmerking. Zout is een van de voornaamste chemicaliën waarmee de natuur de Britsche Eilanden zegende. In verschillende deelen van het Vereenigd Koninkrijk komt het voor in groote afzettingen, ontstaan uit in lang vervlogen tijden opgedroogde binnenzeeën. Deze zoutlagen werden in den loop der tijden bedolven en staan nu bekend als steenzout. Slechts weinig van het thans gebruikte zout wordt echter als steenzout gewonnen. Het grootste deel

verkrijgt men door indampen van de pekkel die ontstaat als het steenzout oplost in het water dat er op natuurlijke (als grondwater) of kunstmatige (uit boorputten) wijze mede in aanraking gebracht wordt. Op sommige plekken rijst de natuurlijke pekkel aan de oppervlakte, en daar werd zout gemaakt sinds de Romeinen Engeland bezet hielden. Vast keukenzout of pekkel is de grondstof voor de bereiding van een heele reeks chemicaliën die op hun beurt wederom grondstof zijn voor vele industriën. De fabricatie van glas en van zeep benodigen bijv. groote hoeveelheden alkali dat uit pekkel en kalk gemaakt wordt. De ververij, de textiel- en de papierindustrie konden niet bestaan zonder bepaalde chemicaliën die uit zout bereid worden. Het wordt gebruikt voor de fabricatie van sommige metalen, en tot op zekere hoogte ook in den landbouw. Veel van het Britsche zout dat gewonnen wordt in de zoutmijnen welke de I.C.I. in Cheshire, Durham en Worcestershire exploiteert, wordt geëxporteerd. De I.C.I. verricht gestadig onderzoekingen om de zoutbereiding te verbeteren, en wetenschappelijke controle verzekert de zuiverheid die zoo noodzakelijk is voor zulk een belangrijk voedingsmiddel.

Imperial Chemical Industries Limited LONDON, S.W.1

Printed in Great Britain by ST. CLEMENTS PRESS, LTD., Portugal Street, Kingsway, W.C.2. Published weekly by THE NETHERLAND PUBLISHING COMPANY LIMITED, 7 Park Lane, London, W.1. Saturday, 5 December 1942.